

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

Biblioteca Jud. Huned. Deva.
SALA DE LE TURA

EXPRESIE A
ADÂNCIRII
DEMOCRATIEI SOCIALISTE

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN MUNICIPIUL BRAȘOV

Întîmpinat cu manifestări de înaltă stimă, de bucurie, cu sentimente de dragoste profundă de către oamenii muncii români, maghiari, germani, secretarul general al partidului a făcut săptămîna trecută o vizită de lucru în municipiul Brașov. Expresie puternică a preocupării constante a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dinamizarea procesului de dezvoltare economică a patriei, vizita a prilejuit o analiză aprofundată a problemelor referitoare la realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an, precum și a obiectivelor prevăzute pentru cincinalul 1981—1985, sublinierea principalelor direcții de dezvoltare în viitor a producției de tractoare și autocamioane. Indicațiile date cu acest prilej de către tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie un îmbold pentru oamenii muncii din această parte a țării de a-și aduce din plin contribuția la îndeplinirea istoricelor documente adoptate de cel de al XII-lea Congres al partidului.

DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE — TEMELIA UNITĂȚII DE ACȚIUNE ȘI VOINȚĂ A ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR

CONGRESUL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE se desfășoară sub generoasele auspicii ale încrederii depline și optimismului profund pe care le degajă documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului — strălucită confirmare a justeții politicii P.C.R., a înaltei sale ținute științifice, a realismului și consecvenței sale revoluționare. Tumultul înnoitor al vieții economice și social-politice a țării, dinamismul fără precedent al transformărilor revoluționare înscrise pe traiectoria ascendentă a progresului multilateral al națiunii noastre, sînt indisolubil legate de activitatea laborioasă, sistematică, profund creatoare desfășurată de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu deosebire în perioada care urmează celui de al IX-lea Congres al partidului. Este perioada care, după cum bine se știe, marchează anii cei mai fructuoși în înfăptuire din întreaga istorie a țării noastre, perioadă în care strălucește mai puternic ca oricînd în lume prestigiul României socialiste.

În arhitectura realizărilor, care conturează profilul distinct al acestei noi etape în desfășurarea operei de edificare a socialismului în România, se exprimă cu puterea faptelor de istorie, saltul calitativ înregistrat în dezvoltarea, pe toate planurile, a sistemului nostru social, virtuțile înalte ale concepției și practicii revoluționare, a capacității de excepție a conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fundamenta opțiunile strategiei de dezvoltare a țării, pe cunoașterea atentă și sistematică a legităților sociale și de a promova cu curaj noile cerințe ale progresului multilateral al patriei noastre. În configurația obiectivelor Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, ale documentelor și hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, **adîncirea și dezvoltarea democrației socialiste sînt ridicate la nivelul acelor constante valorice care, prin adîncimea semnificațiilor ei, constituie coordonate de importanță majoră pentru prezentul și viitorul poporului nostru.**

În șirul acestor semnificații se impune la loc central asigurarea legăturii strînse, indisolubile, între dezvoltarea democrației și afirmarea pe trepte superioare a unității noi, socialiste, a întregului popor, adevărată forță motrice a propulsării progresului orînduirii noastre socialiste

Unitatea poporului, realizare fundamentală a socialismului, constituie tărîmul de referință statornică a întregului sistem de conducere democratică a societății care, în viziunea partidului, este menit să se afirme ca o pîrghie puternică în ridicarea pe trepte noi a coeziunii și unității tuturor oamenilor muncii în jurul Partidului Comunist Român — forța vitală a națiunii.

Identificăm aici, în vastele procese care exprimă particularități definitorii ale dialecticii dezvoltării sistemului nostru social, în totalitatea componentelor sale structurale și funcționale,

tărîmul de desfășurare, în toată originalitatea sa, a unei opere de vastă anvergură a creației și inovației istorice, a poporului liber și stăpîn pe soarta sa. Spunem creație și inovație istorică întrucît în deplin acord cu realitățile românești contemporane, atît democrația socialistă cit și unitatea poporului poartă amprenta opțiunilor strategiei de dezvoltare a țării, reprezentînd sinteza continuu înnoită a prefacerilor radicale petrecute în societatea românească în anii revoluției și construcției socialiste, în toate domeniile de activitate. Unitatea nouă, socialistă, a poporului ca și caracterul autentic al democrației socialiste își află premisele în același fond comun al naturii orînduirii noastre socialiste. În virtutea acestor premise, care conferă sistemului nostru social, o superioritate structurală și, în același timp, redimensionează esențial finalitatea dezvoltării societății, în sensul precis redat în termeni concreți ai realităților României socialiste de situare a omului în centrul creației materiale și spirituale, al transformării lui din mijloc în scop al întregii dezvoltări, legătura dintre democrație și unitatea poporului dobîndește forța unei adevărate legități a progresului societății noastre. Aidoma tuturor legităților și fenomenul la care ne referim nu se afirmă de la sine, ci, așa cum viața dovedește, implică în mod necesar acțiunea deliberată, conștientă a factorului subiectiv, înainte de toate a partidului, desfășurarea unei activități care să întrunească atributele cunoașterii științifice, ale capacității de a concretiza cerințele promovării progresului în sarcini și obiective adecvate schimbărilor care se produc în fiecare etapă de dezvoltare a societății, și, totodată, de a stabili cele mai potrivite căi de atragere a maselor largi populare la înfăptuirea acestora.

Iată temeiul care a condus la activitatea multilaterală și permanentă desfășurată de partidul nostru, din inițiativa și cu contribuția decisivă a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru crearea și punerea în funcțiune a unui sistem unitar și coerent, la scară națională și locală, al democrației economice și sociale, statale și obștești, directe și reprezentative, conceput în interdependența strînsă a tuturor laturilor sale, un sistem care se distinge nu numai prin marea sa arie de cuprindere, dar și prin deosebitul său dinamism. Acest fapt îi asigură posibilități de adaptare crescîndă a rolului și funcțiilor sale la schimbările rapide intervenite în dinamica forțelor și relațiilor de producție, în configurația claselor și categoriilor sociale, în evoluția profilului moral și spiritual al poporului, în creșterea gradului de conștiință a maselor de oameni ai muncii.

EXPERIENȚA acumulată de țara noastră în acest domeniu vine să confirme pe deplin justețea concepției partidului, potrivit căreia **superioritatea democrației socialiste reclamă în mod necesar asigurarea cadrului instituționalizat al participării nemijlocite a maselor la adoptarea și înfăptuirea deciziilor ce privesc prezentul și viitorul națiunii.** În spiritul și practica ce consacră o atare concepție, rolul instituțiilor democrației, funcțiile acestora nu pot fi în nici un caz înțelese

ca elemente exterioare conținutului care afirmă superioritatea democrației. Natura relațiilor noi, conferă tuturor oamenilor muncii, calitatea de producători și stăpîni ai mijloacelor de producție și prin aceasta de beneficiari ai roadelor întregii dezvoltări. **Instituționalizarea participării la conducere reprezintă în concepția Partidului Comunist Român, tărîmul real al asumării efective de către toți membrii societății noastre, fără deosebire de naționalitate, a prerogativelor puterii și al exercitării acestor prerogative.** În acest cadru, premisele obiective și sociale pe care se întemeiază democrația socialistă, atribuțiile de putere pe care le deține poporul în statul nostru, sînt valorificate în cadrul larg al acțiunii sociale și politice, al manifestării oamenilor muncii ca autentici subiecți ai propriei lor istorii. Și, întrucît instituționalizarea participării la conducere privește toate sectoarele vieții economico-sociale, **democrația se afirmă efectiv ca o pirghie puternică de întărire pe toate planurile a unității de voință și de acțiune a poporului.**

Iată de ce preocuparea susținută a partidului nostru pentru a asigura funcționarea în cele mai bune condiții a cadrului instituționalizat al democrației socialiste reprezintă o condiție primordială pentru a conferi noi dimensiuni și pentru a crea un cîmp larg de afirmare a unității poporului, pentru a valorifica inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor.

Exigența formulată expres de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului și anume că „**acum, esențial este să asigurăm buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care le oferă**”, concretizează tocmai aceste cerințe majore ale asigurării unei eficiențe maxime a sistemului social-politic de conducere a societății. Sînt cerințe care străbat ca un fir roșu ansamblul documentelor, a hotărîrilor și normelor adoptate de partid în ultimii ani. Dacă atari exigențe revin acum cu atîta forță în actualitate, acest fapt trebuie înțeles tocmai ca un indiciu convingător al coerenței liniei politice a partidului nostru, a consecvenței opțiunilor sale și în același timp, ca o dovadă elocventă a acțiunii sale pentru realizarea în practică nemijlocită a participării maselor la conducerea societății. Semnificația orientărilor stabilite de conducerea partidului se dezvoltă în orizonturile de perspectivă ale concepției profund dialectice a partidului nostru potrivit căreia **dezvoltarea democrației socialiste se subordonează unor trepte de evoluție care urmează însăși logica și legitatea succesiunii etapelor de dezvoltare și maturizare a elementelor obiective și subiective ale sistemului economico-social în ansamblul său.**

ACTUALA ETAPĂ de dezvoltare a țării noastre se caracterizează prin realizarea unor obiective de o mare complexitate, menite să asigure îndeplinirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare a României, spre comunism. Iată de ce, **orizonturile în care se situează exigențele de a realiza o nouă eficiență a sistemului social privesc integralitatea componentelor sale** ceea ce revine la a sublinia necesitatea afirmării nu numai a unui optim economic dar și a unui optim social-politic și uman. Mai mult, în virtutea interdependențelor multiple și legate dintre factorii obiectivi și subiectivi rezultă limpede că însuși optimul economic este funcție într-o măsură tot mai mare de optimul social și politic. Armonizarea acestor două planuri nu este un lucru ușor, iar eforturile în această direcție nu trebuie confundate în nici un fel cu simple acumulări cantitative. Dimpotrivă, trecerea la o nouă calitate exprimă în termeni specifici pentru sistemul de conducere socială necesitatea intensificării preocupărilor pentru ca prerogativele cu care sînt investii oamenii muncii în luarea și îndeplinirea deciziilor să fie puternic susținute de un salt calitativ în planul pregătirii temeinice profesionale și politice, în creșterea susținută a nivelului de conștiință politică și civică, toate acestea concretizate în atitudini și aptitudini ale poporului în guvernarea societății. **Eficiența activităților de conducere este formulată clar și precis de partidul nostru în termenii participării în cunoștință de cauză, ceea ce înseamnă necesitatea evaluării cu toată răspunderea a actului de angajare politică pe**

care îl implică decizia în orice domeniu de activitate ; de asemenea, că angajarea politică în luarea deciziilor nu se declară ci se asumă în baza capacității de opțiune a oamenilor muncii, opțiune care exprimă în modul cel mai amplu temeinicia cunoștințelor și a experienței practice acumulate de aceștia în conducerea vieții economico-sociale. **Eficiența și saltul la o nouă calitate în acest domeniu se verifică înainte de toate prin efectele cu care se soldează deciziile în planul dezvoltării economico-sociale și totodată, în evoluția ascendentă a proceselor care privesc îndeplinirea celor mai profunde prefaceri din societatea noastră, formarea omului nou, afirmarea plenară a personalității umane libere și demne, în îmbogățirea continuă a profilului său moral și spiritual, cu valorile cele mai înalte ale creației genului uman, cu cuceririle culturii și științei moderne puse în slujba progresului multilateral al țării.** Înseși prioritățile formulate de partidul nostru în dezvoltarea mai accentuată a formelor și metodelor democrației directe, nemijlocite, începînd cu consiliile oamenilor muncii, cu adunările generale și continuînd cu organizarea sistematică la nivel național și local, pe diferite ramuri și subramuri de activitate, a congreselor, conferințelor și consfătuirilor de lucru creează condiții tot mai favorabile pentru ca **participarea maselor la conducerea societății să se manifeste ca o adevărată școală cu immense valențe formative și educative la scara întregii societăți.** Valorificarea cit mai deplină a acestor condiții favorabile angajează, concomitent cu creșterea gradului de pregătire a tuturor celor chemați să participe la elaborarea și îndeplinirea deciziilor, realizarea unui adevărat salt calitativ în domeniul perfecționării stilului și metodelor de muncă ale tuturor formelor democratice. Tocmai prin această prismă putem înțelege valoarea sublinierii pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** o face, anume că „**toate organele noastre de stat, centralele, conducerea întreprinderilor, consiliile populare trebuie să-și bazeze întreaga activitate pe consultarea largă a maselor, pornind de la faptul că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor**”.

PROCESELE revoluționare care determină evoluția și configurația structurii sociale a țării, fizionomia claselor și raporturile dintre ele, rezultat al dezvoltării și modernizării susținute a forțelor de producție, al întregii politici a partidului de perfecționare a relațiilor sociale, acționează în sensul întăririi alianței dintre clasa muncitoare și țărănimă, al accentuării tendinței legice, obiective, de omogenizare a societății noastre, constituind premise ale afirmării crescînde a unității și coeziunii întregii noastre națiuni. Valorificarea optimă a acestor premise este strîns condiționată de eforturile partidului nostru de a asigura o eficiență tot mai mare sistemului de conducere democratică a societății. În acest context, se cuvine subliniată una din precizările de o excepțională importanță ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, și anume că „**noi concepem clasa muncitoare nu numai ca o masă chemată să realizeze hotărîrile, ci ca o clasă conducătoare, ca o clasă conștientă de rolul său istoric... Nu se poate vorbi de socialism dacă nu luăm măsuri ca, clasa muncitoare, în numele căreia se guvernează să-și îndeplinească într-adevăr, rolul conducător și să participe la guvernarea societății**”.

În lumina acestor criterii, pătrunse de profundul realism și de luciditatea propriei concepții politice a secretarului general al partidului nostru, se cer evaluate mutațiile care au loc în structura socială a țării, în sensul reflectării adecvate a acestora în rolul și funcționalitatea claselor, ale categoriilor sociale, în sistemul de conducere a societății, astfel încît unitatea socialistă a poporului să se manifeste cu adevărat în acțiunea practică nemijlocită. În această lumină, se impune deosebita valoare teoretică și practică a propunerilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** referitoare la îmbunătățirea organizării Frontului Unității Socialiste și la creșterea rolului său în viața politică a țării. Sensul major al acestor propuneri rezidă tocmai în crearea unor noi posibilități pentru ca unitatea tuturor claselor

conf. dr. Stana BUZATU

(Continuare în pag. 15)

Participarea conștientă, creatoare a maselor la realizarea și depășirea prevederilor planului

**Chemările la întrecere —
mobilizator îndemn la mai
mult și la mai bine**

AU FOST DATE publicității, în aceste zile, chemările la întrecere socialistă pe anul 1980, lansate de unitățile reprezentative din fiecare ramură a industriei, din construcții, transporturi feroviare și auto, telecomunicații, agricultura de stat și cea cooperatistă, silvicultură, din sectoarele de servicii, din cercetare, proiectare și inginerie tehnologică.

Hotărâte să transpună neabătut în viață sarcinile ce le revin, în spiritul orientărilor programatice cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al partidului, ținând seama de indicațiile din Raportul prezentat la Congres de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, colectivele de muncă ale acestor unități dau semnalul mării mobilizări de forțe și voințe din anul decisiv al cincinalului.

Redimensionând rezervele interne prin multiplicatorul de energii pe care-l constituie conștiința revoluționară, angajamentele asumate de către aceste colective, pentru îndeplinirea și depășirea planului pe 1980 la toți indicatorii, reflectă interpretarea responsabilă, la nivel microeconomic, a marilor comandamente stabilite de Congresul partidului privind calitatea și eficiența întregii activități. Prin cuprinzătoare programe de măsuri ce vizează progresul tehnic, valorificarea mai bună — inclusiv prin reciclare — a resurselor materiale și energetice, folosirea deplină a capacităților, organizarea superioară a producției și a muncii, sînt fundamentate suplimentări la nivelele de producție, productivitate, economii, livrări pentru export, scurtări de termene la înnoirea produselor, la punerea în funcțiune a investițiilor, încheierea și implementarea cercetărilor, elaborarea proiectelor — capabile nu numai să ridice

cota realizărilor pe întregul cincinal, ci și să netezească trecerea la ritmurile din cincinalul următor.

Mobilizator îndemn la mai mult și mai bine, chemările sînt, în momentul de față, obiect de studiu temeinic în fiecare unitate economică, în vederea formulării proiectelor propriilor angajamente, ce vor fi supuse aprobării apropiate-lor adunări generale ale oamenilor muncii.

**Adunările generale —
foruri de dezbatere
și soluționare
a problemelor**

SECRETARUL GENERAL al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat la Congres că organele democrației noastre socialiste — printre care un rol important dețin adunările generale — „trebuie să capete un conținut tot mai profund, să acționeze efectiv ca foruri de dezbatere responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor“.

Maturitatea de gândire și acțiune pe care adunările generale au cîștigat-o în funcționarea lor de pînă acum, creșterea competenței participanților, caracterul tot mai complex al activității, exigențele deosebite ale actualei etape iustifică și impun ridicarea rolului și eficienței adunărilor, valorificarea deplină a inițiativei, experienței și capacității de creație a maselor. Caracterul concret de lucru prin care s-au distins îndeobște adunările ce au avut loc în aceste zile la nivel de secții, sectoare, șantiere, uzine, exploatare, ferme și alte subunități trebuie reprodus și accentuat în noua sesiune a forurilor supreme ale conducerii colective din unități, corespunzător importanței deciziilor pe care ele sînt chemate să le adopte.

Adunările generale ale oamenilor muncii și ale reprezentanților acestora se vor desfășura între 21 ianuarie și 15 februarie în unită-

țile industriale, de construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii, în unitățile agriculturii socialiste, institutele de cercetare și proiectare, iar în a doua jumătate a lunii viitoare — în centrale industriale și unitățile asimilate acestora. Pornind de la analiza exigentă, în spirit critic și autocritic, a activității din anul încheiat — îndeplinirea planului și a angajamentelor, execuția bugetului de venituri și cheltuieli, progresul laturilor calitative ale activității economice, rezultatele obținute în aplicarea autoconducerii, autogestiunii, a noului mecanism economico-financiar — adunările din întreprinderi, pe baza propunerilor oamenilor muncii, a studiilor întreprinse de comisiile pe domenii, a orientărilor de ordin calitativ stabilite pentru ramuri și subramuri de către ministere și centrale, vor completa programele de măsuri adoptate în toamnă, vor îmbunătăți și aproba angajamentele asumate în întrecerea pe 1980. De asemenea, vor fi aprobate noile contracte colective de muncă și programele de reexaminare și îmbunătățire a normelor de muncă.

Iată, deci, un evantai larg de probleme, a căror cuprindere presupune din partea consiliilor oamenilor muncii o pregătire minuțioasă a adunărilor, a materialelor ce vor fi supuse dezbaterii. În măsura în care aspectele singulare, de interes limitat, pur local vor fi fost relevate și rezolvate în adunările pe secții, reprezentanții oamenilor muncii se vor putea concentra asupra chestiunilor de esență din domeniul economic și social, asupra rezervelor și căilor capabile să propulseze unitatea respectivă la și dincolo de cotele planului. Delegaților din partea ministerelor și centralelor le revine, în această perioadă de pregătire, rolul de a contribui efectiv, energic, în mod principial și creator la soluționarea tuturor

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 15)

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor

prime și energiei implică

ATRAGEREA LARGĂ ÎN CIRCUITUL ECONOMIC A TUTUROR MATERIALELOR REUTILIZABILE

ÎN SCOPUL MOBILIZĂRII în mai mare măsură a resurselor materiale refolosibile, planul pe 1980 prevede participarea sporită a acestora la acoperirea consumului intern, astfel încât în anul viitor în consumul total aceste materiale vor reprezenta la :

— oțel	43 ^{0/0}
— cupru	41 ^{0/0}
— hirtii-cartoane	39,3 ^{0/0}
— materiale lemnoase	44,3 ^{0/0}
— materiale textile	43,4 ^{0/0}

Cu toate acestea, în raport cu potențialul existent, cu necesitățile economiei naționale, mai există importante disponibilități care pînă în prezent nu sînt încă complet valorificate. În diferite țări dezvoltate industrial, materialele refolosibile au o participare mai mare decît în România, la asigurarea necesarului pentru producție. Astfel, în producția de oțel a acestor țări, materialele refolosibile dețin o pondere de 50—72%, la aluminiu pînă la 48%, la plumb 40%, la anvelope reșapate 20—25%, la hirtii-cartoane 40—49%, la uleiuri minerale regenerare 50—66% etc.

Efectele economice ale utilizării pe scară largă a materialelor refolosibile sînt foarte complexe și se reflectă în diminuarea efortului valutar, economisirea muncii vii și materializate, reducerea consumurilor energetice. Se poate arăta, de exemplu, că **FOLOSIREA UNEI TONE DE FIER VECHI PERMITE ECONOMISIREA A CIRCA 2 TONE DE MINERU, 2 KG DE CUPRU RECUPERAT ECHIVALEAZĂ CU 1 TONĂ DE MINERU CUPRIFER BRUT, 1 TONĂ DE MACULATURĂ CU 3 m³ DE MASĂ LEMNOASĂ, IAR 1 TONĂ DE ULEI MINERAL REGENERAT CU 3 TONE DE ȚIȚEL.**

Prin refolosirea materialelor se elimină un număr important de faze ale proceselor tehnologice de execuție și de prelucrare, ceea ce înseamnă, practic, diminuarea consumului de manoperă, de materiale, de combustibil și energie.

Deosebit de semnificativă este economia de energie ce se obține prin reciclarea și refolosirea materialelor. De fapt, orice material refolosibil acumu-

lează o anumită cantitate de energie și de combustibil consumată pentru obținerea sa. Acest potențial energetic cumulat se pune în valoare, în cea mai mare măsură, în procesele de refolosire. Comparînd consumurile energetice necesare pentru a obține un anumit material pornind de la extracție, respectiv de la materiile prime noi, cu cele necesare în cazul materialelor refolosibile, rezultă că **SE ECONOMISEȘTE** o mare parte din energia consumată, așa cum se vede din datele pe care le prezentăm :

economia de energie	
● oțel	62 ^{0/0}
● aluminiu	96 ^{0/0}
● cupru	88 ^{0/0}
● zinc	86 ^{0/0}
● plumb	55 ^{0/0}
● materiale plastice	95 ^{0/0}

Dacă, de exemplu, pentru obținerea aluminiului primar se consumă energie electrică în cantitate de circa 15 000 kWh/tonă, în cazul aluminiului secundar, obținut din recuperare, acest consum se reduce la mai puțin de 700 kWh/t.

Acțiuni și măsuri organizatorice

ACESTE ASPECTE de eficiență, care reflectă de fapt economia de muncă socială ce se obține prin reutilizarea materiilor prime și materialelor, impun să se acționeze cu toată fermitatea în întreprinderi, centrale industriale, ministere, pentru ca nici o resursă de această natură să nu rămînă nefolosită eficient. În spiritul unei mobilizări totale a potențialului de resurse materiale refolosibile, Decretul Consiliului de Stat recent aprobat, stabilește direcții de acțiune noi, importante pentru toate unitățile din economie.

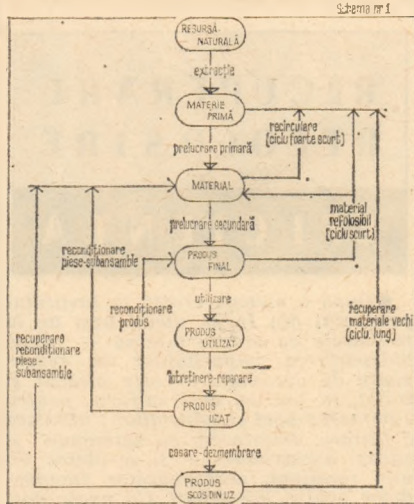
Astfel, este prevăzută **obligativitatea ca materiile prime refolosibile ce rezultă în procesele de producție să fie selecționate, sortate și reutilizate în cea mai mare măsură ca atare, fără alte reprelucrări, sau prin prelucrări simple.** De exemplu, la metal, în loc de a da la retopit capetele, streifurile, cupoanele de tablă, țevi, profile laminate, acestea se vor sorta pe dimen-

siuni, pe formate și se vor folosi la executarea de repere mai mici, în industria republicană, în cooperatie, în diferite alte unități care fac lucrări de întreținere și reparații. Cît de eficientă este o asemenea soluție rezultă și din aceea că **ÎN TIMP CE METALUL REZULTAT DIN PROCESELE TEHNOLOGICE DE DEBITARE SAU DE PRELUCRARE SE VALORIFICĂ LA FIER VECHI** cu 1 000 lei/t (fiind necesară prelucrarea prin retopire, turnare, laminare și finisare spre a obține materialul laminat finit), **RECUPERAREA CA ATARE, PE LINGA CĂ ASIGURĂ VALORIFICAREA LA CIRCA 3 500 lei/t, DECI DE 3,5 ORI MAI BUNĂ, ELIMINĂ TOATE FAZELE DE PRELUCRARE, MATERIALUL FIIND GATA PENTRU UTILIZARE.** Pentru 1980 este prevăzută recuperarea a peste 250 mii tone capete și ștraifuri metalice, care vor permite economisirea unor materiale noi în valoare de peste 800 mil. lei.

Desigur, valorificarea optimă a acestei categorii de metal impune, așa cum de altfel actul normativ prevede, ca unitățile metalurgice și constructoare de mașini în care rezultă aceste resurse refolosibile să organizeze, prin amenajări și dotări simple, în spațiile existente, capacități de prelucrare în care să instaleze foarfeci, prese simple etc., astfel încît să poată debita direct repere de mici dimensiuni, sau formate de materiale necesare diferiților consumatori și pe care să le livreze pe bază de repartiții și contracte economice. Măsuri asemănătoare este necesar să fie luate și în alte ramuri în care rezultă resturi de materiale refolosibile ca atare, fără a mai fi reprelucrate pe întregul flux tehnologic de obținere a materiei prime noi. Ne referim îndeosebi la industriile lemnului, hirtiei, materialelor de construcții, confecțiilor etc.

Fluxuri cît mai scurte în circulația resurselor

VOLUMUL important de materiale refolosibile care se valorifică în economie — de ordinul a 10 mil. t — im-

pune să se acorde o atenție specială fluxurilor de circulație a acestor resurse. În vederea obținerii unei economii maxime de muncă socială apare pe deplin justificată sarcina ca în primul rând să se recupereze și să se valorifice la maximum materialele refolosibile chiar în unitatea în care rezultă sau în unități din imediata vecinătate, spre a evita vehicularea pe distanțe mari a unor mase materiale importante și a se asigura o concepție unitară în tehnologii ca și în ceea ce privește produsele care se realizează. În schema nr. 1 este reprezentat ansamblul fluxurilor de recuperare și de utilizare a resurselor materiale refolosibile. În cadrul acestor fluxuri prezintă o mare însemnătate faptul ca recirculările și refolosirile notate ca având cicluri foarte scurte și scurte să se realizeze cât mai mult cu puțință în cadrul aceleiași unități sau platforme industriale, pe principiul procesului circular activ. De altfel, prin recentul Decret al Consiliului de Stat se statuează obligația ca la proiectarea noilor capacități de producție proiectanții să stabilească soluțiile și căile de valorificare a resurselor materiale refolosibile, în așa fel încât chiar de la începerea producției să se asigure repunerea acestora în circuitul economic.

Valorificarea materiilor prime și materialelor refolosibile presupune ca, în afara recuperării integrale, să se asigure și tehnologiile adecvate pentru valorificarea superioară a fiecărui asemenea material. Cîteva direcții principale rețin în mod special atenția.

● **punerea la punct a unor tehnologii de recuperare a diferitelor categorii de metale care se recuperează asociate în ansambluri mecanice sau sub formă de aliaje.** (De exemplu, foarte importantă este recuperarea cositorului de pe tabla cutiilor de conserve, a cuprului din motoarele electrice, a aluminiului din diferite ambalaje ș.a.);

● **materialele plastice recuperate sub formă de folii, pungi, ambalaje trebuie să își găsească în cel mai scurt timp posibil soluțiile de prelucrare și de valorificare, problema care se pune în același mod și pentru resturile de PVC recuperate de la izolația cablurilor electrice care nu se mai pot refoși ca atare;**

● **la hîrtie-cartoane este necesar să crească ponderea folosirii maculaturii la fabricarea hîrtiei de calitate, prin definitivarea tehnologiilor corespunzătoare;**

● **valorificarea anvelopelor uzate constituie o importantă sursă de economisire a unor materii prime de mare importanță, ceea ce impune soluționarea tuturor problemelor pentru creșterea potențialului de reșapare;**

● **industria textilă trebuie să asigure preluarea și prelucrarea anuală a unor mari cantități de materiale refolosibile și materii prime vechi, prin rezolvarea la nivel corespunzător a tehnologiilor de destrămare, filare și prelucrare în produse de valoare cît mai ridicată;** probleme similare se pun și în ceea ce privește pielea veche, care în alte țări se valorifică la scara industrială.

Valorificarea reziduurilor menajere

REZIDUURILE MENAJERE reprezintă o importantă resursă de materiale refolosibile, care în prezent este practic nevalorificată. Anual rezultă în întreaga țară cîteva milioane de tone de deșeuri urbane care conțin materii prime și materiale de valoare ridicată și îndeosebi materii organice, metale, hîrtii și cartoane, sticlă, materiale plastice. Calcule efectuate în diferite țări relevă că totalul cantităților cumulate de energie în reziduurile menajere echivalează cu circa 5% din consumul de hidrocarburi în industrie, din care 75% ar putea fi economisite prin reciclare.

Sînt trei direcții principale spre care se orientează valorificarea acestui potențial de resurse materiale:

— depozitarea și colectarea selectivă chiar de la locul producerii, adică în gospodăriile populației;

— sortarea și prelucrarea reziduurilor menajere brute în instalații cu folosirea de tehnologii adecvate;

— incinerarea reziduurilor cu utilizarea căldurii și recuperarea elementelor constitutive rămase după ardere. Soluția incinerării conduce la o valorificare scăzută a resursei respective, asigurînd recuperarea a numai circa 30—50% din energia cumulată în reziduuri și, din această cauză, aplicarea

nu este recomandabilă, prezentînd de altfel tendințe de restrîngere relativă pe plan mondial.

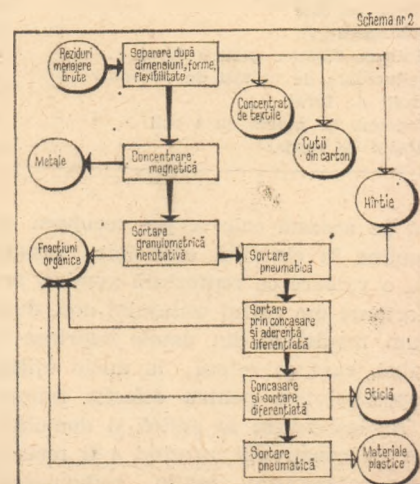
Pentru marile aglomerații urbane este necesară soluționarea urgentă a tehnologiilor de sortare, utilizînd experiența proprie și realizările din alte țări. În schema nr. 2 este redată soluția de principiu pentru o asemenea instalație, realizată la scară pilot. Bilanțul estimativ al resurselor materiale recuperate prin aplicarea unei asemenea tehnologii, în condițiile unei compoziții medii reprezentative pentru marile orașe a reziduurilor menajere, se prezintă astfel:

— materiale celulozice (hîrtii-cartoane)	18%
— metale	5%
— materiale plastice	3%
— sticlă	5%
— textile	1%
— materiale organice și alte resurse	68%
TOTAL	100%

Eficiența recuperării și refolosirii pieselor din mașinile și utilajele scoase din uz

O PROBLEMĂ de o mare importanță pentru economia națională o reprezintă recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor, subansamblelor și materialelor rezultate la repararea sau la dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor casate.

În economia națională se consumă un important volum de piese de schimb pentru menținerea în funcțiune a fondului de mașini, utilaje și instalații, a căror lipsă ar perturba continuitatea producției, gradul de folosire al capacităților, eficiența economică a producției. Ca urmare a măsurilor luate, în ultimii ani s-a trecut la refolosirea unor piese rezultate la efectuarea repa-

rațiilor de mașini și utilaje, dar încă într-o măsură insuficientă în funcție de posibilitățile existente. Pentru viitorul cincinal, precum și pentru anul 1980, se prevede un ansamblu de măsuri care să conducă la valorificarea pe scară largă a acestui potențial, reprezentând importante economii de muncă socială. Prin prevederea în plan a obligației de recuperare și recondiționare a pieselor, organizarea unor formații, ateliere, secții specializate în recondiționarea pieselor de schimb cu indicatori de plan stabiliți distinct, urmează ca în acest an o parte însemnată a necesarului de piese de schimb să se asigure prin recuperare și recondiționare, ponderea acestora în totalul necesarului urmînd să reprezinte, pe principalele ramuri, următoarele cote:

— industria energiei electrice	21%
— industria minieră și petrolieră	19%
— industria metalurgică	18%
— industria construcțiilor de mașini	38%
— industria chimică	24%
— industria ușoară	18%
— agricultură și industrie alimentară	24%

Se instituie un regim nou în ceea ce privește casarea utilajelor și în general a fondurilor fixe, în sensul obligativității ca acestea să fie dezmembrate pentru a se recupera piesele, subansamblele și materialele refolosibile, care să fie reintroduse în circuitul economic. Analizele efectuate au relevat

șimplăria și alte materiale lemnoase, tabla zincată, țiglele, cahele de teracotă și alte materiale ce urmează a fi utilizate la construcții noi sau la activitățile de întreținere și reparații.

Sînt prevăzute o serie de măsuri cu caracter de noutate și în ceea ce privește planificarea și organizarea activităților de recuperare și reutilizare a resurselor materiale. Astfel, în bilanțele materiale, împreună cu resursele de materii prime, materiale sau produse noi se cuprind și resursele materiale refolosibile de aceeași categorie.

Este, de asemenea, de subliniat generalizarea elaborării obligatorii a bilanțurilor materiale pe fiecare întreprindere și pentru fiecare material, astfel încît să se determine cu exactitate cît din totalul materialelor consumate se regăsește în produsul finit, care sînt cantitățile de materiale refolosibile ca atare și de materii prime care se refolosesc și cît reprezintă pierderile. Aceste bilanțuri vor constitui un important instrument pentru o mai bună evidență și pentru conducerea corespunzătoare a proceselor de recuperare și de refolosire și valorificare a resurselor materiale la toate eșaloanele economiei naționale.

Pentru o cuprindere unitară la scara economiei naționale a activităților de recuperare și de reintroducere în circuitul economic a resurselor materiale refolosibile, este avută în vedere organizarea unor întreprinderi județene unice de profil, în subordinea unei centrale de asemenea unice pe economie, prin care se elimină paralelismele între diferitele organisme similare, subordonate diferitelor ministere.

Ponderele valorii reapărate din costul produsului nou (%)

	Piese refolosibile direct sau prin recondiționare	Materiale pentru prelucrarea de piese	Fier vechi	Total
Tractoare	36	1	3	40
Cultivatoare	25	4	7	36
Semănători-prășitori	36	1	2	39
Grape cu disc	74	6	7	87
Buldozere	18	—	2	20
Motoare termice pentru foraj	34	—	1	35
Reductoare de unități de pompare	15	8	2	25
Trolji de foraj	15	5	1	21
Vagoane de marfă cu 4 osi	2	4	8	14
Mașini de cardat	11	1	1	13

că pe această cale se pot recupera și repune în circuitul economic resurse cu o valoare ce reprezintă ponderi importante din costul utilajului nou, după cum rezultă și din datele cuprinse în tabel, care se referă la unele utilaje reprezentative pentru diferite ramuri.

Același regim se aplică și demolărilor de construcții, urmînd a fi recuperate cărămizile, țevile, radiatoarele.

Toate aceste măsuri vor conduce la punerea mai bună în valoare a acestui important rezervor de resurse constituit de materialele refolosibile, la sporirea pe această cale a eficienței economice, la susținerea ritmurilor prevăzute de dezvoltare a economiei naționale.

Vasile PANESCU

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● După o metodă creată la Institutul petrolului din India, uleiul uzat de la motoarele cu ardere internă — după îndepărtarea impurităților în rezervoare de decantare — este încălzit și tratat, in vid, cu acid sulfuric, pentru eliminarea apei și solvenților; urmează o filtrare, amestecare cu detergenți și aditivi antioxidanți — și se obține un ulei rafinat, corespunzător standardelor pentru lubrifianți. Cu unele mici modificări, tehnologia poate fi aplicată și pentru recondiționarea uleiurilor de transformator, de compresor și de turbină.

● Din resturile de piele de la confecționarea încălțămintei, mărunțite în formă de fibre și amestecate cu un liant special, se obțin foi de talpă de bună calitate, avînd rezistența la abraziune și la pătrunderea apei mai bune decît ale pieii naturale de permișind totodată — spre deosebire de diferitele tipuri de talpă sintetică — o bună „respirație”. Produsul, denumit „Solex”, a fost realizat de o firmă belgiană care oferă, de asemenea, echipament și know-how pentru fabricarea lui. Procedul oferă perspective interesante și pentru valorificarea pieii din încălțămintea uzată, colectată de la populație.

● Cu toate că producția de oțel a U.R.S.S. a atins în anul trecut 156 mil. tone (primul loc din lume), dezvoltarea industriei constructoare de mașini începe să fie frînă de deficitul de metal. De aceea, capătă o largă extindere tehnologiile capabile să diminueze consumurile. S-a trecut, de pildă, la înlocuirea radiatoarelor clasice pentru încălzirea centrală a clădirilor (care consumă anual 600 mii tone de fontă) cu convectoare bimetal (otel + aluminiu). Laminorul special, instalat la uzina metalurgică din Dneprodzerjinsk, realizează anual 350 mii de osii pentru vagoane, economisind 23 mii tone de oțel în comparație cu tehnologia forjării. Consumul de metal se reduce la jumătate în cazul țevilor pentru irigații, prin fabricarea lor cu pereți subțiri, cu protecție anticorozivă prin zincare (la uzina de țevi din Vorosilovgrad). Procesul de corodare a țevilor de 1420 mm diametru pentru transportul gazelor este stopat prin izolarea lor cu vopsele epoxidice, ceea ce le prelungește considerabil durata de serviciu.

● O serie de firme chimice austriene au început să-și rezolve problema valorificării resurselor refolosibile prin schimbul acestora cu cele ale altor întreprinderi, potrivit nevoilor profilului de fabricație. Se realizează, de pildă, importante economii prin folosirea șlamului de la o fabrică de acetilenă, în locul varului necesar la neutralizarea unor subproduse acide; prin recuperarea solvenților uzați de la fabricarea vopselelor, pentru prepararea unor vopsele pe bază de bitum; prin reciclarea uleiurilor de motor uzate, la producerea cocsului etc. Pînă în prezent, aceste schimburi cuprind aproape 50 de materiale din care se obțin, printre altele, cartoane, carbonat sodiu, clorură de polivinil, gelatină farmaceutică ș.a.

Accelerarea ritmului de lucru

pe șantiere pentru

ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A PROGRAMULUI DE CONSTRUCȚII DE LOCUINȚE

A MPLUL PROGRAM de construcții de locuințe prevede ca, în acest an, să fie construite în județul Brașov un număr de 8 000 apartamente noi. Pregătirile pentru realizarea acestui program au început încă din 1979 prin devansarea termenelor de finalizare la blocurile de locuințe aflate în construcție și organizarea de șantiere pe noile perimetre.

Realizarea la termenele stabilite sau chiar în devans și la o calitate ridicată a volumului însemnat de locuințe din acest an, precum și recuperarea restanțelor din anul trecut, fac necesară sporirea substanțială a eforturilor tuturor factorilor implicați pentru asigurarea condițiilor necesare accelerării ritmului lucrărilor pe șantiere, scurtării duratelor de realizare a locuințelor, sporirii volumelor fizice realizate pe constructor și unitatea de timp, dar și prin obținerea unei înalte eficiențe economice a activității.

Eforturi convergente pentru scurtarea duratelor de execuție

ÎN SCOPUL accelerării ritmului de lucru pe șantierele construcțiilor de locuințe și al scurtării duratelor lor de execuție, eforturile au fost, încă din anul trecut și sînt în continuare orientate spre crearea condițiilor necesare care să asigure elaborarea din timp a documentațiilor de execuție, stabilirea și eliberarea amplasamentelor, contractarea lucrărilor, procurarea utilajelor tehnologice și a dotărilor, creșterea capacității de producție a Trustului de construcții Brașov, precum și atacarea unui front rațional de lucru. Noua calitate a activității desfășurate în acest domeniu are în vedere:

● creșterea calității soluțiilor tehnologice, constructive, economice și sociale, îmbunătățirea gradului de confort și funcționalitate a locuințelor, a plasticității fațadelor. În acest sens institutul „Proiect” Brașov a extins gradul de industrializare a lucrărilor, urmărind realizarea prefabricării integrale (inclusiv a finisajelor) prin introducerea elementelor prefabricate spațiale la locuințe, prin înlocuirea finisajelor umede la pardoseli și la pereți și prefabricarea integrală a fațadelor cu finisaje industrializate. În anul 1980 gradul de industrializare al proiectelor elaborate este foarte ridicat: 98% din locuințe sînt executate în tehnologii industrializate, iar școlile, grădinițele și creșele se execută în sisteme prefabricate parțial sau integral. Aceasta permite ca,

în următorii ani, locuințele din panouri mari și din elemente spațiale să depășească 75% din totalul locuințelor pe județ (în viitorii ani se vor executa în județul Brașov 3 500 apartamente din panouri mari și 1 000 de apartamente din elemente spațiale). Ca rezultat al gradului superior de industrializare, și gradul de tipizare se prezintă la un nivel ridicat, însumînd 97,2% din locuințe și 88,4% la construcțiile social-culturale. Noile tehnologii vor determina reducerea consumului de manoperă, dar și diminuarea cheltuielilor materiale, prin reducerea proceselor tehnologice desfășurate pe șantiere, în dorința ca acestea să devină numai unități de montaj. La aceasta a contribuit și centralizarea operațiunilor de preparare a betoanelor, a mortarelor, de tăiere a geamurilor, de tăiere și fasonare a fierului, prefabricarea elementelor de instalații, mărirea și diversificarea gradului de prefabricare a elementelor de beton și beton armat;

● creșterea în ritm înalt a productivității muncii pe șantiere. Pentru aceasta în cadrul Trustului de construcții Brașov, un obiectiv central îl constituie utilizarea metodelor moderne de construcții: extinderea execuției locuințelor în sistem de cofraje plan-universale și introducerea unor tehnici de manipulare cît mai simplă a cofrajelor metalice în vederea reducerii manoperei (decofrare articulară); executarea blocurilor înalte prin metoda glisării, ceea ce a atras după sine o importantă economie de zidari; intensificarea mecanizării lucrărilor prin dotarea cu scule și dispozitive de mică mecanizare acționate electric; livrarea centralizată a oțelului beton în bare drepte, tăiate la dimensiuni pentru seriile mari și fasonarea lor; prefabricarea izolațiilor termice la construcții și izolații; extinderea întrebuintării prefabricatelor de beton armat și îndeosebi a celor tipizate.

Evident, măsurile luate pentru creșterea productivității muncii sînt strîns legate de posibilitățile de prefabricare sau de industrializare a lucrărilor de construcții. Cele mai bune rezultate au fost obținute pe șantierele III Brașov și V Făgăraș la secția de prefabricate din beton care a ajuns la o producție lunară de peste 25 550 mc de beton și a

Exigente sporite pentru creșterea gradului de industrializare a lucrărilor

DAR, CU TOATE rezultatele înregistrate, în domeniul proiectării și execuției locuințelor, mai sînt încă multe

rezerve nevalorificate; o serie de neajunsuri și greutăți au determinat, în anul care a trecut, înregistrarea unor restanțe față de prevederile de plan. Astfel, unele soluții constructive au încă un grad redus de industrializare, se menține încă la un nivel ridicat ponderea activităților cu consum mare de manoperă, se mai utilizează pe unele șantiere tehnologii de lucru cu productivități reduse. În acest context, apare cu claritate că creșterea în continuare a gradului de industrializare a construcțiilor, constituie o cerință esențială pentru îndeplinirea integrală a prevederilor din planul de investiții, pentru scurtarea duratelor de execuție și creșterea productivității muncii.

Pentru realizarea cerinței imperioase de creștere a gradului de industrializare a lucrărilor de construcții se depun și se cer depuse în continuare eforturi sporite. Eficacitatea lor ar putea fi sporită prin:

1 Extinderea largă a unor tehnologii de mare randament, care să permită deplasarea unui volum de muncă tot mai însemnat de pe șantiere în fabrici, unde elementele de construcții pot fi realizate industrial cu o productivitate net superioară, în condiții calitative ridicate și cu eforturi mai reduse (realizarea parapetelor de balcoane și a panourilor de fațadă gata finisate, utilizarea băilor spațiale prefabricate, a corpurilor de ventilație din beton prefabricat în înălțimea unui nivel etc.). Între soluțiile constructive care asigură acest lucru, avantaje însemnate comparativ cu sistemul de execuție cu panouri mari, oferă aplicarea sistemului constructiv integral prefabricat din elemente spațiale: consumul total de manoperă în fabrică și la șantiere se reduce cu circa 20—25%, durata de execuție pe șantier a construcțiilor cu 4 nivele se reduce cu circa 70%, calitatea lucrărilor de finisaj și instalații este superioară în procedeu cu elemente spațiale, deoarece 80% din volumul total al lucrărilor se execută în cadrul unor adevărate „fabrici de case”, unde sînt condiții optime de lucru.

Proiectanții „fabricilor de case” — Întreprinderea de construcții industriale și montaj Brașov (autoarea tehnologiei brevetate ca invenție), Institutul de cercetări și proiectări pentru industria materialelor de construcții și Institutul de proiectări pentru construcții tipizate au realizat linii tehnologice industriale care asigură fabricarea a 1 000 de apartamente pe an și soluții tehnologice de montare a lor cu o singură brigadă, formată din șase constructori, cu o productivitate săptămînală de un bloc cu 4 etaje și 20 de apartamente. Pentru îm-

bunățătirea în continuare a performanțelor noii tehnologii este necesar ca :

— să se accelereze organizarea combinatelelor de case în cadrul cărora să își găsească rezolvarea, într-o concepție unitară, toate problemele privind proiectarea construcțiilor de elemente spațiale, tehnologia producerii, transportului și montajului lor, până la predarea „la cheie” la beneficiar. În acest scop, ar putea fi luată în discuția specialiștilor ideea că ele să dispună de nucleul propriu de cercetare și proiectare de locuințe în sistem integral prefabricate din elemente spațiale ;

— cercetarea — proiectarea să țină seama, că față de gradul ridicat de industrializare și dotare a elementelor spațiale, celelalte părți ale construcțiilor nu sînt rezolvate la același nivel, ceea ce conduce la diminuarea avantajelor acestui sistem constructiv. O însemnătate deosebită o capătă studierea unor soluții constructive care să asigure, per total, un grad și mai mare de industrializare (fundații din elemente prefabricate, timpane cu izolare termică din materiale ușoare — montate în fabrică) ;

— să se elaboreze un program unitar privind extinderea acestui sistem constructiv în strînsă corelație cu asigurarea tuturor mijloacelor de transport și de montaj specifice de mare capacitate (este vorba, în primul rînd, de

necesitatea ca producătorii din cadrul M.I.C.M. să asigure trailerele și macaralele pe pneuri necesare).

2 Perfecționarea continuă, la celelalte tehnologii utilizate în prezent, a gradului de echipare și finisare din fabrică a elementelor de construcții. Se impune mai multă operativitate în fabricarea pe scară largă a panourilor de fațadă complet finisate, cu timplăria vopsită, cu conducte de instalații înglobate, a băilor spațiale, în eliminarea șapei, a mozaicului, în utilizarea tapetului în locul zugrăvelilor (eventual zugrăvelile să se execute mecanizat în fabrică), în introducerea panourilor ușoare de granolit. Astfel de acțiuni se vor solda cu o reducere a consumului de manoperă pe șantier de circa 45% — de la circa 23,5 ore/m² arie desfășurată construită la 12,5 ore/m² arie desfășurată construită.

3 Sporirea volumului producției de prefabricate din beton armat (panouri mari și panouri folosite pentru structuri mixte) prin generalizarea liniilor industriale de fabricație de mare productivitate de tip conveier. Folosirea unor astfel de procedee de fabricație determină diminuarea manoperei pe șantier de 2,25 ori față de zidăria portantă și de 1,5 ori față de tehnologia cu panouri mari, reducerea manoperei totale (fabrică + șantier), de

1,55 ori față de zidăria portantă, și de 1,25 ori față de tehnologia cu panouri mari.

La realizarea unei eficiențe sporite o contribuție mai mare ca pînă în prezent trebuie să o aducă și organizațiile de construcții prin respectarea mai riguroasă a disciplinei tehnologice de montaj a elementelor realizate în fabrică, prin perfecționarea organizării activității de șantier pentru creșterea productivității activităților de ansamblare și utilizarea în grad substanțial mai ridicat ca pînă în prezent a utilajelor din dotare în această activitate, pentru păstrarea în condițiuni mai bune a prefabricatelor sosite pe șantier pînă la punerea lor în operă.

Nu trebuie neglijat faptul că, pentru o industrializare mai înaltă, este nevoie de efectuarea simultană a operațiunilor de folosire pe scară tot mai largă a unor elemente de construcții cu grad ridicat de finisare în fabrică, de mecanizarea operațiunilor de montaj pe șantier, de găsirea și utilizarea pe scară largă a unor materiale noi, ușoare, cu parametri superiori de rezistență, ceea ce face necesară participarea activă a tuturor factorilor implicați, de la constructor la proiectant, de la producătorul de materiale de construcții la cercetător.

Gheorghe CUȚITEI

prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Brașov

NOTE

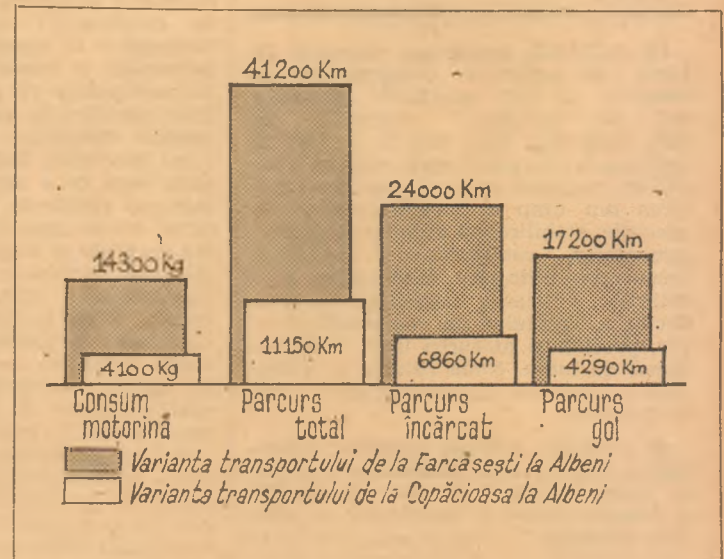
Scurtarea distanței de transport, mijloc de economisire a energiei

MINERII DE LA COMBINATUL OLTENIA cel mai mare bazin carbonifer al țării, depun eforturi susținute pentru realizarea planului de producție în condițiile economisirii prin toate mijloacele a energiei.

Una din căile de reducere a consumurilor respective o constituie creșterea indicelui de folosire a mijloacelor de transport, prin alegerea și utilizarea acestora în funcție de capacitatea necesară, starea drumurilor, distanța cea mai scurtă de circulație etc. Din păcate, nu în toate cazurile se acționează așa. Pentru transportul diferitelor materiale în cantități vagonabile (bolțari, lemn de mină, cherestea, ciment, laminate de fier etc.), de care are nevoie Exploatarea minieră Albeni, se utilizează un circuit de transport cu totul neeconomic. Astfel, materialele amintite se aduc pe calea ferată de la furnizori în depozitul Bazei de aprovizionare Fărcășești din cadrul Combinatului minier Oltenia, aflată la o distanță de 56 km de mina Albeni. Autobasculantele care transportă lignit de la Albeni la stația C.F.R. Cărbunești (16 km) se deplasează în gol, din acest punct, pe distanța de 40 km pentru a ajunge la Baza de aprovizionare Fărcășești. Apoi, încărcate cu materiale, se întorc la mina Albeni, parcurgînd o distanță de 56 km, trecînd din nou prin stația C.F.R. Cărbunești, unde au de urcat o pantă de circa 1 km.

Scurtarea actualului circuit de transport (Fărcășești-Albeni), eliminarea mersului în gol (Cărbunești-Fărcășești) și evitarea urcării cu încărcătură (la Cărbunești) sînt posibile prin deschiderea, pentru mărfuri, a stației C.F.R. Copăcioasa, care se află la distanța de numai 16 km de Albeni și 11 km de stația C.F.R. Cărbunești (în condițiile unor drumuri modernizate). În acest mod autobasculantele care transportă lignit de la mina Albeni la stația C.F.R. Cărbunești (cu capacitate de trafic limitată) se vor deplasa în gol doar 11 km, pînă la stația C.F.R. Copăcioasa,

pentru a încărcă materialele și a le aduce apoi la mina Albeni pe distanța de 16 km. La o cantitate de circa 3 000 t/lună materiale de transportat și o încărcătură medie de 7 t/autobasculantă, în condițiile deschiderii pentru trafic de mărfuri a stației C.F.R. Copăcioasa, se pot realiza economii de carburanți-lubrifianți și

anvelope de circa 73 la sută, respectiv 125 tone/an carburanți, scurtarea distanței totale și de mers în gol, așa cum se vede în graficul alăturat privind activitatea de transport pe timpul unei luni.

Punerea în practică a acestei propuneri, prin colaborarea factorilor principali — Combinatul minier Oltenia și Regionala de căi ferate Craiova — ar conduce la importante economii de carburanți, lubrifianți și anvelope, precum și la îmbunătățirea substanțială a coeficientului de utilizare a parcului auto al Exploatarei miniere Albeni.

Constantin NĂSTASE-URSU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

DEZBATERE „R. E.”

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI, INSTRUMENT DE CONDUCERE EFICIENTĂ A ACTIVITĂȚII ECONOMICE

AU TRECUT aproape doi ani de la la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, care a aprobat un complex de măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar, perioadă în care s-au făcut și continuă să se facă eforturi deosebite pentru întărirea autogestunii economico-financiare în întreprinderi, lărgirea competențelor organelor colective de conducere în luarea deciziilor, creșterea rolului întreprinderilor și centralelor în planificarea propriei activități.

În scopul cunoașterii modului de funcționare a mecanismului economico-financiar la nivel de întreprindere, redacția a organizat, cu sprijinul **Comisiei teritoriale financiar-bancare și al Surselor județene Mureș a Băncii Naționale**, o dezbatere, a cărei sinteză o publicăm în continuare.

Viabilitatea noilor indicatori economici, rolul pozitiv al bugetului de venituri și cheltuieli

ÎN CURSUL anului trecut, bugetele de venituri și cheltuieli au fost folosite de conducerile colective din întreprinderi ca instrumente de planificare și, în primul rând, ca instrumente de analiză a execuției financiare și a echilibrului financiar, analize care au servit la luarea măsurilor necesare în domeniile în care au apărut rămăneri în urmă în realizarea indicatorilor economici și financiari sau abateri de la disciplina de plan și financiară. Un exemplu este edificator: Combinatul de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș a înregistrat la finele primului trimestru din anul 1979 o depășire a costurilor de producție planificate de circa 15 milioane lei. Analizele făcute cu ajutorul bugetului de venituri și cheltuieli pe secții, ca și măsurile stabilite în cadrul acestor analize, au asigurat recuperarea integrală a depășirilor în următoarele două luni și încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție. Folosirea cu eficiență a bugetelor de venituri și cheltuieli a dus la întărirea rolului pîrgiilor financiare în gospodărirea mai bună a fondurilor, în mobilizarea rezervelor de sporire mai rapidă a eficienței, în executarea unui control riguros asupra modului cum sînt folosite resursele unităților economice.

Participanți la dezbateri: dr. Vasile Lanțos, președintele Comisiei teritoriale financiar-bancare Mureș; dr. Ioan Oțelea, directorul Surselor județene Mureș a Băncii Naționale; Bălinth Csaba, contabil șef la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Reghin; Petre Hentes, contabil șef la „Metalotehnica” Tg. Mureș; Andrei Cozoș, contabil șef la Combinatul de îngrășăminte chimice, Tg. Mureș; Gheorghe Popescu, contabil șef la „Im tex”-Tg. Mureș.

Practica economică demonstrează că acolo unde s-a urmărit cu atenție și s-a acționat hotărît, rezultatele obținute au răsplătit eforturile, fiind de natură să îndemne la reflecție și conducerile acestor întreprinderi care sînt puse încă în situația de a justifica neîncadrarea în normele de consum și în nivelul cheltuielilor de producție planificat. Rezultatele obținute în anul trecut de către numeroase întreprinderi din județ sînt mult îmbunătățite în comparație cu cele din anii precedenți, ceea ce demonstrează viabilitatea noilor indicatori economici și financiari, rolul pozitiv al bugetului de venituri și cheltuieli în efectuarea analizelor economice la nivel de întreprindere. Menționăm în acest sens faptul că multe întreprinderi din județ au o capacitate de plată bună, imobilizările de fonduri fiind nesemnificative, și-au realizat majoritatea indicatorilor, nu au produse fără desfacere, și-au respectat contractele de desfacere la majoritatea produselor, și-au realizat acumulările etc. Rezultatele obținute la nivelul județului puteau fi mai bune dacă în activitatea unor întreprinderi nu s-ar fi manifestat și unele neajunsuri, în-deosebi în ceea ce privește ritmicitatea producției, a livrărilor și încasării contravalorii produselor, nu s-ar fi lansat în producție și realizat unele produse fără desfacere asigurată, aspecte ce au influențat negativ și rezultatele financiare ale unităților economice respective.

În ceea ce privește întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli s-au manifestat, în unele cazuri, anumite neajunsuri, printre care amintim: o dimensionare necorespunzătoare a fondurilor, nerealizarea integrală a prevederilor atît la surse cît și la unele cheltuieli, necorelări cu celelalte secțiuni de plan, fapt datorat în mare măsură neînsușirii de către toți factorii de răspundere a noilor reglementări privind

mecanismul economico-financiar. De asemenea, organele de control au constatat că unele prevederi din bugete nu au fost puse în concordanță cu modificările aduse indicatorilor din planul economic și nu au fost corelate cu celelalte secțiuni de plan; în unele bugete nu au fost cuprinse toate veniturile, în-deosebi cele din „alte activități”; unii indicatori din bugete nu sînt defalcați pe fabrici, secții, ateliere; unele întreprinderi au depășit nivelul planificat al costurilor de producție ș.a.

Rezultatele economico-financiare necorespunzătoare la unele unități cu pondere din economia județului se explică și printr-o serie de **modificări ale principalilor indicatori de plan**, fenomene care au avut consecințe negative directe asupra capacității de plată și asupra formării acumulărilor. După părerea specialiștilor din unități, modificarea indicatorilor de plan s-a făcut de către organele coordonatoare, în unele cazuri, la finele perioadelor, fără ca în cadrul unităților respective să fi intervenit elemente care să le justifice. În aceste condiții, este necesar ca atît conducerile colective ale unităților economice cît și organele lor coordonatoare să ia toate măsurile, încă din faza de planificare, încît să se asigure **stabilitatea** planului pe tot parcursul execuției sale, iar cînd au loc totuși modificări de plan, să se asigure și corelarea necesară a tuturor secțiunilor sale, încît să se prevină necorelările și toate implicațiile care decurg din acestea, asupra situației financiare a unităților economice.

Rolul activ al creditului și accelerarea decontărilor

APLICAREA principiului autogestunii economico-financiare a întreprinderilor conduce la acoperirea într-o mai mare măsură a nevoilor de fonduri ale acestora din resurse proprii. Cu toate acestea, o parte din nevoile de fonduri ale întreprinderilor necesare procesului de producție și de dezvoltare vor fi acoperite în continuare din credite.

În condițiile funcționării noului mecanism, Banca Națională a conceput o nouă metodologie de planificare a creditelor, prin care, spre deosebire de trecut, se determină toate categoriile și necesitățile de credite și se mobilizează

toate fondurile proprii și atrase, inclusiv partea din beneficii destinată creșterii fondurilor proprii. Potrivit acestei metodologii, elaborate pentru aplicarea noului mecanism economic, participarea creditului la formarea mijloacelor circulante a căpătat un conținut nou, mai activ, calitativ superior, prin care se dimensionează mai bine și mai corect necesitățile de credite, determinând în același timp întreprinderile să contribuie la autofinanțarea producției și să-și îmbunătățească capacitatea de plată.

În domeniul creditării investițiilor se ridică însă unele probleme pe care le supunem spre analiză organelor bancare centrale spre a adopta soluții metodologice, astfel încât să nu se afecteze capacitatea de plată a unităților economice.

Un prim aspect pe care îl menționăm este acela cu privire la piesele de schimb (prima dotare), care nu se mai admit a fi achiziționate din fondurile de investiții, ele trebuind să fie plătite din fondurile de producție. Un asemenea procedeu are efecte negative asupra capacității de plată a unității, deoarece normativul mijloacelor circulante pentru piesele respective se obține numai după punerea în funcțiune a capacității de producție respective. Întotdeauna piesele în cauză — din import sau din țară — sosesc odată cu utilajele și nu la punerea în funcțiune sau după. În aceeași situație se află și materialele de montaj, pe care unitatea constructoare nu le are prevăzute în planul de aprovizionare, respectiv care nu i-au fost comunicate constructorului la întocmirea planului de aprovizionare. Astfel de situații apar frecvent și inevitabil, deoarece proiectele se predau eșalonat, iar specificațiile de materiale nu se pot comunica către constructor în așa fel ca acesta să le poată prevedea în planul de aprovizionare.

Specialiștii prezenți la dezbaterile au sesizat, de asemenea, faptul că în prezent se mențin unele reglementări greoaie în astfel de domenii cum sînt cele în privința planificării, utilizării și decontărilor din fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic. **Ne referim la circuitul documentelor de decontare prin cont separat de la întreprindere la centrală; de fapt decontările ar trebui să se facă prin simpla înregistrare contabilă la întreprindere, bineînțeles în limita prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli.**

În vederea perfecționării relației bancă-întreprindere-centrală, specialiștii au formulat o serie de sugestii cu privire la folosirea creditului și accelerarea decontărilor.

Potrivit pct. 23 din circulara nr. 10/1979, cheltuielile ce se suportă direct din rezultatele financiare, prevăzute în anexa 1 la Legea nr. 29/1978, se decontează din contul „B”. Datorită acestui fapt au apărut la bancă foarte multe operațiuni de decontare în plus față de cele efectuate anterior, deoarece, în afara retribuiției pentru pregătirea cadrelor, din acest cont se decontează C.A.S., rate, rețineri etc. Se apreciază că se fac în fiecare lună cel puțin 7—8 operații pentru fiecare unitate, ceea ce, la nivelul județului, în decursul unui an, reprezintă mii de operații. **Pentru simplificarea operațiilor la bancă, s-a propus ca sumele ce se decontează în prezent din contul „B” (reprezentînd cheltuieli**

ce se suportă direct din beneficii) să fie virate din contul „B” în contul curent, de unde să se facă apoi toate decontările. Prin această simplificare se obține reducerea substanțială a operațiilor la bancă, inclusiv a cheltuielilor pentru efectuarea operațiilor respective.

După cum se cunoaște, retribuțiile personalului muncitor din industrie, transporturi etc se eliberează de bancă în cadrul fondului de retribuiri calculat în raport cu gradul de realizare a planului valorii producției nete cumulat de la începutul anului. Pentru ultima lună a perioadei cumulate, volumul producției nete realizat se determină prin preliminară, avînd la bază producția globală realizată, la care se aplică ponderea planificată a cheltuielilor materiale. Nu toate unitățile aplică însă o metodologie unitară la determinarea preliminară a realizărilor. Unele întreprinderi aplică la producția globală raportată prin INDAC (se întocmește la 2 a lunii curente pentru luna expirată) ponderea planificată a cheltuielilor materiale, fără să determine producția globală pentru calculul producției nete. Alte unități utilizează producția marfă pentru calculul producției nete. La nici unul din cazuri nu se ține seama de creșterea sau descreșterea stocurilor de semifabricate sau a producției neteterminate, rezultînd diferențe substanțiale care la un moment dat pot favoriza sau dezavantaja întreprinderile la determinarea nivelului fondului de retribuiri calculat.

S-au constatat cazuri în care, din această cauză, diferențele între producția netă efectiv realizată și cea preliminară au ajuns la 5—6 milioane lei, producția netă preliminară fiind mai mare; astfel, fondul de retribuiri calculat pe bază de date preliminate a fost mai mare decât cel solicitat cu sute de mii de lei. Pentru a evita aceste neajunsuri s-a formulat propunerea ca **fondul de retribuiri solicitat să se elibereze în cadrul fondului planificat pe trimestrul respectiv**. În cazul în care drepturile solicitate pe ultima lună din trimestru, împreună cu drepturile încasate pe primele 2 luni, sînt mai mari decât fondul de retribuiri planificat trimestrial, suma cu care se depășește să afecteze fondul planificat pe trimestrul următor, iar în baza datelor definitive trimestriale să se facă calcularea fondului de retribuiri, eventualele depășiri urmînd să fie soluționate potrivit prevederilor Decretului nr. 199/1978 și 148/1979.

Prin aceasta s-ar evita modificarea lună de lună a indicatorilor de muncă și retribuiri, a planului valorii producției nete și s-ar angrena toate organele (locale, ierarhice și superioare) în rezolvarea situației în care a ajuns întreprinderea. În cursul trimestrului, organul tutelar ar avea posibilitatea de a interveni pentru realizarea ritmică de către întreprindere a producției nete, reșezarea planurilor de muncă și retribuiri în funcție de fundamentarea făcută de întreprindere etc. Lunar, ar fi cazul să se urmărească încadrarea în numărul planificat și realizarea producției muncii planificate în cazul depășirii numărului planificat.

CONDOCEREA activității economico-financiare pe baza bugetului de venituri și cheltuieli impune instituirea unui sistem organizat de urmărire operativă asupra modului de realizare a prevederilor bugetare. Con-

siderăm că această urmărire nu este suficient să se facă lunar, trimestrial sau anual. Un organ de conducere colectivă nu se poate mulțumi cu atât de puțin; el trebuie să ia măsuri pentru a cunoaște „execuția bugetară” la intervale mai mici, unele chiar zilnic, pentru că numai în acest fel se poate interveni la timp în influențarea realizării prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli.

Urmărirea zilnică a capitolului „Venituri” este posibilă chiar pe componența lor din buget. Această urmărire este posibilă fără nici un fel de dificultate, chiar în condițiile unei contabilități nemecanizate. Este mai greu de a se urmări cheltuielile și rezultatele întreprinderii, dar și acestea, pe baza unor preliminară întocmite judicios, pot fi cunoscute la intervale și mai mici și pot servi fără nici o reținere pentru procesul decizional al întreprinderii.

Bugetul de venituri și cheltuieli are un rol important în conducerea activității economico-financiare. Pentru ca acest rol să se afirme în practică, **analizele și rezultatele acestora nu trebuie să fie numai un apañaj al compartimentului financiar-contabil; acestea trebuie să fie cunoscute de organele de conducere colectivă, de toți factorii decizionali și executivi.**

Bugetul de venituri și cheltuieli poate deveni instrument de conducere operativă numai atunci cînd fiecare compartiment din întreprindere cunoaște sarcinile ce-i revin. În aceste situații conducerea compartimentelor pot stabili măsurile pentru îndeplinirea sau încadrarea în prevederile bugetului. Pînă în prezent acest lucru nu s-a înțeles în suficientă măsură și s-au făcut afirmații de genul „este imposibil să se întocmească un buget de venituri și cheltuieli pentru o secție, atelier sau serviciu”. În realitate, **fiecare secție trebuie să cunoască pentru producția marfă nivelul cheltuielilor totale și materiale, valoarea producției marfă la preț de livrare și beneficiul pe care trebuie să-l obțină.** Chiar și unele servicii sau birouri trebuie să cunoască o serie de sarcini: serviciul de aprovizionare trebuie să cunoască normativul mijloacelor circulante aprobat pentru sfera aprovizionării, nivelul cheltuielilor de transport-aprovizionare și valoarea materialelor ce trebuie aprovizionate; serviciul de desfacere trebuie să cunoască volumul vînzărilor, normativul mijloacelor circulante pentru produsele aflate în stoc etc.

Realizarea unei eficiențe economice ridicată presupune ca fiecare organ colectiv de conducere să adopte asemenea măsuri încît să asigure aplicarea cu consecvență a principiilor autogestunii și autofinanțării, să realizeze o mai bună gospodărire a fondurilor materiale și bănești, să prevină și să lichideze aspectele negative semnalate mai sus, să aplice un regim strict de economii, utilizînd în acest scop bugetul de venituri și cheltuieli ca un instrument de analiză și control de conducerea eficientă a întregii activități economice și financiare.

Dezbateri consemnate de
Maria IONIȚĂ

CONTRIBUȚIA AGRICULTURII

LA TRANSFORMAREA ROMÂNIEI ÎNTR-O ȚARĂ CU NIVEL MEDIU DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

AȘA CUM SE PREVEDE în documentele dezbătute și aprobate de Congresul al XII-lea al P.C.R., viitorul plan cincinal (1981—1985) va antrena profunde mutații în întreaga viață social-economică a țării, ce vor avea drept corolar trecerea României din rîndul țărilor în curs de dezvoltare în acela al țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Practica mondială (precum și propria noastră experiență) arată că agricultura contemporană joacă un rol de prim rang în modernizarea economică a oricărei țări. Sector tradițional, dar departe de a fi conservator, refractar progresului științifico-tehnic, agricultura se dovedește un sector deosebit de dinamic, propice aplicării celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane. Agricultura se bucură de avantajul că, mai ales pe seama revoluției biologice, își subordonează tot mai mult forțele naturii, pe care le utilizează în folosul omului, pentru progresul și prosperitatea sa. De altfel, revoluția agricolă, desăvîrșită pînă în prezent într-un număr de țări dezvoltate, a determinat nu numai creșterea mai rapidă a înzestrării tehnice a muncii, ci și a productivității muncii agricole în comparație cu industria. Ca urmare, în câteva țări ale lumii contemporane, nivelul de productivitate al muncii agricole l-a depășit pe cel al muncii industriale, mult discutată problema a parității de productivitate aparținînd deja trecutului. Nu întîmplător, cele mai mari puteri economice ale lumii contemporane dispun și de o puternică și modernă agricultură, condiție fără de care nu ar fi fost posibilă atingerea gradului lor actual de dezvoltare economică de ansamblu.

În acest context, să vedem care este contribuția agriculturii la sporirea venitului național pe locuitor în România, care va fi rolul ei în viitor și, mai ales, pe ce căi și cu ce rezerve poate contribui agricultura la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare.

APRECIATĂ, încă din 1965, drept ramură de bază a economiei naționale și considerată ca principală prioritate economică în cincinalul viitor, aflată în plin proces de modernizare într-o țară în care are vechi tradiții, agricultura, cu toată ponderea mereu descrescîndă în venitul național (doar 15,3% în 1978), a adus și aduce o însemnată contribuție la creșterea economică a României socialiste. Este suficient să amintim că, față de 1950, venitul național creat în agricultură în 1978 a fost de peste 2,7 ori mai mare.

Prima și, s-ar părea, cea mai accesibilă cale de creștere a contribuției agriculturii la sporirea venitului național pe locuitor este **creșterea producției globale agricole**: aceasta ca urmare a accelerării procesului de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii, asigurîndu-se creșterea mai rapidă a productivității muncii prin ridicarea gradului ei de înzestrare tehnică, pe fondul general al transformării muncii agricole în variantă a muncii industriale.

Sporirea producției globale agricole cu 24,5-27,5% (ca medie anuală pe perioada de 5 ani), chiar în condițiile în care ponderea cheltuielilor materiale ar rămîne neschimbată, va conduce la creșterea în aceeași măsură a venitului național produs în agricultură. Corelarea acestei creșteri a venitului național produs în agricultură cu creșterea populației arată că pe această cale, raportat la un locuitor, venitul respectiv va crește cu cel puțin 20%.

Însă, înfăptuirea acestui deziderat presupune **creșterea intensivă a productivității muncii în agricultură**, chiar mai rapid decît în industrie. Merită a fi menționat faptul că, în principal datorită reducerii decalajului în înzestrarea cu fonduri fixe pe o persoană ocupată în agricultură și industrie (de la 1 : 5,4 în 1950

la 1 : 3,8 în 1978), decalajul în productivitatea muncii (exprimată prin venitul național produs de o persoană ocupată) s-a redus de la 1 : 8,9 în 1950 la 1 : 3,8 în 1978. Aceste evoluții ale decalajelor scot în evidență două concluzii de mare însemnătate economică : **a)** eficiența economică mult mai ridicată a creșterii înzestrării tehnice a muncii agricole, care determină o creștere mult mai accelerată a productivității acesteia — și **b)** marile rezerve de care dispune agricultura pentru creșterea venitului național prin ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii ; trebuie avut în vedere că în țările dezvoltate, înzestrarea tehnică a muncii agricole este apropiată, ba chiar mai mare (dacă se include și valoarea principalului fond fix al agriculturii — pămîntul) decît a celei industriale. Fără îndoială că transformarea în noi fonduri fixe — de mai mare randament și eficiență, la nivelul tehnicii contemporane — a celor 155 mld. lei prevăzuți pentru investiții în agricultură în cincinalul 1981-1985, în condițiile reducerii absolute și relative a populației ocupate în agricultură, va provoca o creștere mai accelerată a înzestrării tehnice și a productivității muncii agricole și va contribui la creșterea venitului național total și pe locuitor produs în agricultură. De altfel, un prim efect previzibil al acestei evoluții îl constituie însesi obiectivele stabilite pentru randamentele la hectar sau pe animal (în anul 1985), prin al căror nivel, țara noastră se va apropia foarte mult de țările cu agricultură avansată.

TRANSPUNEREA în viață a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial, în cadrul căruia agricultura ocupă un loc central, facilitează realizarea obiectivului central al cincinalului 1981—1985 prin **valorificarea integrală, diferențiată a rezervelor de producție agricolă din anumite județe**, rezerve parțial neglijate pînă acum. Față de media pe țară, pentru 12 județe ale țării se prevăd sarcini mult mai mari de sporire a producției agricole (pînă la dublarea acesteia), astfel ca, printr-o mai bună echilibrare teritorială în dezvoltarea agricolă, să se ajungă, în toate județele țării, la o valoare anuală minimă a activității productive din agricultură de 10 000 lei pe locuitor (cu o medie pe țară de 11 500 lei). Ca urmare, față de 23 județe care, în 1980, încă vor obține mai puțin de 10 000 lei producție agricolă pe locuitor, în 1985, un număr de 9 județe vor obține peste 15 000 lei.

Apare mult mai laborioasă, datorită complexității măsurilor pe care le presupune, valorificarea celei de-a doua rezerve de creștere a venitului național creat în agricultură — și anume **reducerea (ponderii) cheltuielilor materiale**. Importanța problemei este dată de însăși ponderea nejustificat de mare (uneori în creștere temporară) pe care aceste cheltuieli o dețin în produsul social din agricultură (51,9% în 1978). Totodată, în condițiile predominării măsurilor de reducere relativă a cheltuielilor materiale, nu poate fi neglijat rolul reducerii absolute a acestora. O micșorare cu numai 2% a ponderii respective (care să reprezinte deci doar 50% din valoarea producției globale agricole, pondere considerată încă ridicată pe plan mondial) ar însemna o sporire a venitului național cu aproape 2,6 mld. lei anual (la producția globală din anul 1978).

Problema principală — cu caracter dominant chiar, deoarece afectează atât sporirea producției, cît și reducerea cheltuielilor materiale — este crearea de noi plante, cu randament superior de conversiune a energiei solare, activitate prin care agricultura îndeplinește o funcție economico-socială care nu este în puterile niciunei alte ramuri a producției materiale. Este vorba nu numai de proporționarea ramurilor producției

vegetale și în funcție de capacitatea de a acumula energie solară, ci mai mult, de **creare a noi soiuri și hibrizi cu un coeficient mai ridicat de conversiune a energiei solare**, domeniu în care cercetarea științifică agricolă din țara noastră este încă datoare producției. Deosebit de mare importanță ar avea rezolvarea acestei probleme la culturile de bază ale agriculturii românești (porumb, grâu, floarea-soarelui, soia etc.). Este clar că într-o asemenea soluție, la același consum energetic sub formă de mijloace de producție, ar avea loc o mai mare acumulare de energie în producții sporite, ceea ce ar duce la o creștere mai rapidă a productivității muncii agricole și, implicit, a venitului național produs în agricultură.

ACCELERAREA procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, pe bază de noi investiții, duce la creșterea valorii fondurilor fixe care, prin amortisment, se includ în cheltuielile materiale ale agriculturii. De aici, marea însemnătate a **creșterii producției globale și nete la 1 000 lei fonduri fixe**, pentru ca același amortisment să se repartizeze la un volum mai mare al producției globale agricole. Lipsa unor indicatori normativi (la nivelul cincinalului viitor) pentru agricultură în această direcție (pentru industrie sînt stabiliți la 1 800 lei producție globală la mia de lei fonduri fixe) ne obligă la câteva aprecieri preliminare. Considerăm că pentru agricultură, unde o bună parte din fondurile fixe au o utilizare sezonieră (tractoarele, mașinile, instalațiile de irigație, dar și plantațiile și animalele de reproducție), eficiența economică a utilizării lor poate fi mai redusă (concretizîndu-se într-o producție globală și netă mai mică la 1 000 lei fonduri fixe) față de industrie. De altfel, în anul 1978, acești indicatori au fost de 1 195 lei, în industrie și numai de 729 lei, în agricultură. De aici rezultă acuitatea deosebită a creșterii eficienței utilizării fondurilor fixe din agricultură, atît prin sporirea mai accelerată a ponderii fondurilor fixe active (tractoare, mașini, instalații, plantații, animale de reproducție), adică a celor care participă nemijlocit la crearea de valoare nouă, cît și prin folosirea mai intensivă a tuturor fondurilor fixe.

Procesul accelerat de intensificare a producției agricole determină și creșterea consumului de îngrășăminte chimice, mai ales în condițiile în care noi sîntem încă departe de consumurile specifice din țările dezvoltate. Or, în condițiile crizei energetice, îngrășămintele chimice devin un factor de producție tot mai rar și mai scump, puțindu-se cu timpul constitui chiar într-un factor limitativ al intensificării agriculturii. De aceea, paralel cu crearea de noi soiuri de plante și elaborarea de noi tehnologii care să valorifice superior consumul de îngrășăminte chimice, trebuie să ne punem în mod foarte serios problema găsirii unor **inlocuitori ai îngrășămintelor chimice**. Subliniind, în treacăt, rolul rotației raționale a culturilor în economisirea consumului de îngrășăminte la hectar, o deosebit de mare însemnătate prezintă — în agricultura unei țări a cărei structură a culturilor provoacă un mare consum de azot — **folosirea pe scară largă a unor noi bacterii fixatoare de azot în sol**. Pînă acum, producția agricolă cunoaște asemenea bacterii numai la plantele leguminoase (de unde și rolul și locul acestora în rotația culturilor). În momentul de față însă, cercetarea științifică pe plan mondial a reușit să pună în evidență bacterii fixatoare de azot în sol și pentru cerealele păioase. Folosirea acestui procedeu pe cele cca. 3,1 mil. ha ocupate de cereale păioase la noi în țară ar avea o eficiență deosebită, apreciată atît prin reducerea cheltuielilor pentru îngrășăminte azotoase, cît și prin sporurile însemnate de producție la culturile care urmează în asolament. Pentru pomicultură și viticultură, amplasate de regulă pe terenuri cu fertilitate redusă, de excepțională însemnătate economică ar fi crearea de noi forme de plante, capabile să fixeze azotul atmosferic.

Cea mai mare pondere în structura cheltuielilor materiale din agricultura românească — chiar în condițiile în care zootehnia n-a devenit sector preponderent — o dețin cheltuielile pentru furaje. Chiar dacă coeficientul de conversiune a energiei de origine vegetală în energie de origine animală este unul dintre cele mai scăzute în lanțul agroalimentar, aceasta nu înseamnă că trebuie diminuat rolul zootehniei într-o economie agricolă modernă (dat fiind rolul capital al proteinei animale în dezvoltarea fizică, psihică și intelectuală a omului), ci găsirea căilor și mijloacelor de **creștere a eficienței consumului de furaje**. Principalul mijloc îl constituie **crearea de noi rase de animale**, cu un coeficient mai ridicat de conversiune a consumului de furaje; o asemenea orientare este de mare actualitate în zootehnia noastră, caracterizată prin mari consumuri specifice de furaje, consecință a potențialului redus de randament al unor rase de animale de producție. Trebuie subliniat că orientarea respectivă rămîne fără obiect dacă nu se îmbunătățesc, concomitent, condițiile de furajare (mai ales sub raportul echilibrului proteic), ca și cele de îngrijire a animalelor.

Reduceri absolute ale consumurilor energetice din agricultură pot avea loc atît prin perfecționarea tractoarelor, mașinilor și utilajelor agricole, cît și prin înlocuirea energiei fosile cu alte surse de energie, mai ieftină și inepuizabilă, cum sînt energia solară și cea geotermică (pentru sere și uscarea produselor agricole), cea eoliană și biogazul.

Rezervele de creștere a venitului național produs în agricultură pe seama reducerii cheltuielilor materiale sînt notabile, iar valorificarea lor — mult mai complexă, și cu unele tendințe contradictorii, decît cea schițată anterior.

TOTUȘI, ar fi simplist dacă am reduce contribuția agriculturii la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică, doar la aportul său direct în creșterea venitului național. **Prin multiplele funcții pe care le îndeplinește în economia națională, agricultura creează noi posibilități — de ordin cantitativ și calitativ — de modernizare a economiei românești**. Ca furnizoare de materii prime pentru industria prelucrătoare, agricultura are și o contribuție indirectă la creșterea venitului național, deoarece valorificarea superioară a acestor materii prime, prin includerea în procesul productiv a noi contingente de muncitori, se realizează cu un adaos de valoare nou creată. Urmărind circuitul fireesc al bunurilor de consum, aceste produse devin mărfuri adăugă mai departe valoare nouă, prin transport și depozitare. Iată un prim factor ce impune o structură echilibrată a economiei naționale, care să faciliteze modernizarea acesteia la nivelul celor mai avansate economii dezvoltate.

La aceeași concluzie ne conduce și analiza principalei funcții a agriculturii — aceea de furnizoare de hrană pentru populație. Desigur, este importantă mărimea venitului național pe locuitor (indiferent de ramurile din care provine), dar nu mai puțină importanță are și modul în care este utilizat venitul național. Existența unei agriculturi moderne, capabile să satisfacă integral nevoile de consum alimentară ale populației, pe baza unor norme științifice fundamentate, este o condiție fundamentală pentru un circuit complet al valorii nou create pe plan național. Sporirea producției agricole în proporții care, în 1985, să asigure îmbunătățirea structurii și ridicarea calitativă a produselor, asigurîndu-se aprovizionarea populației cu produse cu conținut nutritiv ridicat și în sortimente diversificate, nu numai că realizează mari economii la fondurile valutare ale țării, dar, în același timp, pune la adăpost economia națională de fluctuațiile pieței mondiale, în condițiile unei prelungite crize alimentare. Mai mult decît atît, prin exportul de materii prime și produse agroalimentare, agricultura atrage din afară noi și importante resurse de creștere economică, a căror contribuție la modernizarea economiei naționale nu este deloc neglijabilă.

IN CONDIȚIILE țării noastre, agricultura este încă nedespărțită de sat. Progresul agriculturii înseamnă implicit înflorirea satului românesc contemporan, ridicarea lui la cote mai înalte de bunăstare și civilizație socialistă, parte integrantă a procesului de atingere a unui nivel mediu de dezvoltare de către țara noastră. Sporirea mai rapidă a veniturilor țărănimii permite îmbunătățirea condițiilor sale de trai, inclusiv prin efectuarea de investiții vizînd transformarea edilitară și social-gospodărească a satelor, dintre care un mare număr dobîndesc tot mai mult înfățișarea de orașe. Ca urmare, în cursul următorului cincinal, se vor transforma în orașe agroindustriale încă 140 de centre comunale, iar în localitățile de reședință ale consiliilor unice agroindustriale se vor realiza peste 700 de unități productive cu caracter industrial, de interes republican și local. Toate aceste elemente ale unei adînci transformări social-economice a satului vin să completeze tabloul caracteristic unei țări socialiste cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Este meritul istoric al Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, faptul că, pornind de la aceste funcții multiple și deosebit de actuale ale agriculturii în transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică, au proclamat agricultura — alături de energie și baza de materii prime — drept principală prioritate a dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul viitor. Astfel, Congresul al XII-lea al P.C.R. a aprobat o teză importantă pentru gîndirea contemporană a socialismului științific, prin care agricultura este ridicată la rangul convenit într-o economie socialistă modernă.

prof. dr. O. PARPALĂ
lector univ. E. PARPALĂ
lector univ. D. REDEȘ

ANCHETA „R.E.“

CONSULTAREA CONSUMATORILOR ÎN FUNDAMENTAREA DEZVOLTĂRII SERVICIILOR (1)

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român prevăd dezvoltarea serviciilor de reparații și întreținere a bunurilor de folosință îndelungată, a altor servicii menite să ușureze munca în gospodărie și să creeze condiții tot mai bune pentru folosirea plăcută și instructivă a timpului liber.

Transpunerea în viață a acestor direcții mari de dezvoltare a serviciilor la nivelul fiecărei localități trebuie să aibă drept bază de fundamentare cunoașterea stadiului actual, precum și a perspectivelor în domeniul ofertei și al cererii.

După cum s-a subliniat în Hotărârea Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii „este necesar să se ia măsuri deosebite pentru îmbunătățirea organizării, asigurarea bazei materiale și ridicarea nivelului calitativ al prestațiilor de servicii către populație“.

Pentru fundamentarea deciziilor privind planificarea și dimensionarea rețelei actuale și viitoare a prestațiilor de servicii, gospodărești și asigurarea satisfacerii în cele mai bune condiții a cerințelor populației pentru servicii, la nivelul Capitalei a fost întreprinsă o cercetare de teren¹⁾ (1978—1979), a cărei primă parte a fost prezentată în „Revista economică“ nr. 22/1979.

Datele statistice arată că în totalul bugetelor de familie, cererea pentru servicii înregistrează un volum din ce în ce mai mare. Având aceeași finalitate socială ca și activitatea comercială, de a satisface necesitățile mereu crescânde ale populației și de a ușura munca în gospodărie, această problemă esențială nu poate fi lăsată la liberul arbitru al aparatului comercial; ea trebuie rezolvată prin consultarea largă și cu participarea directă a maselor de oameni ai muncii.

Volumul și diversitatea cererii populației implică o mare varietate de modalități de satisfacere prin intermediul pieței organizate a serviciilor. Spre exemplificare, arătăm că în domeniul culinar serviciile oferite se pot structura pe următoarele grupe: a) servicii care satisfac cererea în totalitate în exteriorul locuinței (ex.: restaurant-cantină, pensiune); b) servicii care satisfac cererea parțial în exteriorul locuinței (ex.: unități de tip Gospodina); c) servicii pentru pregătirea mesei în locuință (ex.: personal calificat care pre-

gătește masa la domiciliul solicitantului). Dintre tipurile de servicii enumerate, primele două vor căpăta în viitor o dezvoltare însemnată, prin faptul că au menirea de a satisface un volum mare al cererii populației, cu o productivitate a muncii ridicată, economisind energie electrică, combustibil etc.

Determinarea unor indicatori cantitativi și calitativi ai ofertei și cererii în profil teritorial presupune adaptarea metodologiei de studiu după tipul de localitate, după specificul economic și social local.

Studiul cererii potențiale, în profil teritorial, pentru serviciile gospodărești s-a făcut pornind de la următorii indicatori: (a) ponderea populației care a apelat, în ultimele 3 luni, la serviciile din cele 4 grupe; (b) frecvența de adresare; (c) locul de adresare; (d) durata de execuție (satisfacere) a unei cereri; (e) aprecierea calității serviciilor, etc.

Grupele și tipurile de servicii cuprinse în studiu sînt următoarele: grupa I-a — servicii alimentare: a) restaurant-cantină-pensiune, b) casă de comenzi, c) patiserie-simigerie; Grupa a II-a — Nufărul: a) curățătorie, b) spălătorie; grupa a III-a — servicii pentru copii: a) creșe, b) grădinițe, c) cămin, d) internat-semiinternat, e) consultații-meditații; grupa a IV-a — colectarea ambalajelor din sticlă (I.C.V.A.): a) I.C.V.A. la unitate.

În cele ce urmează prezentăm unele concluzii ale anchetei de teren, pentru 24 de tipuri de servicii, din care 11 profile de servicii gospodărești, existente în prezent și 13 tipuri de servicii noi, propuse spre înființare sau slab reprezentate în prezent.

Din a doua categorie fac parte următoarele tipuri de servicii: a) abonament la casa de comenzi; b) abonament la produse lactate; c) casă de comenzi la locul de muncă; d) bucătărie de bloc; e) rețete alimentare prin telefon; f) pregătirea mesei la domiciliu; g) spălat-călcat la domiciliu; h) curățenia locuinței; i) amenajarea locuinței; j) transportul mărfurilor la domiciliu; l) I.C.V.A. prin telefon; m) casă de comenzi pentru produse nealimentare; n) închirieri de piese de mobilier.

Datele referitoare la cele 24 de tipuri de servicii au fost obținute pe baza unei anchete de teren efectuată pe un

eșantion reprezentativ teritorial (1667 gospodării) pentru București²⁾. De asemenea s-au realizat interviuri ale responsabililor unor unități prestatoare. (Convorbirile au avut ca tematică: aprovizionarea unităților cu materiale și piese de schimb, programul de funcționare, disciplina lucrătorilor, satisfacerea cererii sub aspect cantitativ și calitativ etc.).

Relația capacitate — organizare

PONDEREA în eșantion a populației care a apelat la serviciile gospodărești cuprinse în cele 4 grupe este redată în tabelul nr. 1.

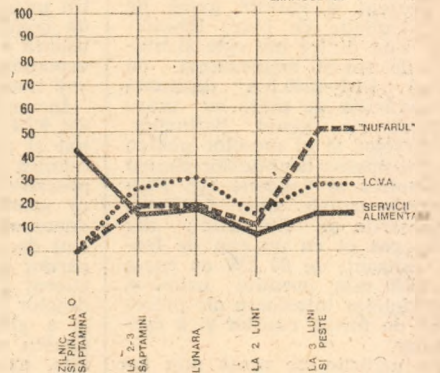
Tabelul nr. 1

Grupa de servicii	Ponderea populației care a apelat la servicii în intervalul studiat (%)
I Servicii de alimentație publică	25,2
II „Nufărul“	51,1
III Servicii pentru copii ³⁾	3,4
IV I.C.V.A.	78,3

¹⁾ Ponderea redusă a adresărilor la serviciile pentru copii în raport cu celelalte servicii se explică prin faptul că din totalul eșantionului, pentru aceste profile au fost interviuate familii cu copii până la 18 ani.

Volumul mediu al cererii pentru aceste grupe de servicii este dat de adresările la tipurile de servicii componente. Astfel, adresările la serviciile de alimentație publică sînt cuprinse între 4,4% la restaurant, cantină, pensiune și 37,6% la patiserie. Volumul adresărilor la Nufărul este de 33,1% pentru spălătorie și de 69,2% pentru curățătorie. Cererea la serviciile pentru copii se situează între 16% la cămin și 9,2% la grădiniță.

GRAFICUL NR. 1

ierarhizarea serviciilor în funcție de indicatorul volum de adresări, prezintă o importanță mare pentru dimensionarea optimă a pieței prestațiilor de servicii gospodărești și, în unele ca-

¹⁾ La realizarea cercetării au participat: T. Cernescu, E. Dobrescu, R. Ghețau, M. Giinju, R. Ioanid și V. Stahl. Ancheta de teren a fost făcută de studenții din anul II ai Facultății de comerț din Academia de Studii Economice.

²⁾ Prelucrarea s-a făcut la CINOR, unde sînt înmagazinate datele.

³⁾ Reprezentanțele grafice au fost elaborate de arh. Luminița Panciu, de la I.P.B.

zuri, și pentru orientarea măsurilor privind creșterea calității serviciilor.

Printre motivațiile date cu privire la gradul redus de apelare la aceste grupe de servicii, eșantionul investigat a invocat cerințe privind: a) calitate mai bună a serviciului; b) personal mai amabil; c) durată de execuție mai scurtă; d) apropierea serviciului de locuință. În condițiile îmbunătățirii ofertei s-a estimat o cerere potențială mai mare cu 23% la serviciile de alimentație publică, cu 30% la „Nufărul” și cu 5% la I.C.V.A. Acestea sînt estimări minime, întrucît în procente date nu este cuprins sporul volumului cererii provenit din apelările mai frecvente la unele tipuri de servicii.

În etapa următoare am analizat influența pe care mărimea gospodăriei, dotarea tehnico-edilitară a locuințelor, structura socioprofesională și veniturile populației le au asupra modului de manifestare a cererii.

Spre exemplificare arătăm că, din corelarea proporției adresărilor către Nufărul cu gradul de dotare tehnico-edilitară a apartamentelor, a rezultat că atunci cînd clădirile de locuit au spălătorie și uscătorie comună scade volumul adresărilor la Nufărul. Situația aceasta există chiar și în cazul în care doar aproximativ 40% din familiile care locuiesc în clădiri dotate cu spălătorie și uscătorie comună, utilizează aceste dotări.

Aproximativ 2/3 din familiile care locuiesc în clădiri cu spălătorie și uscătorie comună, dar nu le folosesc, motivează această abținere prin condiții necorespunzătoare, amplasare neconvenabilă, folosirea dotărilor în alte scopuri etc.

Rezolvarea acestor probleme — care nu necesită angajarea de investiții, ci doar o mai bună organizare și administrare a dotărilor amintite, eventual și echiparea lor cu mașini automate, ar influența frecvența externalizării din locuința a activității de spălat.

Dintre consecințele unei organizări adecvate a utilizării dotărilor comune menționăm: (a) reducerea aglomerației la unitățile Nufărul, care la ora actuală nu au capacitatea de a satisface, în mod corespunzător, toate cerințele populației; (b) scoaterea, în mai mare măsură, în afara apartamentului a unor activități gospodărești mari consumatoare de timp și incomode în funcționalitatea locuinței; (c) îmbunătățirea aspectului urban al loggiilor, balcoanelor etc.

Frecvența de adresare a populației investigate la grupele de servicii gospodărești analizate are configurația redată în graficul nr. 1 ³⁾. Tabelul nr. 2

Tabelul nr. 2

Grupa de servicii	Aprecierea calității (% din total)	
	satisfăcătoare	nesatisfăcătoare
Servicii de alimentație publică	81,6	18,4
„Nufărul”	81,5	18,5
Servicii pentru copii	80,4	19,6
I.C.V.A.	41,8	58,2

prezintă aprecierea eșantionului investigat, în ce privește calitatea serviciilor.

Conform acestor date, rețeaua existentă a serviciilor gospodărești înregistrează o serie de disfuncționalități, ge-

neratoare de insatisfacții pentru populația care face apel la ele.

Procentul relativ mare (58,2%) al aprecierilor nesatisfăcătoare pentru serviciile I.C.V.A. se referă nu atît la lipsa de unități sau la amplasarea lor în teritoriu, cît mai ales la modul de funcționare al acestora. Din relatări ale persoanelor intervievate a rezultat că sînt cazuri cînd, datorită dificultăților operațiunii de pregătire la I.C.V.A., se scoate din circuitul material și comercial o anumită cantitate de sticle și borcane, ceea ce înseamnă practic recuperarea unor produse reutilizabile, care încorporează materii prime (nisip cuarțos, sodă caustică), energie, muncă.

La nivel global, specificul tipurilor de servicii determină, în mare parte, distribuirea adresărilor pe intervale de timp.

Peste 2/5 din volumul total al adresărilor la serviciile de alimentație publică au o frecvență de pînă la o săptămînă, aici intrînd și servicii ca pensiunea și patiseria, în mare parte cu frecvență de adresare zilnică. Adresările la Nufărul se distribuie în proporție de aproximativ 39% în intervalul de pînă la o lună și în proporție de peste 51% în intervalul de 3 luni și peste, în timp ce peste 56% din volumul total al adresărilor la I.C.V.A. se repartizează în intervale de timp de pînă la o lună.

Trailă CERNESCU
Șerban POPESCU-CRIVEANU
Radu IOANID

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

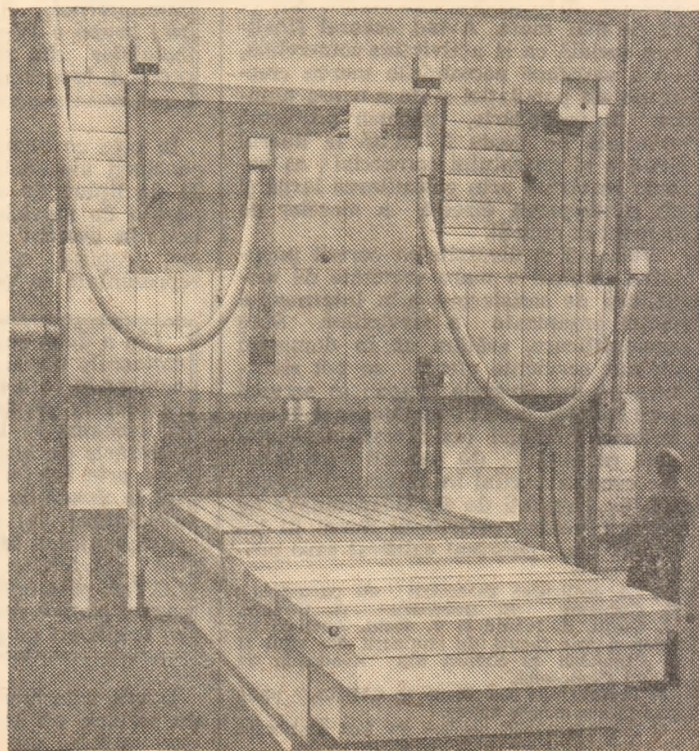
Mașina de frezat longitudinal piese pînă la 64 de tone

ÎNȚIREPRINDEREA de mașini-unelte din Bacău execută în prezent o variată gamă de mașini-unelte de mare tehnicitate. Una dintre ele este și mașina de frezat longitudinal cu portal FLP-2200.1A destinată prelucrărilor de piese cu mare gabarit de genul batiurilor, traverselor și al meselor pentru mașini-unelte, boghiurilor pentru locomotive și vagoane etc. Prelucrările uzuale sînt frezările, degroșările și finisările; dar echiparea ei cu un cap de frezat culisant, de 60 kW cu cursa de 1000 mm, permite uzinarea suprafețelor interioare ale pieselor de forma cutiilor și a carcaselor.

Prelucrările pe acest nou tip de mașină se fac cu un înalt grad de productivitate, deoarece mașina este dotată cu două mese cuplabile care permit ca în timp ce pe o masă se așiază o piesă, pe cealaltă să fie prinsă și centrată piesa care ur-

mează a fi prelucrată, după terminarea executării celei dintîi. Un panou centralizat de comandă contribuie la manevrarea ușoară a mașinii, ca și la o mare economie de timp în transmiterea comenzilor.

În construcția mașinii de frezat FLP-2200.1A sînt de menționat și alte elemente de noutate tehnică care-i conferă o mare precizie la prelucrări, o siguranță sporită în funcționare și o deparare ușoară. Dintre acestea sînt de reținut: antrenarea mișcărilor de avans cu motoare de curent continuu, utilizarea ghidajelor hidrostatice pentru mese și a ghidajelor de rostogolire pentru restul elementelor mobile, mecanizarea tuturor acțiunilor, existența echipamentelor cu comandă numerică etc.; în ansamblu, o dotare la nivelul celor mai perfecționate mașini de acest fel produse, în prezent, în lume.

Realizarea și depășirea prevederilor planului

(Urmare din pag. 3)

problemelor în legătură cu care apar încă neclarități; căci angajamentele neîntemeiate strict pe resurse, pe certitudini, angajamentele condiționate nu servesc nimănui.

Mecanismul de autoreglare al democrației muncitorești

CERINȚA, subliniată la Congresul al XII-lea al partidului, de a se asigura buna funcționare a cadrului democratic creat, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă include și întărirea controlului adunărilor generale asupra activității consiliilor oamenilor muncii, asupra modu-

lui în care acestea și-au îndeplinit mandatul încredințat. Încă în multe cazuri, atît dările de seamă, cît și dezbaterile ocolesc această latură esențială, nu interpretează calitatea rezultatelor și prin prisma calității conducerii.

În ultimul an s-a îmbunătățit compoziția consiliilor oamenilor muncii, s-a reglementat în detaliu funcționarea acestora corespunzător atribuțiilor însemnate ce le revin; președinții, vicepreședinții, reprezentanții oamenilor muncii au fost instruiți în probleme economice, de conducere și organizare. În mod firesc, crește și exigența față de aceste organe.

În ce măsură s-a afirmat caracterul democratic al actului de conducere, prin antrenarea la dezbateră, fundamentarea și adoptarea hotărârilor a unui număr cît

mai mare de oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție? Cum s-au finalizat preocupările conducerilor colective față de problemele majore ale unităților? Care a fost eficiența măsurilor luate? Sînt întrebări firești, la care nu se poate răspunde doar prin cifre, prin da sau nu, ci printr-o analiză temeinică a stilului și metodelor de muncă, a climatului de lucru, a gradului de conștiință, mobilizare, disciplină, în realizarea cărora colectivul de conducere trebuie să fie un promotor și un exemplu.

Dezbaterile din adunările generale, întrecerea socialistă sînt negații ale automulțumirii, ale festivismului, expresii ale dorinței și putinței de autodepășire. Îmbinarea democrației muncitorești cu elanul revoluționar al maselor acumulează, declanșează și direcționează energia capabilă să transforme în realitate vie hotărârile partidului, să asigure dinamismul economiei românești.

Dezvoltarea democrației socialiste — temelia unității de acțiune și voință a întregului nostru popor

(Urmare din pag. 2)

și categoriilor sociale de oameni ai muncii — a cărei expresie organizatorică o consacră cu pregnanță Frontul Unității Socialiste — să se manifeste plenar în conținutul și structurile sistemului democrației socialiste, să stimuleze tendințele obiective de omogenizare a societății noastre. Într-adevăr, constituirea organizațiilor Frontului Unității Socialiste lărgeste sensibil cadrul participării active a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la elaborarea și îndeplinirea conștientă a politicii interne și externe a partidului. În acest mod, **atributele de inovație și originalitate pe care procesul de dezvoltare a democrației socialiste le imprimă creației sociale și politice a maselor largi populare, sînt permanent raportate de partidul nostru la gradul de eficiență social-umană cu care se soldează aplicarea în practică a sistemului de conducere.** Eficiența, înțelegă astfel în toată cuprinderea elementelor de existență a societății și raportată la sarcinile mari pe care le avem de îndeplinit, dobîndește acele rezonanțe pe care le degajă teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind trecerea la o nouă calitate. O exigență care este legitimată de însăși continuitatea proceselor revoluționare în societatea noastră socialistă, de faptul că dialectica contradicțiilor este proprie devenirii orînduirii noastre, iar lupta dintre nou și vechi, depășirea stărilor de conservatorism și inerție solicită în mod necesar unirea energiilor și a entuziasmului revoluționar al maselor, afirmarea voinței lor de muncă și de luptă.

Identificăm ca atare în aceste noi măsuri nu doar o simplă diversificare sub raport numeric a structurilor sistemului de organizare și conducere ci treptele adîncirii democrației socialiste, îmbogățirea sub raport calitativ a conținutului și funcțiilor sistemului de conducere, accentuarea acelor laturi care sînt potențele factorii de motivare social-politică și moral-spirituală a actului de participare a oamenilor muncii la în-

făptuirea politicii partidului. Actuala etapă a dezvoltării democrației în țara noastră, a afirmării unității și coeziunii întregului popor, confirmă cu putere faptul că socialismul nu poate fi decît opera creării conștiente de către popor a propriei sale istorii. În aceasta se afirmă în fapt superioritatea netă a democratismului societății noastre față de toate formele de democrație cunoscute de istorie.

Iată de ce vasta activitate ideologică, politică și cultural-educativă, desfășurată de P.C.R., eforturile sistematice pentru a face ca normele și principiile de etică și echitate socialistă să devină componente intrinseci ale modului de viață și de muncă ale tuturor membrilor societății, ca fapte de civilizație și de comportament înaintat, în măsură să definească profilul moral-politic al tuturor membrilor societății, constituie o parte integrantă și de o imensă însemnătate pentru asigurarea eficienței social-umane cu care se soldează în practică virtuțile democrației socialiste. Exercițiul democrației socialiste semnifică exercițiul plenar al drepturilor și îndatoririlor de către toți cetățenii țării fără deosebire de naționalitate, afirmarea nescingherită a libertății fiecărui membru al societății înțelegă și realizată de societatea noastră în legătura dialectică dintre libertatea individuală, socială și națională.

Fenomen social deosebit de complex, oglindind într-o amplă cuprindere istorică roadele cuceririlor fundamentale ale orînduirii noastre, ale progresului multilateral al țării, **unitatea socialistă se înfățișează în prezent ca unitate economică, ideologică și moral-politică, o unitate clădită pe identitatea intereselor fundamentale, pe comunitatea idealurilor și aspirațiilor ce animă gîndul și fapta întregii națiuni,** hotărîrea nestrămutată a întregului popor de a înălța pe pămîntul României edificiul măreț al civilizației socialiste și comuniste.

Congresul Frontului Unității Socialiste, ale cărui lucrări se desfășoară în aceste zile, constituie o expresie concludentă a forței acestei unități, a maturizării pe toate planurile a proceselor de dezvoltare a societății noastre, și va marca cu certitudine o etapă calitativ superioară în mobilizarea tuturor forțelor națiunii pentru dezvoltarea multilaterală și armonioasă a vieții economico-sociale și politice a țării, o etapă nouă, calitativ superioară în perfecționarea cadrului de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea democratică a societății.

CONSIDERAȚII ASUPRA UNOR CRITERII DE UTILIZARE A TERENULUI URBAN

ANALIZA MODULUI de utilizare a terenului în localitățile urbane, analiză ce constituie obiectul prezentului studiu, se înscrie pe linia preocupărilor susținute pe care partidul și statul nostru le au în direcția valorificării integrale, cu randamente sporite și eficiență cât mai ridicată a fondului funciar național, componentă de bază a avuției naționale. Nu este însă vorba de a urmări cum se respectă în activitatea curentă de sistematizare dispozițiile stabilite prin diferite acte normative. Obiectivul nostru este de a detasa, pe baza unor studii concrete*), unele căi de optimizare a utilizării terenului urban, ținând seama de necesitatea armonizării diferitelor componente ale dezvoltării în profil teritorial — activitățile economice, populația, fondul de locuințe, dotările social-culturale etc., ca elemente de referință și prognoză în fundamentarea schițelor de sistematizare.

În analiza modului de utilizare a terenului în localitățile urbane considerăm că intervin două elemente de bază: pe de o parte evaluarea densității populației în funcție de treptele de organizare urbanistică, iar pe de altă parte evidențierea volumului și diversității activităților urbane în raport cu spațiul afectat lor. Ca trepte de organizare, în practica de sistematizare din țara noastră se utilizează **complexul de locuit, cartierul și zona de locuit**, criteriul care stă la baza acestei ierarhizări neavând însă un caracter pur cantitativ. După cum un oraș mare nu reprezintă doar amplificarea activităților unui oraș mic, ci și o diversificare a acestora, o specializare și o creștere în complexitate care determină, în esență, un salt calitativ, tot astfel, la nivelul unui oraș imaginea de ansamblu nu este realizată prin însumarea diverselor sale componente, la fiecare treaptă urbanistică adăugându-se funcțiuni noi și activități specifice, mai complexe, care necesită totodată însemnate suprafețe de terenuri urbane.

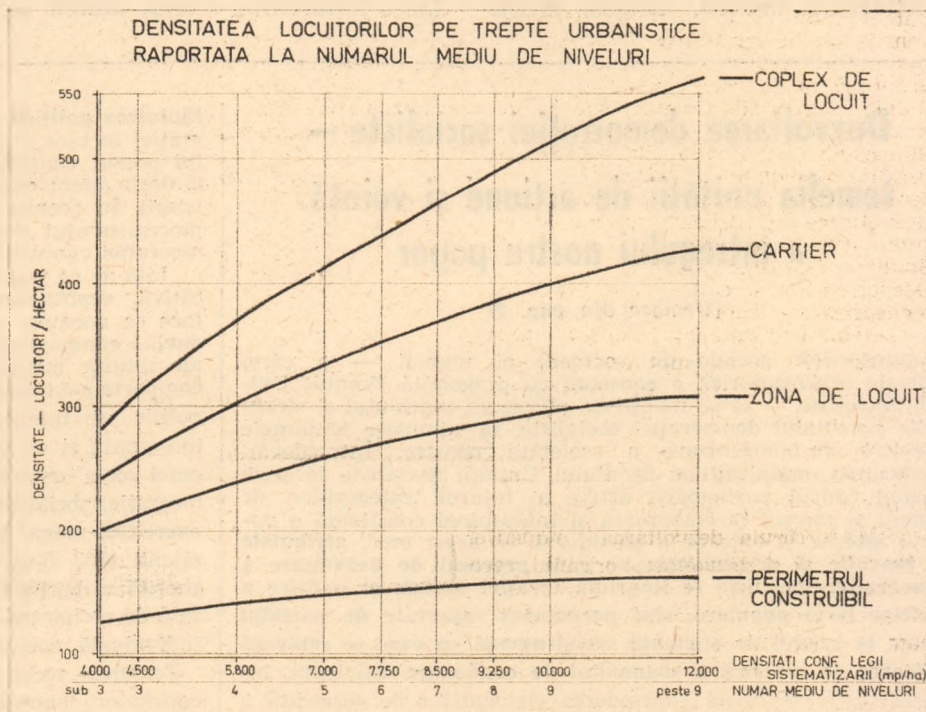
Această situație este ilustrată convinsător de unii indicatori ai densității populației. De exemplu, densitatea rezidențială netă — calculată în raport cu regimul de înălțime al clădirilor și cu coeficientul de ocupare la sol — nu reflectă corespunzător nivelul densității globale pe oraș datorită unor importante suprafețe de teren destinate altor utilizări — dotări urbane, unități industriale și comerciale, depozite, artere de circulație etc., care nu sînt incluse în calcul. (vezi în fig. 1 în care sînt redată relațiile dintre densități calculate la nivelul complexului de locuit, al cartierului,

al zonei de locuit și al orașului în limita perimetrului construibil, nivelele obținute fiind mult diferite în funcție de gradul de agregare al relațiilor).

Studii întreprinse în alte țări¹⁾ — în Anglia acestea s-au realizat după metodologia specifică²⁾ — surprind și ele relațiile dintre densitatea netă de locuire (pe complex de locuit, fără a aduna suprafețele ocupate de dotări), densitatea brută (la nivel de cartier) și densitatea globală (pe ansamblul orașului). Pe baza lor se relevă că, la o populație de 1 000 locuitori, se înregistrează o diferență între densitatea netă și cea brută între 2,3 și 2,6 hectare, diferența ce provine de la suprafețele de teren ocupate de dotări

locuințe nefiind deci îndeajuns de expresiv.

POTRIVIT PREVEDERILOR cuprinse în Legea sistematizării localităților urbane și rurale, densitățile rezidențiale nete sînt stabilite la următoarele valori: 4 000 m² locuibili la hectar pentru ansambluri de locuințe cu regim mediu de înălțime sub 3 niveluri, 4 500—7 000 m² locuibili/ha pentru 3—5 niveluri, 7 000—10 000 m² locuibili/ha pentru 5—9 niveluri și circa 12 000 m² locuibili/ha pentru clădiri de peste 9 niveluri. Dacă la determinarea indicatorului de densitate se iau însă în calcul și suprafețele utilizate pentru di-

de cartier după cum se conturează diferențe substanțiale între densitatea brută și cea globală. Or, toate aceste investigații permit să se formuleze, ca o tendință mai generală, ideea că economia totală de teren urban se diminuează o dată cu creșterea densității populației — fapt aparent paradoxal dar pe deplin explicabil dacă ținem seama că necesarul de teren pentru școli, spații verzi s.a. este direct proporțional cu numărul populației care locuiește în ansamblul respectiv, volumul populației raportat numai la suprafața de teren ocupată de

versele dotări social-culturale pe care le presupune, în fapt, orice oraș, valorile obținute raportate la un nivel maxim al densității rezidențiale nete indică o descrescere a densității brute pe treptele de organizare urbană superioare. Astfel, la o densitate maximă netă de peste 12 000 m² locuibili/hectar, corespunzătoare unui regim de înălțime de peste 9 niveluri, dacă se iau în calcul toate dotările necesare complexului de locuit, densitatea pe complex va fi de 580 locuitori/hectar. Adăugând dotările de cartier, pentru aceeași densitate rezidențială netă se va obține, la nivelul cartierului, o densitate brută de 430 locuitori/hectar și, mai departe, completând analiza și cu normativul de 9 m²/locuitor, la nivelul zonei de locuit valoarea den-

*) În acest material sînt prezentate unele rezultate obținute de-a lungul unei investigații de mai mulți ani desfășurată în cadrul Institutului de arhitectură „Ion Mincu”.

¹⁾ I.A.U.R.P. (Institutul de sistematizare teritorială din Paris), Cahiers vol. 19, „Les densités résidentielles en zones urbaines”.

²⁾ Best, R.H. „Land for New Towns”, Londra, 1964.

sitații la acest nivel se va reduce la 310 locuitori/hectar. (Suprafețele de teren necesare și densitățile pe trepte urbanistice — complex de locuit, cartier, zonă de locuit — pentru categoriile de densitate rezidențială netă date prin legea sistematizării sint cuprinse în tabelul nr. 1). Toate acestea ar putea con-

Pitești, Galați, Craiova din categoria I, Râmnicu Vilcea, Tirgoviște și Slobozia din categoria a II-a, Făgăraș, Turnu Măgurele, Cimpulung-Muscel, Calafat și Urziceni din categoria a III-a, Tîrnăveni din categoria a IV-a, Tândărei, Făurei și Copsa Mică din categoria a VI-a, în cazul cărora industria ocupă 40—60%

crează în unitățile industriale de pe teritoriul orașului și suprafața de teren afectată unităților respective. Calculat pentru întreaga țară, acest raport are valoarea de 90 persoane ocupate la hec-tar. Pentru zonele industrializate, indicatorul este de 76 persoane ocupate/hectar, în timp ce unităților industriale situate izolat în cadrul orașului le corespunde o valoare de 145 persoane ocupate/hectar, diferența respectivă se explică în parte prin faptul că, în interiorul zonelor industriale, s-a considerat ca teren ocupat și suprafața din afara incintelor industriale propriu-zise, suprafața ocupată de căi ferate, drumuri, linii electrice și rețele.

Studiile întreprinse de institutul de specialitate — I.S.L.G.C. — vădesc că valoarea indicatorului diferă în mod substanțial în funcție de profilul unităților industriale. Astfel, obiective aparținând ministerelor energiei electrice, chimiei, metalurgiei ș.a. au densitate relativ scăzută — de circa 34—43 persoane/hectar, în timp ce unități din industria ușoară sau a construcțiilor de mașini au o densitate mult mai ridicată — între 191 și 360 de angajați la hec-tar.

Cunoașterea și luarea în calcul a acestui indicator la proiectarea dezvoltării în profilul teritoriilor are o însemnătate incontestabilă. Pe de o parte, dezvoltarea orașului și densitatea de locuire vor fi influențate în mod hotărâtor de profilul unităților amplasate în spațiul urban respectiv. (Pentru o mai reală fundamentare a aceleia dezvoltări ar prezenta, cu siguranță, interes analiza inșei a tendințelor de evoluție a indicatorului personal ocupat pe hec-tar în cadrul fiecărei ramuri de activitate, cu deosebire pentru industrie). Pe de altă parte, amplasarea diferitelor unități industriale în teritoriu, luându-se în calcul valorile acestui indicator, ar permite o mai rațională proiectare a mișcărilor de populație din zona rezidențială la locul de muncă. În acest sens apreciem că este mai avantajos ca obiectivele industriale cu densitate mai scăzută să fie amplasate către limita maximă a distanțelor admise între zona industrială și cea de locuit, urmînd ca unitățile cu densități mai mari să fie amplasate la distanțe mai mici.

Așa cum am arătat, relațiile dintre mărimea suprafețelor ocupate de industrie, suprafața localităților, populația lor și repartizarea în teritoriu a obiectivelor economice au o importanță deosebită în activitatea de prognoză pe baza căreia se întocmesc schițele de sistematizare; totodată, atît valorile medii pe țară cît și valorile medii pe categorii, vor putea fi utilizate ca cifre de control pentru verificarea variante-lor, preconizate în schițele de sistematizare, oferind deopotrivă soluții pentru echilibrarea dezvoltării unor orașe fie prin creșterea populației în cadrul ace-luiași teritoriu fie prin îmbunătățirea raportului între populație, mărimea și profilul zonelor industriale.

dr. arh. Mircea ENACHE

Tabelul nr. 1

Nr. de nive-luri	Densitate conform legii sistemati-zării (m ² /loc./ha)	COMPLEX DE LOCUIT				CARTIER			ZONA DE LOCUIT		
		Suprafața teren pe locuitor (m ²)			Densi-tate (loc./ha)	Suprafața teren pe locuitor (m ²)		Densi-tate (loc./ha)	Suprafața teren pe locuitor (m ²)		Densi-tate (loc./ha)
		Locu-ințe	Dotări	Total		Dotări	Total		Dotări	Total	
Sub 3	4 000	25,00	10,40	35,40	280	6,00	11,40	240	9,00	50,40	200
3	4 500	22,20	10,20	32,40	310	6,00	38,40	260	9,00	47,40	210
4	5 800	17,50	9,80	27,30	365	6,00	33,30	300	9,00	42,30	240
5	7 000	14,30	9,50	23,80	420	6,00	29,80	355	9,00	38,80	260
6	7 750	12,90	9,40	22,30	450	6,00	28,30	355	9,00	37,30	270
7	8 500	11,80	9,30	21,10	475	6,00	27,10	370	9,00	36,10	280
8	9 250	10,80	9,20	20,00	500	6,00	26,00	385	9,00	35,00	288
9	10 000	10,00	9,10	19,10	525	6,00	25,10	400	9,00	34,10	295
Peste 9	12 000	8,30	8,90	17,20	580	6,00	23,20	430	9,00	32,20	310

stitui sferă utile pentru relevarea unor noi normative în această direcție sau perfecționarea celor în vigoare.

Pentru a adînci analiza modului de utilizare a suprafețelor de teren la nivelul orașului, se impune totodată evaluarea și a suprafețelor de teren ocu-pate de industrie în cadrul perimetrului construibil al localităților urbane. În perimetrul respectiv industria, care se grupează fie în zone industriale fie în unități industriale situate izolat în ca-drul orașului, deține o anumită pondere dimensionată în funcție de mărimea și profilul economic al orașului. Tocmai pentru a pune în evidență relațiile dintre dezvoltarea industrială și utilizarea spa-țiului urban, în cadrul Institutului de Studii și Proiectări pentru Locuințe și Gospodărie Comunală a fost introdusă o clasificare — cuprinzînd 6 categorii — a orașelor existente pe teritoriul țării noastre*) (Ponderea suprafeței ocupată de unitățile industriale în perimetrul construibil pentru fiecare categorie de oraș este cuprinsă în tabelul nr. 2).

Valorile calculate pentru fiecare oraș în parte confirmă, în general, principiul potrivit căruia dezvoltarea industriei determină și dezvoltarea orașului, ceea ce presupune atît creșterea populației, cît și creșterea suprafeței de teren uti-lizate — deși într-o măsură mai mică. Excepție de la acest principiu fac orașele

*) După gradul de complexitate al funcțiilor economico-sociale și nivelul de dotare social-culturală, cele 236 de lo-calități urbane din România au fost cu-prinse în șase categorii: categoria a I-a include orașe mari cu funcțiuni com-plexe economice și sociale de importanță republicană (14 orașe); categoria a II-a — orașe mari cu funcțiuni complexe, a căror influență în teritoriu depășește li-mitele unui județ (20 orașe de interes interjudețean); categoria a III-a — orașe cu funcțiuni economice și sociale de importanță județeană (30 de orașe); categoria a IV-a — orașele principale centre industriale necuprinse în primele trei categorii (79 de orașe); categoria a V-a — orașe cu funcțiuni economico-sociale de importanță locală (55 de orașe); categoria a VI-a — orașe cu funcțiuni dominant balneoclimaterice și turistice (38 de orașe).

din perimetrul construibil și care dețin 100—180 m² teren industrial/locuitor. Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, cu 85% din perimetru ocupat de industrie și 262 m² teren industrial/locuitor se detașează pe întreaga țară. Situația ora-șelor amintite se explică prin caracterul exploziv al dezvoltării industriale specifice ultimelor două-trei cincinale sau prin utilizarea, în mare măsură, a for-ței de muncă domiciliată în zonele în-conjurătoare (în speță cazul orașului Gheorghe Gheorghiu-Dej).

Se constată, de asemenea, că zece din cele cincisprezece orașe mari, cu peste 100 000 locuitori, au valori sub exem-ple pe țară — orașul București, de exem-ple, 17% din perimetru ocupat de in-dustrie și 18 m²/loc, Cluj-Napoca — 11% din perimetrul ocupat de industrie și 20 m²/loc. Faptul se explică prin carac-terul relativ uniform al dezvoltării ora-șelor respective care au depășit etapa de „salt”, caracteristică primelor faze de dezvoltare industrială, stabilindu-se

Tabelul nr. 2

Categoria orașului	Ponderea industriei în perimetrul construibil (%)	Suprafața de teren industrial pe locuitor (m ² /locuitor)
I	23,9	36,9
I (fără București)	26,8	51,4
II	24,9	53,6
III	22,9	52,9
IV	17,1	46,1
V	9,6	28,8
VI	5,5	15,9
Media pe țară	20,6	41,8

un raport mai favorabil între numărul de locuitori și mărimea zonelor func-ționale a industriilor, de locuit, dotări social-culturale și comerciale, spații verzi, sport, artere de circulație etc.

UN ALT INDICATOR care per-mite analiza mai aprofundată a influenței dezvoltărilor economice, cu deosebire cea industrială, asupra utilizării spațiului urban și a densității populației îl constituie raportul dintre volumul personalului muncitor care lu-

Decontări

ÎN conformitate cu prevederile normelor metodologice, facturile depuse spre încasare pentru produsele comandate sau contractate de beneficiari se decontează în limita disponibilităților existente în conturile deschise în acest scop. În practică se întâmplă adesea ca beneficiarii să înregistreze un dezechilibru în balanța proprie. Cu alte cuvinte, este vorba de o incapacitate de plată, care întrerupe o decontare normală a facturilor depuse spre încasare. În astfel de situații beneficiarii nu pot realiza la nivelul planificat doi dintre cei mai importanți indicatori economico-financiar: producția marfă vândută și încasată și beneficiul, indicatori care condiționează formarea surselor de finanțare a investițiilor, a fondului de participare a oamenilor muncii, a fondului pentru acțiuni sociale și creșterea fondului mijloacelor circulante. Consider că este nedrept ca o întreprindere care își desfășoară normal întreaga activitate tehnico-economică să ajungă în ipostaza unei întreprinderi cu nerealizări la doi din indicatorii de bază amintiți, din motive independente de activitatea sa.

Având în vedere fie și numai o parte din efectele negative ale actualului sistem de decontare, propun efectuarea decontării facturilor pentru produsele recepționate de beneficiari și în cazul incapacității de plată al unor unități prin trecerea valorii facturii în cauză la împrumuturi restante, generatoare de dobinzi penalizatoare.

Petru POPOVICI

contabil șef
la Intreprinderea mecanică-Oradea

Calcul

ACTUALA metodă de calculare a impozitului pe venit a devenit o frînă în calea creșterii eficienței în cooperarea meșteșugărească, în condițiile în care diferențele de rentabilitate între cooperative sînt destul de evidente. Metoda practică în prezent, potrivit căreia pe măsură ce crește eficiența muncii, scade cota ce rămîne la dispoziția cooperativei pentru dezvoltarea ulterioară a unității, nu constituie un factor mobilizator pentru colectivele de oameni ai muncii.

Tocmai de aceea propun să se modifice modul de calcul al impozitului pe venit. După părerea mea ar trebui să se aplice cota de 25% asupra beneficiului de bilanț pînă la rentabilitatea de 15%, iar pentru beneficiile realizate peste acest procent să se aplice cote corespunzătoare.

Ion MURGAN

contabil șef
la U.J.C.M. — Dîmbovița

Amortizare

REGLEMENTĂRILE în vigoare impun ca amortizarea mijloacelor fixe inactive să se includă în costurile de producție. În acest mod se majorează volumul costurilor în mod artificial. Fiind însă inactive, mijloacele fixe în cauză se depreciază din punct de vedere fizic etc. Pentru creșterea inte-

resului de reactivare, propun să se înființeze un cont 755 „Amortizarea mijloacelor fixe inactive”, care să colecteze toate amortizările datorate pentru mijloacele fixe care nu funcționează și care sînt declarate disponibile; la finele fiecărui trimestru să se analizeze în organul colectiv de conducere volumul acestor amortizări, cauzele pentru care nu s-au reactivat mijloacele fixe. Volumul beneficiilor să se diminueze în mod corespunzător cu amortizările colectate în contul 755.

Soluția propusă constituie, după părerea mea, o măsură menită să asigure reactivarea mijloacelor fixe inactive și, mai ales, prevenirea apariției de noi mijloace fixe de acest fel.

Constantin DAVID

economist
la I.F.E.T. — Piatra Neamț

ECOURI

Plan '80

ARTICOLUL „Pregătirea planului pe anul 1980” apărut în nr. 41/1979 al „R.E.” a suscitat un viu interes, fiind studiat cu toată atenția. Referindu-ne la intrarea noilor obiective în circuitul economic la termenele prevăzute în plan, remarcăm faptul că în economie a fost stabilită cu prioritate asigurarea utilajelor pentru asemenea obiective și în primul rînd pentru investițiile din industria metalurgică și industria chimică. Prin graficele de livrare elaborate de comun acord cu producătorii și ministerele beneficiare s-au stabilit termene de livrare corespunzătoare graficelor de montaj. Separat de aceasta, s-a stabilit ca pentru utilajele tehnologice să se asigure prioritar, baza materială în cazul laminatelor. Atît graficele de livrare, cît și livrările de materii prime către producători și de utilaje de la aceștia la beneficiari se urmăresc lunar, luîndu-se măsurile necesare de impulsianare.

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, a elaborat, în cadrul lucrărilor pentru planul de dezvoltare a economiei pe perioada 1981-1985 „Programul privind colectarea și valorificarea materiilor prime și materialelor recuperabile și refoșabile” în care se prevăd sarcini sporite față de prevederile programului pentru perioada 1976-1980. Astfel, valoarea materiilor prime, materialelor și produselor ce se prevăd a se recupera și valorifica în perioada 1981-1985 va reprezenta o creștere de 47,2% față de anii 1976-1980.

M. GRĂJDAN

director
în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe

★

LA PRODUSELE chimice cu pondere în economie (sodă caustică, sodă calcinată, clor, cauciuc, PVC, polietilenă etc.), odată

cu actualizarea planului pentru 1980 s-au produs unele modificări în indicatorii principali din balanțe (producție, consum intern, export, import), ceea ce reclamă adaptarea repartițiilor anuale pe trimestre.

Finalizarea contractărilor la produsele respective trebuie să treacă prin toate etapele metodologice. Aceste operații, în majoritatea cazurilor, nu se pot face în cadrul unor „întîlniri de lucru”, cum preconizează autorul, deoarece la baza contractului stă repartiția care este extrasă din balanța analitică. Aceasta se întocmește după clarificarea problemelor cu toți beneficiarii și furnizorii și după ce se întocmesc calculele de optimizare sau raionare a transporturilor.

În legătură cu reducerea consumurilor specifice, subliniem că s-au constituit colective de specialiști care analizează periodic modul de realizare a programelor de măsuri stabilite în acest scop. Pentru modernizarea tehnologiilor, în scopul reducerii consumurilor energetice și de materiale, a fost elaborat la nivelul ministerului un program complex pentru perioada 1981-1985, pe baza căruia se vor face prevederile corespunzătoare de investiții.

La nivelul ministerului se urmărește și valorificarea subproduselor pe baza unui program în care sînt înscrise cantitativ și valoric suprodusele atît ca resurse, cît și ca valorificare.

Pentru mai multă operativitate în pregătirea bazei materiale a planului de investiții pe anul 1980, s-au făcut analize, beneficiari-furnizori, înainte chiar de a se încheia contractele, privind necesarul de utilaje din țară și posibilitățile de execuție ale acestora. Astfel, pentru asigurarea punerii la timp în funcțiune a noilor capacități s-au încheiat grafice de livrare care cuprind programarea utilajelor corespunzător planului de montaj și punerea în funcțiune la principalele grupe de utilaje în 1980.

ing. E. ISTRĂTESCU

director
în Ministerul Industriei Chimice

★

REFERINDU-NE la mențiunea din articolul „Pregătirea planului pe anul 1980” în legătură cu fabricația boghiurilor pentru locomotive, arătăm că există o cooperare reciprocă între noi și „Electroputere” Craiova stabilită printr-un program de fabricație și planuri de cooperare eşalonate trimestrial și lunar. Modul de realizare, greutățile ivite și măsurile necesare pentru înlăturarea lor se analizează lunar în Comandamentul de subsansamble locomotive la Caransebeș. La acest comandament participă toate întreprinderile colaboratoare principale din Reșița, Arad, București, Balș și Lugoj, precum și reprezentanți din centrale și ministere reactualizîndu-se lunar graficele de cooperare pentru produsele ce concură la aceeași fabricație.

Pentru anul 1980 a fost definitivat programul de boghiuri și motoare electrice de tracțiune, iar la comandamentul din decembrie 1979 a fost analizat și întocmit graficul de cooperare pe trim. I 1980. Vom depune eforturi intense pentru crearea condițiilor necesare realizării sarcinilor de plan din anul 1980.

Sava TACHE

director
la Intreprinderea de construcții de mașini—Caransebeș

Concepte — instrumente — tehnici
în sprijinul eficienței

Modalități de luare a deciziilor economice optime

• Folosirea modelelor matematice în „spații vagi” în industria lemnului

MAJORITATEA problemelor de decizie întâlnite în activitatea practică din unitățile de prelucrare a lemnului pot fi reprezentate ca un sistem, a cărui evoluție în timp este descrisă de o ecuație de stare, care modelează mișcarea în spațiul economico-social. Astfel, starea unui sistem la un moment dat este definită de un ansamblu de variabile ale căror valori la momentul ales, împreună cu valorile curente ale variabilelor aplicate din exterior sistemului, determină complet comportarea ulterioară a acestuia. Valorile variabilelor de stare pot fi gândite ca fiind coordonatele unui punct într-un spațiu euclidian n -dimensional, numit **spațiul stărilor**; fiecare dimensiune are semnificație economică, reprezentând câte un indicator sau o caracteristică tehnico-economică.

Modelul dinamic formulat prin ecuația de stare este determinist, starea lui la momentul următor fiind determinată în mod univoc de starea la momentul anterior și de intrări. El poate fi folosit în industria lemnului pentru simulare, prognoză și pentru conducere (determinarea unor algoritmi de decizie cu care să se schimbe starea sistemului prin intermediul variabilelor de intrare). Mișcarea sistemului nu se desfășoară însă oricum, ci este dirijată de o **funcție de performanță**, de atingerea unui **obiectiv final**, de o serie de **restricții**. De asemenea, pe parcursul intervin și **perturbații** care influențează satisfacerea restricțiilor. Dată fiind existența unui conflict permanent între acestea, starea sistemului nu mai poate fi privită ca un punct în spațiu, ci ca o **mulțime de puncte probabile**, posibilitatea atingerii fiind echivalentă cu gradul de apartenență la o mulțime fuzzy (vagă). În aceste condiții, ecuația de stare reprezintă gradul de apartenență la o anumită stare. Tehnicile tradiționale ale analizei sistemelor nu sînt potrivite în cazul sistemelor complexe, deoarece nu surprind impreciziile; analiza acestora este posibilă prin **sisteme matematice fuzzy**, care reprezintă precis starea imprecisă de cunoaștere.

Formularea problemelor de decizie în spații fuzzy se bazează pe un model matematic cu următoarele componente:

- mulțimea variantelor,
- mulțimea restricțiilor,
- unul sau mai multe criterii de performanță (funcție obiectiv) ce asociază fiecărei variante un câștig sau o pierdere rezultând din alegerea ei.

PREZENTĂM în continuare un exemplu practic de model matematic la luarea unei decizii optime în spații fuzzy în industria lemnului: alegerea, pentru achiziționare, a unor tipuri de utilaje de prelucrare a lemnului, avînd drept criterii, caracteristicile tehnice și econo-

mice ale acestora. Considerăm că se cere să se aleagă pentru fabrici de prelucrare a lemnului un anumit tip de ferăstrău circular multiplu de tivit și spintecat cu avans mecanic, ținînd cont de următoarele criterii sau caracteristici tehnice principale. **C1** — lățime de tivire (mm); **C2** — înălțime de tăiere (mm); **C3** — putere instalată (CP); **C4** — greutatea mașinii (kg); **C5** — prețul de achiziție (mii lei); **C6** — număr de pînze.

Tabelul nr. 1

Tip ^x	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	350	110	25	1500	100	6
M2	300	100	54	2500	85	4
M3	300	140	46	2100	95	8
M4	630	160	30	2100	90	10
M5	450	80	15	2500	105	5
Crit. optim	max.	max.	min.	min.	min.	max.

^x Tipuri luate în considerație:
M1: CTAMn - România;
M2: T2D5 - U.R.S.S.;
M3: 8H Karhula - Finlanda;
M4: DKN Esterer - R.F. Germania;
M5: ADH-431 Pini-Kay - Austria.

Notăm cu **1** consecința cea mai favorabilă a unui criteriu și cu **0** pe cea mai nefavorabilă. Celelalte consecințe le stabilim prin interpolare. În felul acesta calculăm valorile relative ale indicatorilor, ceea ce ne permite să lucrăm cu aceleași criterii de optimizare — și obținem:

Tabelul nr. 2

Tip	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	0,15	0,38	0,74	1	0,25	0,33
M2	0	0,25	0	0	1	0,3
M3	0	0,75	0,21	0,4	0,5	0,67
M4	1	1	0,62	0,4	0,75	1
M5	0,45	0	1	0	0	0,17

În cazul variantei optime, obținem:

Tabelul nr. 3

Tip	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	0,85	0,62	0,26	0	0,75	0,67
M2	1	0,75	1	1	0	1
M3	1	0,25	0,79	0,6	0,5	0,33
M4	0	0	0,38	0,6	0,25	0
M5	0,55	1	0	1	1	0,83

Dacă se aleg următoarele valori ale coeficientului **K** de importanță, la cele 6 criterii **C1** — **C6**; **K₁**=3; **K₂**=2,8; **K₃**=2,6; **K₄**=2,4; **K₅**=2,7; **K₆**=2,5, obținem următoarele grade de apartenență:

Tabelul nr. 4

Tip	C1	C2	C3	C4	C5	C6
M1	0,080	0,183	0,509	1	0,135	0,186
M2	0,050	0,122	0,074	0,091	1	0,082
M3	0,050	0,497	0,128	0,537	0,260	0,439
M4	1	1	0,373	0,537	0,510	1
M5	0,193	0,061	1	0,091	0,067	0,125

Aceasta poate fi considerată ca matricea unui joc purtat între doi parte-

neri: cumpărător și piață. Strategia optimă se determină după 4 criterii:

• după **criteriul lui Laplace** — care consideră toate situațiile ca echipabile și conduce la alegerea acelei variante pentru care speranța matematică (respectiv gradul mediu de apartenență la valorile optime a fiecărei variante) este maximă — varianta optimă este **M4**, după care ar urma **M1**;

• după **criteriul lui Neumann** sau **criteriul pesimist al lui Wold**, care reține soluția cea mai sigură, nu se admite nici un fel de risc. Variantele optime sînt tot **M1** și **M4**;

• după **criteriul lui Hurwicz** se alege un coeficient de risc și se caută valorile maxime și minime ale fiecărei variante, formîndu-se următoarele perechi de numere: 1,000; 0,080. 1,000; 0,050. 0,537; 0,050. 1,000; 0,373. 1,000; 0,061. În continuare se formează, cu ajutorul perechilor de mai sus, mixturi probabilistice. Pentru o mică doză de optimism se obțin ca variante optime **M4** și **M1**;

• după **criteriul lui Savage** (sau **criteriul regretelor**) nu se mai pleacă de la matricea gradelor de apartenență, ci se construiește matricea regretelor de a nu aparține la gradul de apartenență, ținîndu-se seama că pentru fiecare ipoteză există o singură variantă optimă, iar toate celelalte pot fi calculate în raport cu ea. Aplicînd acest criteriu, variantele optime devin **M1** și **M4**.

Recapitulăm rezultatele finale:

Tabelul nr. 5

Criteriul	Varianta aleasă	Observații
Laplace	M4	După care M1.
Neumann(Wold)	M1 și M4	
Hurwicz	M1 și M4	Doză mică de optimism
Savage	M1 și M4	Se preferă M1

Se observă că nu se aleg nicidecum **M2**, **M3** și **M5**. De cele mai multe ori apar ca variante optime **M1** și **M4**. Cum **M4** — utilaj cu bune caracteristici tehnice — ar trebui procurat din import, se preferă alegerea variantei **M1** — ferăstrăul tip CTAMn, ce se fabrică în țară și are principalele caracteristici tehnice destul de bune. Eficiența constă în reducerea efortului valutar cu 20 mii de lei valută pe utilaj și în ușurința de procurare.

Desigur, se pot elabora și alți algoritmi de luare a deciziilor optime în industria lemnului — la lansarea în fabricație a unui nou tip de mobilier, în planificare, investiții, la stabilirea unei formații optime de lucru etc. Astfel, la lansarea unui tip de mobilier, judicios ales prin metoda spațiilor fuzzy, se asigură reduceri ale consumului de material lemnos de peste 70%.

Principalele avantaje ale aplicării teoriei mulțimilor vage sînt:

— aparatul matematic este relativ simplu, ceea ce ușurează programarea pe calculator;

— seriile de date necesare sistemelor de ecuații se stabilesc destul de ușor și precis.

— sistemul de culegere a datelor admite, de regulă, datele așa cum le întâlnim în viața economică practică, iar modul de prelucrare și decizie corespunde cerințelor de conducere cibernetică.

d.d. A. HINESCU
V. BURJA

CARACTERISTICI ALE DINAMICII ECONOMIEI ROMÂNENEȘTI

O CARACTERISTICĂ dominantă a economiei țării noastre o reprezintă dezvoltarea în ritmuri înalte, creșterea accelerată înregistrată an de an la majoritatea indicatorilor ce reprezintă parametri în aprecierea nivelului de dezvoltare. Opțiunea ritmurilor înalte este o dimensiune a politicii economice a partidului nostru, privită ca singura cale pentru scurtarea duratei de realizare a obiectivelor strategice ale dezvoltării economico-sociale a țării. Specific întregii perioade a dezvoltării socialiste a țării este continuitatea și stabilitatea în evoluție, dominantă în cadrul căreia pot fi totuși identificate unele subperioade cu trăsături definitorii distincte.

Aceste subperioade nu se suprapun întotdeauna cu perioadele cincinale pe care de regulă se stabilesc obiectivele dezvoltării economiei, aceasta fiind și o reflectare a existenței și funcționării principiului continuității în planificare. Concretizarea acestui principiu în munca de conducere a economiei asigură evitarea dezechilibrelor. Dezvoltarea echilibrată a economiei este însă o dezvoltare într-un echilibru dinamic. Expresie a laturii dialectice a procesului dezvoltării, acest echilibru dinamic include fiecare moment din scara evoluției ca o structură în cadrul ansamblului dezvoltării, nu exclude ci presupune existența unor puncte de discontinuitate, puncte în care se produc reorientările, reajustările, momentele în care, pe baza unor acumulări cantitative anterioare se produc mutațiile calitative, trecerea la o altă etapă de dezvoltare.

Important în cadrul acestui proces este păstrarea unui raport favorabil între echilibru și dezechilibru, specific economiei țării noastre fiind starea de echilibru. Echilibrul reprezintă concretizarea elementului conștient al procesului conducerii, dezechilibrul fiind imprimat de caracterul dinamic, viu, al sistemului condus, care impune o permanentă adaptare la condițiile și factorii în permanentă schimbare, modificare.

Necesitatea considerării dinamicii sistemului condus s-a impus ca o cerință a muncii de planificare în cunoașterea direcțiilor evoluției viitoare. De pildă, dacă, până în 1966 planul se elabora anual, fără o integrare organică în planurile de perspectivă, începând cu Congresul al IX-lea se elaborează planuri cincinale ce includ ca o componentă planul anual; de la Congresul al X-lea se elaborează, în paralel cu planurile cincinale, și o schiță a liniilor de dezvoltare pentru o perioadă de încă 5 ani; de la Congresul al XI-lea se elaborează directivele pentru cincinal și liniile de dezvoltare economico-socială pentru un deceniu iar la Congresul al XII-lea pe lângă acestea, în unele domenii, cum este cercetarea științifică, s-au elaborat programe până în anul 2000.

Tendința de a îngloba activitatea curentă în perspectiva dezvoltării, cerința a conducerii moderne, este relevată și în rezoluția Congresului al XII-lea a Partidului Comunist Român, prin stabilirea de sarcini pentru efectuarea de studii și prognoze pe ramuri și domenii de activitate, astfel încât până la Congresul al XIII-lea al partidului să se elaboreze Programul până în 2000 sau 2010. Această activitate prospectivă oferă tocmai elementul de continuitate al politicii economice, astfel încât pe acest cadru general să se poată efectua abordarea concretă, adaptată specificului și condițiilor momentului, moment care introduce elementul de discontinuitate, element care datorită cunoașterii și stăpînirii proceselor economice este înglobat „din mers” ca verigă în lanțul dezvoltării continue.

„Trebuie să avem în vedere — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că în cincinalele care au trecut am acumulat, din punct de vedere material, o bază tehnico-economică puternică, am realizat, de asemenea, acumulări însemnate în dezvoltarea clasei muncitoare, a țărânimii și intelectualității. Am realizat, deci în toate domeniile o puternică acumulare de forțe, care impune trecerea obligatorie la o nouă calitate. Să înfăptuim această cerință a dialecticii dacă dorim să mergem înainte.”*) Rezultă deci, că subperioadele care pot fi identificate în dezvoltarea economico-socială, sînt nemijlocit legate de etapa, de stadiul de dezvoltare în care se află economia națională, etapă ce poate acoperi un interval ce depășește o perioadă cincinală.

NE PROPUNEM, în cele ce urmează să identificăm în dezvoltarea economiei țării noastre, pe baza analizei principalilor indicatori, aceste subperioade distincte, fapt ce poate constitui un ajutor în explicarea și înțelegerea unor fenomene și procese, la stabilirea fundamentărilor pentru stabilirea tendințelor viitoare. Evident, pentru analiza indicatorilor, indicatori care se constituie în timp, sub forma unor serii de date, se poate utiliza cu bune rezultate instrumentarul statistic adecvat verificării omogenității (**). Aplicînd aceste metode pe seriile de ani și grupe cincinale, la majoritatea indicatorilor luați în analiză, a rezultat existența unor diferențe semnificative între perioadele cincinale. Această informație preliminară va fi adîncită prin includerea unor elemente de analiză calitativă și prin extinderea sferei de investigație la o gamă mai largă de indicatori economici, afit a bazei materiale și potențialului cit și ai rezultatelor, stabilind o primă periodizare caracterizată prin indicatori luați individual și coroborînd aceste rezultate cu periodizarea ce se obține pe baza indicatorilor sintetici și a ansamblului indicatorilor.

Într-o primă etapă vom considera indicatorul venit național a cărui mărime și evoluție în timp sintetizează influența tuturor factorilor extensivi și intensivi care au acționat într-o perioadă dată în economie.

Într-o a doua etapă se evidențiază subperioadele în evoluția indicatorilor care exprimă factori ce condiționează evoluția venitului național, urmînd ca în funcție de concluziile desprinse să se aducă corecturi periodizării efectuate pe baza analizei venitului național. Un prim pas îl reprezintă estimarea modelului de evoluție a venitului național. În perioada 1951—1978 evoluția venitului național a fost estimată prin următoarea funcție de ajustare:

$$VN_t = 125,84 + 3,096x + 0,118x^2 + 0,003169x^3 + 0,000052x^4,$$

fapt ce semnifică existența mai multor puncte de discontinuitate în cadrul perioadei.

Pe perioadele cincinale, modificările

*) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, București, Ed. politică, 1979.

**) Metodologia statistică de verificare a omogenității este adaptată prelucrării variabilelor aleatoare: utilizarea ei în tratarea seriilor formate din valori ai indicatorilor economici nu este inadecvată, acești indicatori putînd fi considerați în anumite limite ca variabile pseudoaleatoare, nu prin caracterul conținutului lor, ci prin multitudinea de factori care concurează la realizarea valorii lor.

Dintre indicatorii de măsurare a omogenității seriilor de indicatori, pentru a testa omogenitatea perioadei 1951—1978, și a subperioadelor ce o compun, s-au utilizat: testul Wallis-Moore, care stabilește limite probabilistice pentru punctele de discontinuitate: $[M(h) \pm Z_{\alpha/2} \sigma(h)]$ pornind de la media acestor puncte $M(h)$ sau de la lungimea segmentelor perioadelor (np). Lungimea care nu poate cobori sub o limită, care se verifică printr-un test (III — pătrat) —

$$x^2 = \sum_{i=1}^n \frac{(np_i - np^*)^2}{np^*},$$

unde np* este lungimea calculată a fazelor. Cu bune rezultate se poate folosi și „testul diferențelor succesive” care compară abaterile pătratice între momentele succesive și abaterile față de nivelul mediu:

$$\frac{1}{2(n-1)} \sum_{i=1}^{n-1} (x_{i+1} - x_i)^2$$

$$\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

valoare care prin comparare cu o mărime calculată (YX) oferă informații asupra omogenității, asupra diferențelor ce există între momentele de timp succesive luate în considerare.

Analiza dispersiionată este un alt test ce oferă informații privind omogenitatea grupelor unei populații, prin descompunerea sumei abaterilor totale $(\sum x_i - x)^2$ pe grupe și compararea în final cu o valoare tabelară F.

Informații suplimentare asupra constituției și utilizării acestor teste în Tratat de statistică matematică — de Gh. Mihoc și Craiu V., Ed. Academiei 1977.

medii (absolute și relative) și coeficientul de variație au următoarele valori (tabelul 1):

Cel puțin două aspecte pot fi des-

agricoli mai buni, cu relativa independență a valorii nou create față de valoarea consumului productiv din această ramură, rezultă că oscilația sporului

nitului național de către produsul social pînă în 1970 este urmarea creșterii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs social, ceea ce este echivalent cu reducerea eficienței efortului curent. În același timp se remarcă scăderea accentuată a eficienței fondurilor fixe productive între anii 1961—1970. Deci, specific perioadei 1964—1970 a fost scăderea eficienței efortului curent și a celui inițial. Această tendință s-a manifestat, de fapt, în întreaga perioadă de creare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste, perioadă în care au fost neglijate unele ramuri care asigură introducerea progresului tehnico-științific, ramuri de mare eficiență economică.

Intensificarea efortului pentru modernizarea structurii economiei pentru crearea și dezvoltarea ramurilor moderne ale industriei a fost însoțită de creșterea accentuată a fondurilor fixe productive în perioada 1966—1970, care au devansat creșterea produsului social de 1,10 ori, respectiv de 1,16 ori și creșterea venitului național. Deci, judecînd prin prisma dinamicii indicatorilor sintetici ai dezvoltării rezultă că intervalul 1964—1970 constituie o perioadă de sine stătătoare. Cu toate că în perioada 1966—1970 fondurile fixe au înregistrat creșterea cea mai accentuată, respectiv eficiența folosirii lor a fost sub nivelul perioadei precedente, în această perioadă s-au creat condițiile tehnico-materiale pentru sporirea substanțială a eficienței întregii activități productive.

Analizînd dezvoltarea economiei după 1970, prin prisma creșterii venitului național și a contribuției factorilor care au stat la baza acestei creșteri se pot remarca o serie de elemente care semnifică acțiunea factorilor de natură calitativă. După 1970 s-au înregistrat creșterile cele mai ridicate la principalii indicatori sintetici ai dezvoltării economice.

Astfel în perioada 1971—1975 venitul național a crescut de 1,7 ori, produsul social de 1,65 ori, fondurile fixe de 1,66 ori, etc. Relevant pentru dezvoltarea economiei după 1970 este creșterea mai rapidă a venitului național comparativ cu produsul social ceea ce semnifică reducerea cheltuielilor materiale la producție, expresie a creșterii eficienței. La nivelul anului 1975 reducerea cu 10% a ponderii cheltuielilor materiale era echivalentă cu o creștere a

Tabelul nr. 1
Creșterea venitului național în perioada 1951—1978

Perioada	Creșterea medie		Coeficientul de variație (%)
	absolută (mld. lei)	relativă (%)	
1951—1955	4,56	13,9	39,33
1956—1960	7,40	6,8	41,95
1961—1965	10,16	9,0	34,38
1966—1970	13,18	7,7	12,79
1971—1975	29,96	11,3	13,31
1976—1978	34,13	9,1	12,52

Notă: Calculat pe baza Anuarului Statistic R.S.R., anii 1971, 1976, 1979.

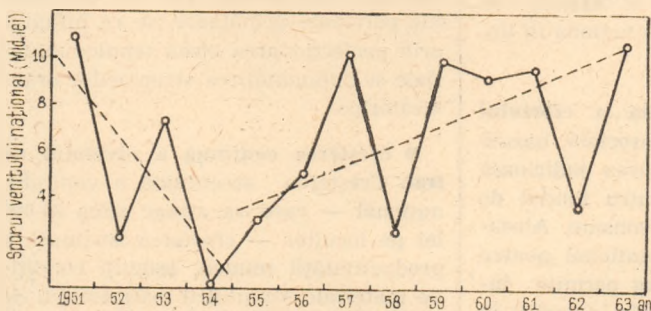
prinse din interpretarea acestor date, pentru problema care ne interesează: **creșterea absolută a venitului național de la o perioadă cincinală la alta și îndeosebi începînd cu anul 1971, cînd se înregistrează și ritmuri ce depășesc pe cele din perioade anterioare** (cu excepția 1951—1955); **creșterea omogenității sporului venitului național pe cincinale**, ceea ce reprezintă expresia intensificării acțiunii factorilor calitativi, factori care au determinat o stabilitate în creșterea venitului național, începînd cu perioada 1966—1970.

O caracteristică a evoluției venitului național pînă în 1963 a reprezentat-o variațiile puternice de la un an la altul. Sporul absolut al venitului național în anii fără soț a fost cel puțin de două ori mai mare decît în anii anteriori (excepție face anul 1961 cînd raportul a fost 1,05 și 1956 cînd sporul

venitului național a fost determinată în principal de sporul produsului net din agricultură. Tendința de descreștere a sporului venitului național pînă în 1955 și de creștere în intervalul 1956—1963, corelată cu faptul că în primul cincinal, variația sporului este mult mai mare decît în perioada 1956—1963, ne permite să considerăm cele două intervale, perioade distincte în dezvoltarea economiei. Această concluzie este confirmată în mare măsură și de tendința de evoluție a venitului național și a principalilor indicatori sintetici care exprimă resursele folosite în producție. Se poate spune că o perioadă distinctă cuprinde anii în care raportul dintre valorile calculate ($Y_t c^*$) și cele înregistrate (y_t) ale indicatorilor este mai mare, respectiv mai mic decît 1.

$$\left(\frac{Y_t}{y_t} > 1; \frac{Y_t}{y_t} < 1 \right).$$

Astfel, la indicatorii: fonduri fixe, populație ocupată, investiții productive, fondul de dezvoltare și venitul național, acest raport se schimbă în anii 1955 și 1963, ceea ce înseamnă că delimitează două perioade distincte.

il depășește pe cel înregistrat în 1955).

Această evoluție oscilantă (figura 1) a fost specifică producției agriculturii în perioada menționată ceea ce înseamnă că una din cauzele care au determinat aceste oscilații este legată de nivelul de dezvoltare al economiei, reflectat prin intermediul contribuției ramurilor la formarea venitului național. Agricultură și silvicultură au deținut în această perioadă o pondere cuprinsă între 40,2% și 28,0% în venitul național, situație în care producția acestei ramuri depindea încă în măsură covârșitoare de condițiile climaterice. Corelînd faptul că anii fără soț au fost ani

SPRE DEOSEBIRE de aceste două perioade, începînd cu 1964 se remarcă atît nivelul creșterii venitului național cît și stabilitatea cu care se realizează. Aceste trăsături sînt specifice creșterii venitului național pentru întreaga perioadă 1964—1980. Ca urmare pentru a vedea în ce măsură acest interval constituie o perioadă distinctă, credem că este necesar să se studieze aspecte ce țin de latura calitativă a dezvoltării economiei.

Datele tabelului 2 evidențiază unele modificări semnificative privind dinamica indicatorilor sintetici ai dezvoltării economiei. Devansarea dinamicii ve-

$$*) Y_T = 216,85 + 271 + 0,331t^2 + 0,0071t^3$$

$$Y_T = 8755 + 12,80t - 0,461t^2$$

$$Y_{IV} = 31,42 + 1,80t + 0,06t^2 + 0,0008t^3$$

$$Y_{FD} = 30,43 + 2,00 + 0,71t^2 + 0,0007t^3$$

$$Y_{VN} = 125,84 + 5,10t + 0,12t^2 + 0,008t^3 + 0,00005t^4$$

$Y_T, Y_{IV}, Y_{FD}, Y_{VN}$ sînt ecuațiile prin care s-a obținut cea mai bună ajustare a valorilor observate.

Tabelul nr. 2

Dinamica și rangul principalilor indicatori sintetici ai dezvoltării economiei naționale

Perioada	R a n g u l				
	I	II	III	IV	V
1956—1960	CM(144)	PS(141)	VN(139)	F(131)	T(108)
1961—1965	CM(160)	PS(157)	VN(154)	F(147)	T(99)
1966—1970	F(170)	CM(157)	PS(152)	VN(145)	T(100)
1971—1975	VN(171)	F(166)	PS(161)	CM(161)	T(102)

Sursa : Anuarul Statistic al R.S. România 1971, 1976

Notă : În paranteză se specifică dinamica indicatorilor calculată față de ultimul an al perioadei precedente, VN — venitul național ; PS — produsul social ; CM — cheltuielile materiale ; F — fonduri fixe productive ; T — populația ocupată în producția materială.

venitului național de 8,6 miliarde lei, nivel ce explică considerentele pentru care problema reducerii cheltuielilor materiale de producție este considerată de partidul nostru ca una din căile principale de sporire a venitului național și eficienței economice.

Creșterea eficienței consumului curent din această perioadă a fost însoțită de sporirea eficienței efortului inițial, concretizată prin devansarea dinamicii fondurilor fixe productive de către venitul național și de creșterea accentuată a productivității muncii sociale. Numai la nivelul industriei, productivitatea muncii a contribuit în perioada 1971—1975 cu 68% la creșterea producției industriale, unui procent de creștere revenindu-i un spor de producție de circa 5 miliarde lei. Aceste caracteristici sînt comune perioadei 1971—1980 ; existînd însă deosebiri semnificative privind intensitatea cu care a acționat factorul calitativ asupra creșterii economice, îndeosebi în actualul cincinal, ceea ce ne determină să segmentăm intervalul în două subperioade și anume : înainte și după 1975.

Creșterea medie anuală cu 10% a venitului național comparativ cu 9,4% a produsului social, diminuarea cu 4,7% a cheltuielilor materiale de producție, sporirea gradului de valorificare al materiilor prime și materialelor cu 22%, reducerea costurilor totale de producție cu 7,3% și creșterea medie cu aproape 9% a productivității muncii din industrie, reprezintă niveluri care exprimă principalele rezultate obținute în domeniul creșterii eficienței economice în actualul cincinal. De fapt, actualul cincinal poate fi considerat ca un moment de referință privind preocuparea pentru creșterea accelerată a eficienței economice în toate domeniile de activitate.

Cincinalul 1976—1980, al doilea în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al VI-lea plan cincinal a asigurat îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională și a creat condiții de suplimentare a onora din prevederi, permițînd accelerarea dez-

voltării economice. Tocmai, aceste rezultate au stat la baza înfăptuirii programului de ridicare a nivelului de trai în această perioadă cincinală, ceea ce oferă garanția înfăptuirii obiectivelor majore ale politicii partidului, privind creșterea calității vieții, scopul final al întregii activități.

TRECEREA la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială impune amplificarea acestor rezultate de natură calitativă în perioada 1981—1985. „**Obiectivul fundamental al viitorului cincinal — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea — îl constituie continuarea pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale**”.

În vederea înfăptuirii obiectivelor cuprinse în documentele programatice adoptate de Congresul al XII-lea în perioada 1981—1985 se va acționa în următoarele direcții :

● **continuarea susținută a efortului de dezvoltare economico-socială**, bazată în principal pe repartizarea judicioasă a venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum. Alocarea a 30% din venitul național pentru dezvoltarea economică va permite înfăptuirea unui program de investiții în valoare de 1 300—1 350 miliarde lei, din care circa 85% vor fi îndreptate spre ramurile productive, ceea ce va permite punerea în funcțiune numai în industrie a circa 1 200 capacități de producție și modernizarea altor 1 100 capacități.

● **repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial**, care să asigure o dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor județelor și a unor condiții egale de muncă și viață tuturor cetățenilor țării. Semnificativ în acest sens este faptul că la sfîrșitul cincinalului viitor fiecare județ va rea-

liza o producție globală pe locuitor de 70 000 lei.

● **creșterea eficienței economice.**

Principalele forme de manifestare sînt : creșterea productivității muncii care va contribui cu 80% la sporirea venitului național ; sporirea eficienței folosirii fondurilor fixe, care în industrie se va concretiza într-o producție globală de 1 800 lei, respectiv 600 lei producție netă la fiecare mie lei fonduri fixe ; ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime (indicele de valorificare va crește cu 32—34%) în paralel cu reducerea consumurilor de materii prime, materiale și combustibil.

● **continuarea procesului de industrializare socialistă a țării.** Aceasta se va înfăptui prin perfecționarea structurii industriei în sensul dezvoltării cu precădere a ramurilor mici consumatoare de resurse primare și care asigură propagarea progresului tehnic în economie. Relevante sînt cifrele care indică ritmurile medii de creștere pentru ramurile de virf. Astfel, producția construcțiilor de mașini va crește în medie cu 10,7—11,7%, chimia cu 9—9,8%.

● **dezvoltarea susținută a bazei energetice și de materii prime.** Aceasta se va realiza prin amplificarea cercetărilor geologice pentru identificarea de noi resurse, recuperarea și re folosirea materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum etc. O expresie sintetică a acestei orientări o constituie faptul că țara noastră va ajunge în 1990 independentă din punct de vedere energetic.

● **accentuarea procesului de modernizare a agriculturii**, una din prioritățile perioadei următoare, se va înfăptui prin perfecționarea bazei tehnico-materiale și îmbunătățirea structurilor organizatorice.

● **creșterea continuă a nivelului de trai.** Creșterea accentuată a venitului național — care va atinge circa 35 000 lei pe locuitor — creșterea susținută a productivității muncii, asigură condițiile materiale înfăptuirii programului de ridicare a calității vieții.

Realizarea obiectivelor stabilite pentru perioada viitoare va determina progresul tuturor compartimentelor vieții economico-sociale, va asigura ridicarea țării noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, înaintarea impetuoasă a României, pe calea bunăstării și progresului.

Prin realizarea acestor obiective, România va ajunge în anul 1985 la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată, obiectiv strategic al acestei perioade.

lector univ. dr. P. WAGNER
lector univ. dr. Al. Isaie-MANIU

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

dr. Abdur RAHMAN

Directorul Diviziei de planificare
din Consiliul cercetării științifice
și industriale din India

ȘTIINȚA, TEHNOLOGIA, DEZVOLTAREA ȘI VIITORUL

— Știința și tehnologia, ați afirmat Dv. într-o conferință (ținută aici la București, sint o mare resursă în procesul dezvoltării. Într-o perioadă, ca cea actuală, de reducere a disponibilităților din alte resurse, adevărul subliniat de dv. poate reprezenta un motiv de optimism, cu condiția desigur ca toate țările să aibă acces la această importantă resursă.

— Pornind de la teza lui Nehru că viitorul aparține științei și tehnologiei, India, care și-a cucerit independența după al doilea război mondial, a început de atunci să investească în știință și tehnologie, ceea ce a avut ca rezultat ca astăzi India să se situeze pe locul trei în lume din punct de vedere al mărimii personalului său științific. Același lucru l-au făcut și alte țări, dovedindu-se că acele țări care au putut face investiții în știință și tehnologie au reușit să se dezvolte mai rapid decât celelalte.

Cum devin știința și tehnologia o resursă? Este suficient să luăm ca exemplu dezvoltarea industriei petrochimice, care este o componentă a utilizării științei și tehnologiei, sau să ne referim la inundații, despre care se știe acum că sint favorizate de despăduriri neraționale, de lipsa unor baraje etc. Dar acest lucru rezultă numai dacă privim sistemul în ansamblul său, ceea ce permite și adoptarea unor măsuri eficiente.

Importanța științei și tehnologiei ca resursă ce trebuie utilizată efectiv în procesul dezvoltării a fost evidențiată însăși de organizarea unei conferințe pe această temă de către O.N.U., la Viena, în august 1979. Organizarea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării a fost rezultatul înțelegerii a două fapte. În primul rând, că dezvoltarea viitoare a societății — fie ea avansată sau în curs de dezvoltare — nu poate avea loc fără promovarea științei și tehnologiei. În al doilea rând, că țările mai puțin avansate nu se pot dezvolta în absența unui mare efort de cooperare la nivel internațional în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare.

Unele conferințe internaționale au scopul de a permite un schimb de idei, de informații științifice și tehnice. Conferința de la Viena a fost însă o conferință politică, menită să găsească mijloace și căi de utilizare a științei. Spun de utilizare a științei, pentru că știința înseamnă cunoștințele disponibile, dar capacitatea unei țări de a utiliza aceste cunoștințe depinde de resursele sale umane. În al doilea rând, se pune problema de a transforma aceste cunoștințe în tehnologie, iar tehnologia în procese industriale, ceea ce de asemenea presupune specialiști. Dar majoritatea țărilor în curs de dezvoltare nu posedă așa ceva, de unde necesitatea creării infrastructurii care să le permită să utilizeze știința și tehnologia, transferul de tehnologie din țările avansate spre cele în curs de dezvoltare.

— Care ar trebui să fie, în opinia Dv., criteriile de evaluare a unei tehnologii?

— Criteriile de apreciere depind foarte mult de sistemul politic; evaluarea unei tehnologii presupune de asemenea luarea în considerare a unui complex de factori.

Conceptul de progres liniar, sau de modernizare, sau cel de dezvoltare trebuie să sufere o schimbare radicală. În trecut, introducerea în producție a oricărei inovații tehnologice, indiferent de impactul său asupra omului, a societății, a mediului înconjurător, de problemele etice pe care le ridică, era considerată un progres, deoarece nu exista un mijloc de a evalua ce înseamnă realmente progres, era apreciat numai aspectul pur tehnologic. Astăzi lucrurile s-au schimbat. Într-o lucrare a mea, intitulată „Știința și viitorul”, am definit dezvoltarea din punctul de vedere al sistemului de valori, spunind că dezvoltarea trebuie să însemne reducerea inegalității dintre oameni și dintre națiuni, ținând seama de respectarea echilibrului ecologic și luind în considerare necesitățile viitoare ale societății, pentru a nu lipsi total de resurse generațiile următoare. Acum lumea utilizează într-un ritm exagerat o serie de resurse. Or, nici o civilizație nu poate dura prea mult dacă nu se gîndește la viitor. De aceea am devenit acum foarte conștienți de o serie de aspecte pe care în trecut le-am ignorat. În trecut, principalul mijloc de a evalua dacă un lucru trebuie făcut sau nu era considerat faptul dacă el aduce sau nu un profit bănesc. Dar a devenit limpede că criteriile de evaluare nu pot fi pur tehnologice. Multe societăți continuă să se conducă după idei învechite în ce privește obținerea resurselor. Unele consideră că pot obține resurse prin exploatarea altor popoare, iar pentru a le putea exploata trebuie să aibă o armată puternică. Astăzi, dat fiind că o serie de țări în curs de dezvoltare sint bogate în resurse, unele țări dezvoltate doresc să le antreneze în conflicte, de pe urma cărora ele să obțină un profit.

— Printre preocupările dv. știu că figurează și istoria științei. Ce concluzie considerați că poate oferi istoria științei pentru viitor?

— Istoria științei a fost scrisă, din păcate, dintr-un punct de vedere pur european. În plus ea a fost de regulă abordată complet separat de contextul dezvoltării economice și social-culturale, devenind un fel de inventar de invenții și de nume de oameni, în ordine cronologică. Nu s-a analizat suficient originea acestor idei, dezvoltarea teoriilor și impactul lor asupra societății.

Un aspect semnificativ care rezultă după părerea mea din istoria științei este că dezvoltarea științei reprezintă o parte din evoluția de ansamblu a omenirii într-o anumită perioadă și țară. Știința și tehnologia au fost un instrument de exploatare, dar ele pot fi și un instrument de dezvoltare și de înlăturare a inegalităților. Depinde de utilizarea care li se dă. L-aș cita aici pe Robert Lee, care întrebând cum vede viitorul omenirii a spus: „Sarcinile care stau în fața omenirii sint atât de mari, iar mijloacele la dispoziția sa atât de puține, încît adeseori noi nu vedem decît coama valului care vine și îi ne putem descuraja. Istoria este cea care ne învață să sperăm”. Istoria științei, în multe privințe, este istoria strădaniei oamenilor de a desfășura o activitate mai rațională. Această mi se pare a fi cea mai importantă lecție a istoriei științei.

— Sinteți și directorul Centrului de cercetări privind știința, tehnologia și dezvoltarea, din capitala Indiei. În ce domenii colaborați cu oamenii de știință români, cu cercetătorii din cadrul Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării, de la București, și cum apreciați această colaborare?

— Orice colaborare se bazează pe interes reciproc; colaborarea noastră fiind reciproc avantajoasă, dorim ca ea să continue. După părerea mea, colaborarea noastră științifică și tehnică, în forma în care s-a desfășurat pînă acum, a fost bună în ce privește atingerea obiectivelor pe care și le-a propus. Ținînd seama de existența unor domenii de interes comun, dorim să dezvoltăm o cooperare pe termen lung în cadrul căreia să realizăm o serie de programe bine definite, într-un cadru adecvat, acolo unde avem cel mai mult de învățat unii de la alții.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

DETERMINATĂ obiectiv de complicarea condițiilor echilibrului economic ca urmare a inflației contemporane, problema influențelor exercitate de către masa monetară asupra mecanismului de ansamblu al economiei capitaliste ocupă un loc important în cercetarea occidentală. Necesitatea analizei rolului economic al factorului monetar s-a accentuat pe măsura instituirii unor sisteme monetare în care automatismele funcționale rezultate din circulația banilor cu valoare intrinsecă au trecut pe un plan secundar în raport cu reglarea statală a ordinii monetare. În condițiile circulației monetare contemporane, cunoașterea și controlul mecanismelor prin care modificările intervenite în volumul și structura masei monetare se transmit asupra proceselor materiale din economie se vădesc a fi esențiale pentru echilibrul economic general. De aceea, problema amintită este dezbătută intens în literatura occidentală, iar analiza unora dintre metodele de rezolvare și soluțiile propuse oferă exemple cu semnificații mai largi privind anumite realizări și limite ale cunoașterii economice capitaliste contemporane.

Abordând problema influenței inverse exercitate de către monedă asupra economiei, încă J.M. Keynes precizase unele coordonate principale care, într-un mod sau altul, domină și investigațiile actuale în acest domeniu. În concepția lui Keynes, moneda acționează asupra proceselor materiale prin intermediul ratei dobânzii care determină atât nivelul investițiilor, cât și pe cel al preferinței pentru lichiditate. De asemenea, la Keynes, moneda exercită și o influență directă în sensul că o masă monetară excedentară reduce preferințele pentru lichiditate, stimulând, astfel, investițiile. Reacția elastică a dobânzii și, deci, a investițiilor, la variațiile masei monetare continuă să constituie elementul principal prin care autori

Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (I)

keynesieni contemporani explică rolul economic activ al monedei. În interpretarea fenomenului respectiv se manifestă, însă, anumite tendințe noi. Una dintre acestea este studiul statistic mult mai analitic al comportării curbelor investițiilor și preferinței pentru lichiditate în condițiile concrete ale diferitelor etape ale ciclului economic și fundamentarea, pe această bază, a prognozelor și programelor de control macro-economic. Cercetarea statistică pe baza modelelor keynesiene se finalizează frecvent prin construcția unor sisteme complexe de indicatori de măsurare a intensității legăturii dintre modificările masei monetare, respectiv ale cheltuielilor bugetare, și variațiile produsului final.¹⁾ Cunoscuți sub denumirea de „multiplicatori” acești indicatori evidențiază „efectul de multiplicare” al proceselor materiale sub acțiunea masei monetare sau ai cheltuielilor bugetare, fiind utilizați pentru selectarea variantelor alternative de acțiune recomandate autorităților monetare și financiare. De exemplu, dacă „multiplicatorii” indică o elasticitate nulă a cererii monetare, ar fi adecvată utilizarea politicii monetare și de credit pentru atingerea unor obiective economice generale, deoarece efectul bugetar este redus. Dimpotrivă, dacă elasticitatea cererii monetare la modificarea ratei dobânzii este ridicată, rezultă că ar fi necesară utilizarea unor politici bugetare, deoarece efectul financiar este maxim, cel monetar fiind neglijabil. În general, se recomandă utilizarea concomitentă gradată sau alternativă a ambelor mecanisme de multiplicare.

Selecția și eșalonarea riguroasă a efectelor de multiplicare ale factorilor monetari și bugetari sînt considerate de numeroși keynesieni contemporani (grupul de la Oxford, grupul de la Harvard, etc.) ca fiind elementele principale din care rezultă posibilitatea planificării și controlului global al economiei capitaliste. În realitate legătura dintre dinamica masei monetare și a ratei dobânzii, pe de o parte și comportamentul instituțional, pe de alta, este atât de instabilă în anumite situații, încît politica monetară și de credit nu poate fi utilizată ca un stimulator sigur și efectiv al investițiilor, planificarea pe această bază fiind un deziderat incompatibil cu natura economiei capitaliste.

De altfel, utilizarea metodelor statistice pentru investigarea comportării funcției investițiilor îi conduce pe unii keynesieni contemporani la concluzia instabilității regresiiilor respective,²⁾ sau chiar la constatarea efectului negativ al modificării ratei dobânzii.³⁾ În general, autorii keynesieni calculează valori diferite ale coeficienților de elasticitate ai investițiilor și preferinței pentru lichiditate, precum și pentru multiplicatori, ceea ce învederează, făcînd abstracție de diferențierea metodologică, instabilitatea legăturilor respective. În aceste condiții, după cum recunosc înșiși autori keynesieni, explicarea acțiunii creditului, dobânzii și masei monetare asupra dinamicii economice, respectiv utilizarea pragmatică a corelațiilor respective în programele de coordonare macroeconomică, constituie principalele probleme nerezolvate cu care cercetarea monetară keynesiană este confruntată în continuare.⁴⁾ O altă tendință ce se manifestă în analiza keynesiană contemporană a mecanismului influenței monedei asupra activității economice, considerăm că este efortul de sintetizare a rezultatelor parțiale obținute prin studiul statistic al comportării curbelor monetare

FIȘE

„Viitorul electronicii și informaticii” — o nouă lucrare din seria „Probleme globale ale omenirii” a Editurii Academiei (coordonatorul seriei prof. Mircea Malița, coordonatorul volumului

prof. Mihai Drăgănescu) este consacrată unor domenii ale științei și tehnicii cu implicații profunde asupra progresului societății, a civilizației umane în ansamblu: electronica și informatica. Care sînt obiectivele care s-au aflat în atenția autorilor studiilor înmănușiate în volum? Pe de o parte să releve evoluția sui generis a informaticii — dezvoltare ce are la bază realizări excepționale în domeniul fizicii semiconductorilor și a microelectronicii — caracterizată printr-o creștere rapidă a capacității de înmagazinare și manipulare a informațiilor raportat la o scădere substanțială a costurilor. Pe de altă parte să evidențieze caracterul revoluționar al utilizării informaticii în toate domeniile vieții sociale și cu deosebire în economie, impactul pe care evoluțiile previzibile ale acestui

domeniu de vîrf al gândirii și creativității umane îl va avea asupra structurilor economice, asupra însuși a modului de viață cotidian. În acest cadru, studiile aprofundează aspecte privind structurile electronice ale informației, arhitectura și limbajele calculatoarelor, teoria informației și modelele matematice, comunicația și bioelectronica, informația și gestiunea, urmărind în mod deosebit să desprindă elementele de perspectivă.

Politică industrială

Publicația „Abstract of Hungarian economic literature” înserează în numărul 4, 1979 sinteza unui material apărut în „Ipargazdasági Szemle” consacrat unor aspecte ale politicii industriale din această țară. Studiul, elaborat în cadrul Institutului de Cercetări de Economie Industrială al

Academiei Ungare de Științe pornește de la necesitatea realizării unor schimbări substanțiale în domeniul eficienței economice, al structurilor economiei și capacității sale de adaptare corespunzător evoluțiilor previzibile ale economiei mondiale în perspectivă. În acest context, în studiu se relevă necesitatea reconsiderării unor elemente ale politicii industriale ungare în ce privește separația dintre producție și desfășurare, în special în cazul comerțului exterior; însemnătatea acceptării și studierii deschise a diversității de interese proprii economiei naționale în ansamblu, ale întreprinderilor, ale forței de muncă și categoriilor profesionale, ale unițiilor. productive și a celor din comerț etc.; cerința aplicării celor mai înaintate curgerii științifice în condițiile specificului economiei ungare; ne-

amintite. Una dintre formele acestei orientări este elaborarea și a unor analize monetare calitative globale printre cele mai cunoscute fiind „teoria economiei monetare”. Această manieră de interpretare își are originea în republicarea în 1963 a articolului lui Keynes, „Despre teoria economiei monetare” apărut în 1933 și estompat de concepția oarecum diferită, pe care o conține „Teoria generală...”. În termenii acestei doctrine, spre deosebire de fazele premonetare, economia cu monedă se caracterizează prin separarea în timp și spațiu a actelor de vânzare-cumpărare, fenomen ce constituie cauza primară a dezechilibrelor economice. Acestea s-ar concretiza, în condițiile economiei contemporane, în următoarele trăsături specifice: a) indeterminarea viitorului; b) impactul viitorului asupra prezentului prin aceea că activitatea economică, desfășurându-se în timp, necesită perfectarea actuală a raporturilor bănești, contractuale și administrative, privind momentele viitoare, indeterminate și c) ca urmare, evoluția economică este o repetare a trecutului, dar și o mișcare spre un viitor înșelător.¹⁾ Prin integrarea factorului monetar ca sursă a incertitudinii în modelele generale ale creșterii economice, la keynesieni ca R. Clower,²⁾ A. Leijnhufud,³⁾ etc., elementul specific al economiei monetare devine necesitatea formării prealabile a fondurilor bănești în vederea actului cumpărării. Se apreciază că intrucit în economia monetară schimbul este scindat, organizarea și conduita agenților economici sînt determinate în primul rînd de factorii aleatori care influențează formarea fondurilor bănești ce servesc ca element de legătură între vânzare și cumpărare. Cererea și oferta totală depind, astfel, de elementul de probabilitate conținut în mecanismele de formare a fondurilor bănești; cererea, de exemplu, se manifestă ca cerere

solvabilă, adică este determinată în primul rînd de masa monetară (fondurile bănești disponibile) și numai în secundar de oferta agenților respectivi. Se apreciază că, în general, în prezent, între cerere și ofertă nu mai există o legătură riguroasă de tipul celei afirmate de legea liberei concurențe — legea Say, legea Walras, etc. — iar dezechilibrele probabile devin reale prin proliferarea unor situații de „nerealizare” transmise de la un agent economic la altul prin fenomene de „blocaj în lanț”. În aceste condiții, economiștii menționați consideră că mijlocul adecvat de eliminare a dezechilibrelor între cerere și ofertă ar fi controlul prețurilor. Variațiile prețurilor declanșează reacțiile dorite ale agenților economici. De exemplu, majorările controlate de prețuri pot avea un efect stabilizator prin aceea că determină intensificarea operațiunilor comerciale ale agenților economici, fie prin sporirea marjei de profit, fie a incertitudinii; se reamenajează astfel, proporțiile dintre cerere și ofertă, activîndu-se factorii care anihilează stocarea de mărfuri la vînzători și acumularea de lichidități la cumpărători. În acest context, în studiile respective preferința pentru lichiditate dobîndește o explicație nouă, în sensul că ar fi rezultatul obținerii conștienței de la anumite operații, ca urmare a prudenței normale față de riscul inversării tendinței de creștere a prețurilor. Similar sînt reinterpretate reacția investițiilor la raportul dintre coeficientul eficienței marginale a capitalului și rata dobinzii și celelalte concepte keynesiene fundamentale. Ideea flexibilității reglatoare a prețurilor poate fi privită ca o inovare metodologică a teoriei economiei monetare în raport cu modelul keynesian inițial în care, prețurile sînt date și nu pot nici să scadă, datorită sistemului instituțional, și nici să crească, ca urmare a abundenței resurselor

neutilizate. Deși acest aspect este prezentat, frecvent, în termenii optimizării nivelului general al prețurilor, el reprezintă, de fapt acceptarea în corpul doctrinei monetare keynesiene a unei sugestii neoclasice: preluarea și acceptarea rolului reglator al monedei prin intermediul prețurilor exclusiv în varianta mișcării lor inflaționiste. De aceea, coordonarea activității economice apare în programele de aplicare a concluziilor teoriei economiei monetare în special sub forma majorărilor controlate de prețuri și prin sisteme de măsură monetare și financiare de facilitare a formării fondurilor bănești ale marilor firme. Dar singurul efect notabil al adoptării programelor respective de către oficialitățile monetare și financiare îl constituie, după cum observă numeroși critici, inflația actuală. Se învederează, astfel, că teza teoriei monetare după care apariția monedei constituie cauza dezechilibrelor economice, iar optimizarea majorărilor de prețuri constituie factorul reglator este infirmată de realitatea economiei capitaliste contemporane. Comportamentul acesteia este de așa natură încît problema optimizării nivelului general al prețurilor și restricțiile maximizării ocupării resurselor sînt incompatibile.

Silviu CERNA
Timișoara

¹⁾ Smith W. L., Teigen R.L. (Ed. by), „Readings in Money, National Income and Stabilization Policy”, (Homewood, 1965).

²⁾ Meyer J.R., Kuh E., „The Investment Decision”, (Cambridge, 1957)

³⁾ Eisner R., Strotz R.H., „Determinants of Business Investments”, „Impact of Monetary Policy”, (Englewood Cliffs, 1963)

⁴⁾ Jorgenson D., „Anticipation and Investment Behavior”, (Chicago Amsterdam, 1965); Meyer J.R., Kuh E., „Investment, Liquidity and Monetary Policy”, (Englewood Cliff, 1963); Goldfeld S.M., „Commercial Bank Behavior and Economic Activity”, (Amsterdam, 1963).

⁵⁾ Davidson P., „Money and the Real World”, (London, 1972).

⁶⁾ Clower R., „A reconsideration of the Microfoundations of Monetary Theory”, Western Economic Journal, (mart.-apr., 1967).

⁷⁾ Leijnhufud A., „On the Keynesian Economics and the Economics of Keynes”, (New York, 1968).

cesitatea de a crea condițiile prin care unitățile economice să se confrunte nemijlocit cu climatul aspru al realității economice decît să fie copleșite de măsuri protectoare.

Restricții și adaptare

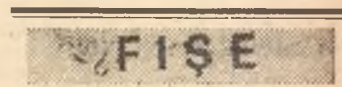
În studiul „International variations in energy use” (Variații internaționale în utilizarea energiei) publicat în numărul 4, 1979 al revistei „Economic Impact” — autori Joel Darmstadter, Joy Dunkerly și Jack Alterman — sînt expuse rezultatele unei ample cercetări comparative privind cauza diferențelor de consum de energie între principalele țări capitaliste industrializate — S.U.A., Canada, Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Anglia, Suedia și Japonia. Analiza datelor relevă că în primele două state menționate consumul de

energie, raportat la produsul intern brut, este de aproape două ori mai mare decît în celelalte. Urmărind repartiția acestui consum pe principalele sectoare ale economiei, autorii subliniază că diferențele cele mai însemnate se înregistrează în domeniul transporturilor — luînd S.U.A. ca bază, nivelul din Franța este de 35,8%, din Suedia 37%, din Japonia 32,1% etc. — iar în acest domeniu ponderea principală revine transportului de călători. Un alt element de referință pentru analiza întreprinsă îl constituie structura economiilor naționale; dezvoltarea mai accentuată a unor ramuri energo-intensive cum sînt industria siderurgică, a hirtiei, chimică etc. — dezvoltare stimulată într-o măsură de preț scăzut al combustibilului și energiei, din unele țări, înainte de

declanșarea crizei — afectează și va afecta și în viitor, chiar în condițiile existenței unui nivel înalt de dotare tehnică, posibilitățile de adaptare la restricțiile tot mai severe pe care le impune piața mondială de resurse.

Impactul biologiei

Joël de Rosnay publică în numărul din decembrie 1979 al revistei „L'Expansion” un articol — „L'economie et le vivant” — consacrat legăturilor calitative noi ce prind contur între mediul economic și mediul specific materiei vii, între economie și biologie — legături cu efecte dintre cele mai însemnate atît asupra gândirii științifice actuale cît și a rezolvării unor probleme practice stringente ale dezvoltării societății. Biologia, afirmă autorul, constituie astăzi un ansamblu de cunoștințe capabil să contribuie

considerabil la dezvoltarea economică, prin inovații tehnologice în sectoarele industriale de vîrf. Cu toate acestea, aportul biologiei nu se limitează la realizarea de tehnologii exploatabile, ea promovînd în aceeași măsură un nou mod de a gîndi, un mod original de abordare a sistemelor complexe care sînt studiate cu deosebire de ecologie sau economie. În această lumină, afirmă J. R., demersul economic poate fi îmbogățit, ceea ce nu înseamnă cîtuiș de puțin revenirea la o concepție biologică ci promovarea unui mod mai profund de înțelegere, a condiționărilor reciproce ce iau naștere între economic și materia vie.

Mutații industriale în economia mondială

INSTABILITATEA economică, acută, dezechilibrele financiar-valutare, inflația și penuria de resurse (mai ales energetice) care caracterizează în prezent economia mondială, au adus pe primul plan al preocupărilor multor guverne, al oamenilor politici, al cercurilor științifice, al opiniei publice, probleme legate de analiza cauzelor care stau la baza

dificultăților ce confruntă economiile naționale, ca și economia mondială în ansamblu, precum și încercări de a găsi soluții în sensul dezvoltării economice. Între aceste soluții, un loc prioritar sub aspectul importanței ce i se acordă și al frecvenței cu care este evocată îl ocupă așa-numita restructurare industrială mondială. Antecedentele acestui con-

cept, sensul diferit care i se atribuie de către diferite școli de gândire economică contemporană, precum și finalitatea scontată în urma unei viitoare transpuneri în viață a cerințelor lui, nu pot fi înțelese și supuse unei aprecieri fără o examinare, fie și sumară, a unor caracteristici ale economiei mondiale contemporane.

Modificări în structurile economiei mondiale

ÎN ULTIMELE două decenii, evoluția economiei mondiale a fost sinuoasă, deosebit de densă în fenomene și procese contradictorii. Mutațiile și deplasările structurale contradictorii s-au manifestat și continuă să se manifeste atât în planul relațiilor social-economice care caracterizează economiile naționale ale statelor și relațiile lor internaționale reciproce, cit și în ceea ce privește nivelul și potențialul dezvoltării economice, științifice, tehnologice, industriale, agricole ale diferitelor țări și regiuni ale lumii, în sistemele fluxurilor comerciale, financiare, monetare, tehnologice, de forță de muncă etc.

Ordinea economică existentă a făcut ca schimbările structurale din economia mondială, să se repartizeze între națiuni în așa fel încât în final rezultatul l-a constituit adincirea constantă a decalajelor economice dintre țările dezvoltate economic și cele în curs de dezvoltare, până la uriașele dimensiuni pe care le-au dobândit acestea în prezent. În ultimele decenii au avut loc schimbări structurale semnificative în economiile naționale ale tuturor țărilor. Ritmurile, dimensiunile și consecințele acestor schimbări rămân, însă, sensibil diferite de la o etapă la alta. În țările cele mai sărace agricultura continuă să fie ramura cu pondere predominantă în P.N.B. (37% în 1977). În aceste țări, 87% din populație trăiește în zonele rurale; ponderea industriei în P.N.B., deși a evoluat ascendent, rămâne mult în urma celei înregistrate în țările dezvoltate.

Schimbările survenite în structurile economiilor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare (cu venit național pe locuitor de peste 250 dolari) deși apreciabile n-au condus, deocamdată, la atingerea unor parametri comparabili cu cei ai țărilor dezvoltate. Populația rurală în aceste țări deține în totalul populației lor o pondere de 67% ceea ce reprezintă de circa 2,8 ori mai mult față de cifra corespunzătoare țărilor dezvoltate. Industria, deși deține o pondere semnificativă în crearea P.N.B. (36%) rămâne încă în urma țărilor dezvoltate. În ceea ce privește serviciile, ponderea lor relativ ridicată în structura P.N.B. reprezintă de fapt un efect al slabei dezvoltării, a ritmului insuficient de creare a noilor locuri de muncă în industrie, care să țină pasul cu creșterea rapidă a populației tinere a acestor țări.

Schimbările structurale din interiorul diferitelor ramuri economice au avut, de asemenea, dimensiuni și consecințe diferite de la un grup la altul de state, de la un stat la altul. Datele statistice evidențiază două aspecte majore ale schimbărilor structurale din industrie: primul se referă la faptul că schimbările survenite pe plan mondial din 1960 până în prezent sînt rezultatul mutațiilor care au avut loc în ambele grupe de state — în cele dezvoltate economic și în cele în curs de dezvoltare; cel de-al doilea aspect arată că dimensiunile acestor mutații au fost

La 21 ianuarie va începe la New Delhi cea de a treia Conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI—III), în cadrul lucrărilor — care vor dura 19 zile — urmînd a fi dezbătute probleme legate în special de: sprijinirea progresului industrial al țărilor în curs de dezvoltare, perspectiva elaborării unui program internațional de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare în finalizarea proiectelor lor industriale, transferul de tehnologie, deținerea unor obiective minimale pînă în anul 2000 pe sectoare industriale prioritare, precum și a mijloacelor materiale și umane necesare pentru atingerea lor.

de intensitate diferită în cele două grupe de țări, astfel că în prezent se păstrează încă adînci discrepante între ele în ce privește repartitia muncii naționale în ramurile industriale de productivitate și eficiență mai scăzută, de o parte și în cele cu eficiență și productivitate mai ridicată de partea țărilor dezvoltate.

Potrivit celor mai recente date, procesul de dezvoltare industrială a statelor lumii, de prelucrare superioară a materiilor prime, de crearea de valoare nouă crescîndă la un volum dat

al cheltuielilor de producție este evidențiat pe plan mondial de reducerea relativă a ponderii industriei extractive în totalul producției industriale (de la 8,5% în 1960, la 6,5% în prezent), paralel cu sporirea ponderii industriei prelucrătoare (de la 86,8% la 87,4%) și mai ales a industriei grele (de la 51,5% la 59,1%). Deși industria extractivă și-a redus relativ locul în totalul producției industriale a ambelor grupe de state, în țările în curs de dezvoltare ponderea acesteia rămîne încă de aproape cinci ori mai ridicată decît în țările dezvoltate.

În ce privește industria prelucrătoare, creșterea ușoară a ponderii pe care o deține în totalul producției industriale mondiale (de la 86,8% la 87,4%) este determinată în exclusivitate de țările în curs de dezvoltare, de sporirea ponderii deținute în producția industriale a acestora de către industria prelucrătoare. Trebuie însă reținut ca un fapt deosebit de important că ponderea industriei prelucrătoare în totalul producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare este cu aproape 15 puncte procentuale mai redusă față de cifra caracteristică țărilor dezvoltate. Acest dezechilibru apare și mai conturat dacă avem în vedere datele care caracterizează ponderea industriei grele în producția industrială a celor două grupe de țări (59,5% în țările dezvoltate și, respectiv 35,4% în țările în curs de dezvoltare). O extindere a analizei spre ramurile de cea mai înaltă tehnicitate — industria constructoare de mașini, industria electrotehnică, industria electronică, aerospațială etc. — ar evidenția și mai mult decalajul imens dintre cele două grupe de țări.

Agravarea decalajelor și a crizei economice mondiale

SCHIMBĂRILE structurale din economia mondială, puse în lumină de analiza de pînă acum reprezintă în ultimă instanță produsul specific al modului de funcționare a ordinii economice mondiale existente. Intensitatea schimbărilor structurale survînite în economiile naționale ale diferitelor state într-un sistem în care predomină legile pieței este extrem de diferită și, sub impactul acestor schimbări structurale, în loc să se producă o

egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică are loc o adâncire a decalajelor dintre țările bogate și cele sărace.

Decalajele contribuie la rîndul lor la agravarea în continuare a crizei actualei ordini economice mondiale și la diversificarea formelor sale de manifestare. În țările dezvoltate criza economică, financiară, monetară, criza resurselor de materii prime și energetică se concretizează în prezent în imposibilitatea acestora de a mai controla dezechilibrele economice interne ca și cele din balanțele de plăți, în marile niveluri ale șomajului și inflației, în perspectivele pe termen lung de creștere încetinită etc. În țările în curs de dezvoltare criza se manifestă prin deteriorarea, în continuare, a raportului de schimb dintre prețurile produselor importate și exportate, în noile bariere puse de țările dezvoltate în fața exporturilor lor, îndeosebi a produselor prelucrate, în creșterea uriașă a datoriei externe, în nivelul inadecvat al ajutorului financiar extern, în menținerea sărăciei de masă etc.

Interpretări ale conceptului de restructurare industrială mondială

DEȘI preconizată pe scară amplă, restructurarea industrială mondială are încă accepțiuni diferite în lume.

Evoluția tehnologiilor este una din cauzele esențiale ale presiunilor asupra restructurării producției industriale și a comerțului cu produse manufacturate. **Politica de protecție a mediului**, cheltuielile determinate de măsurile antipoluante influențează, de asemenea, substanțial asupra producției, consumului și schimburilor internaționale, provocînd modificări în costurile relative ale diferitelor mărfuri. **Evoluția situației piețelor materiilor prime și energiei** necesită adoptarea cît mai grabnică de măsuri care să ridice pe o treaptă calitativ nou restructurarea industriei mondiale. Prețurile crescînde la unele materii prime și la energie impun renunțarea la produsele mari consumatoare de asemenea factori de producție scumpi, adoptarea, în ansamblul economiilor naționale, a tehnologiilor care includ o componentă energetică mai redusă.

Tendințele pe care le înregistrează în dezvoltarea lor economică țările în curs de dezvoltare sînt un alt factor luat în calculul restructurării industriale în țările dezvoltate. Ecartul între ratele de creștere a populației active în cele două grupe de țări se consideră ca avînd efecte deosebite în direcția sporirii puterii de concurență a țărilor în curs de dezvoltare în acele ramuri ale producției industriale caracterizate printr-o pondere ridicată a mîinii de lucru.

Luîndu-se în considerare asemenea elemente, în concepția țărilor capitaliste dezvoltate restructurarea industrială ar însemna capacitatea de a-și deplasa factorii de producție (capital, mina de lucru, tehnologii) din ramurile în care țările în curs de dezvoltare pot să producă mărfurile respective cu costuri comparativ mai mici, către alte ramuri ale căror produse vor fi cumpărate de către țările în curs de dezvoltare, grație încasărilor lor din exporturi. Regula de bază pe care ar trebui — după unii teoreticieni occidentali — să o urmeze țările dezvoltate în promovarea acestor deplasări structurale ar fi aceea de „a produce bunuri pe care alții nu sînt capabili să le producă în prezent și în viitorul imediat, precum și „de a recurge la inovație pentru a fi mereu în frunte, pentru a nu fi ajuns de firmele și țările concurente“. Este totodată larg răspîndită opinia după care restructurarea industrială nu poate fi decît opera adaptării spontane a diverselor economii naționale la noile cerințe, acțiunile ce vor trebui întreprinse urmînd să rămînă prerogativa principală a conducătorilor de întreprinderi.

Problematica restructurării industriale mondiale constituie, în ultimul timp, obiectul unor cercetări și preocupări tot mai asidue în țările în curs de dezvoltare, mai ales în acele organizații internaționale care exprimă interesele și punctele lor de vedere, cum sînt U.N.C.T.A.D. și O.N.U.D.I. Încă în Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini eco-

nomice internaționale, adoptat la cea de-a șasea sesiune specială a O.N.U. se recomandă ca țările dezvoltate să facă ajustări corespunzătoare în economiile lor, încît să faciliteze lărgirea și diversificarea importurilor din țările în curs de dezvoltare, determinînd prin aceasta un caracter rațional, corect și echitabil al diviziunii internaționale a muncii. La rîndul ei, Declarația și Planul de acțiune de la Lima sublinia necesitatea sporirii ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială de la 7—8% la începutul anilor '70, la 25% pînă în anul 2000. În acest scop se recomandă „o nouă repartizare a capacităților de producție industriale spre țările în curs de dezvoltare și o mai bună utilizare a resurselor lor naturale și umane“.

Restructurarea pe termen lung a industriilor țărilor dezvoltate nu este decît unul din elementele, desigur, foarte importante, ale unui program vast, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale, a unei noi diviziuni internaționale a muncii. Restructurarea trebuie să promoveze transferul de tehnologie industrială spre țările în curs de dezvoltare, să contribuie la transferul de capacități de producție din centru (țările bogate) spre periferie (țările sărace), la utilizarea optimă a resurselor, avînd în vedere satisfacerea cerințelor piețelor interne ale țărilor în curs de dezvoltare și ale utilizării și dezvoltării forței de muncă. Aceasta presupune folosirea de către țările sărace a unei tehnologii adecvate, formarea și folosirea unei forțe de muncă calificate; obiectivul principal trebuie să-l constituie dobîndirea de către țările în curs de dezvoltare a capacității reale de a prelucra superior resursele lor naturale.

Necesitatea reconcilierii aspirațiilor industriale ale țărilor în curs de dezvoltare cu problemele și dificultățile economice ale țărilor dezvoltate imprimă acestui concept și acțiunilor practice ce le implică o mare complexitate. Una din premisele esențiale ale realizării sale o constituie accesul nestingherit al produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare la piețele țărilor dezvoltate.

În concepția României — ea însăși țară în curs de dezvoltare — restructurarea industrială mondială în contextul instaurării unei noi ordini economice internaționale trebuie concepută astfel încît să asigure accesul țărilor rămase în urmă la cuceririle științei contemporane, de natură să preîntîmpine adîncirea decalajelor față de țările industrializate — necesitate cu alît mai pregnantă în prezent cînd omenirea traversează o perioadă puternic marcată și indisolubil legată de revoluția tehnico-științifică. Este, de asemenea, necesar să se asigure raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, ca o condiție pentru ca toate țările să se poată dezvolta pe baza accesului echitabil la materii prime și surse de energie.

Restructurarea industrială mondială este, desigur, un proces de durată și de amploare, la care trebuie să se angajeze constructiv toate țările lumii. În raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că „Fără îndoială, un rol important în lichidarea subdezvoltării revine popoarelor respective, precum și întăririi solidarității și colaborării dintre ele. În același timp, România consideră că o însemnată răspundere în sprijinirea țărilor rămase în urmă revine statelor dezvoltate care, după cum se știe, și-au asigurat progresul și pe seama exploatarei coloniale a altor popoare“. Țara noastră, prin cel mai înalt mesager al său sublinia de la înalta tribună a marelui forum al comunistilor că „problema subdezvoltării și instaurării noii ordini trebuie să facă obiectul unor tratative la care să participe țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate, precum și țările socialiste, care să elaboreze împreună un program concret pentru a fi supus sesiunii speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 1980“ — propuneri care constituie dovezi concrete, ale consecvenței și hotărîrii cu care România își aduce aportul la rezolvarea problemelor majore care confruntă omenirea, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

dr. Constantin MECU

C. E. E. — excedent de produse lactate

COMISIA Pieței comune devine tot mai neliniștită în legătură cu producția de lactate în continuă creștere în țările comunitare, în timp ce cererea internă scade cu 0,5% în fiecare lună. Dat fiind saturarea pieței interne și dificultățile de export, specialiștii consideră ca necesară o reducere a cheltuielilor comunitare destinate sprijinirii agriculturii — cu excepția celor pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și marketing — dat fiind că acestea absorb în prezent 70% din bugetul comunitar iar produsele lactate singure 42%. Potrivit aprecierilor oficiale se pare că la un moment dat situația este cea mai dificilă în perspectivă: pe piețele țărilor comunitare a fost desfăcută în ultimul trimestru al anului trecut o cantitate de 150 mii t unt, la prețuri artificiale reduse pentru a se putea elimina stocurile (în R.F.G. 70 mii t, în Franța — 46,5 mii t, în Italia 19 mii t, în Belgia 14 mii și în Olanda 7,5 mii t).

Comisia Pieței comune consideră că măsurile — taxe suplimentare — nu vor trebui să afecteze însă pe fermierii particulari intrucât nu ei sînt aceia care au dat naștere „munților de unt”: potrivit revistei Euroforum, care citează sursele menționate, micii fermieri particulari realizează numai 12% din

din producția de lapte a Pieței comune.

Franța : program energetic

LA PARIS a fost anunțată recent lansarea unui program de explorări menit să permită o valorificare mai bună a potențialului de hidrocarburi al țării. Programul prevede punerea în valoare a petrolurilor grele și a șisturilor bituminoase, precum și îmbunătățirea tehnicilor de explorare și exploatare a țițeiului și gazelor naturale din zăcămintele submarine. Primele lucrări, atât terestre cit și în zone marine au fost inițiate încă din anul trecut, iar cheltuielile aferente sînt preconizate să ajungă la 1 mrd. fr. în 1980.

Pentru realizarea acestui program, guvernul are în vedere și alte măsuri, cum sînt sprijinirea financiară a prospecțiunilor, realizarea unor însemnate investiții în industria petrolieră, îmbunătățirea activității industriei constructoare de echipamente de foraj, precum și a activității de service.

Norvegia — noi opțiuni de dezvoltare

DEȘI numai 5% din zonele potențial petroliere sînt exploatate în prezent, Norvegia produce în prezent de pa-

tru ori mai mult petrol decît necesitățile interne. Potrivit publicației mexicane Comercio exterior, Norvegia a decis să-și limiteze producția anuală la 90 mil. t a ceea ce avînd la bază intenția guvernului de a evita să favorizeze tendințele inflaționiste, sau să prejudicieze alte activități tradiționale (în special pescuitul), precum și pentru protejarea mediului înconjurător.

Politica guvernamentală adoptată are în vedere ca excedentul de petrol să servească stimulării economiei, dezvoltării capacității tehnologice a țării, precum și ameliorării poziției Norvegiei pe piața financiară internațională. Dezvoltarea economică prevăzută se referă atât la sprijinirea industriilor tradiționale, cit și la asigurarea unei creșteri mai rapide în regiunile rămase în urmă.

În utilizarea rezervelor de hidrocarburi, Norvegia consideră că este absolut necesar să dezvolte în același timp capacitatea tehnologică proprie de extracție și prelucrare, să creeze un personal calificat pentru ca industria petrolieră să devină competitivă pe plan mondial. În același timp, sînt sprijinite preocupările energetice ale țărilor în curs de dezvoltare specialiștii norvegieni acordînd asistență tehnică în domeniul explorării și exploatării de petrol într-o serie de țări ca Vietnam, Jamaica, Tanzania, China, Irak.

Orientări în dezvoltarea economică

Belgia: restructurarea producției și a consumului energetic

COMPARATIV cu celelalte țări occidentale, Belgia a înregistrat anul trecut unele rezultate pozitive pe linia creșterii producției industriale, reducerii presiunilor inflaționiste, diminuării deficitului balanței comerciale, dar aceste realizări au fost umbrite de sporierea considerabilă a șomajului, care a atins niveluri lunare postbelice record (7,7% din populația activă a țării).

Accentuarea dificultăților structurale ale aparatului productiv a determinat guvernul belgian să adopte măsuri de politică economică menite să restructureze sectoarele tradiționale ale industriei cum ar fi: siderurgia, industria textilă și confecțiilor, construcțiilor civile, industria sticlei. Aceste măsuri, cu efect pe termen mediu, au în vedere raționalizarea producției, creșterea productivității muncii și sporierea competitivității pe piața externă.

O altă direcție prioritară a politicii economice promovate de guvernul belgian o constituie reducerea dependenței energetice față de exterior, utilizarea rațională a energiei și valorificarea resurselor interne. Pentru reducerea la 50%, în 1985, a dependenței energetice față de exterior (85% în prezent), guvernul belgian își propune: limitarea consumului de energie la 57 mil. t.e.p. în 1985; reducerea, pînă la 50% la nivelul anului 1985 a ponderii produselor petroliere în balanța energetică a țării; elaborarea unui program de cercetare și dezvoltare axate pe îmbunătățirea tehnicilor clasice de combustie.

O atenție deosebită revine eforturilor de promovare a exporturilor — sectorul „cheie” al economiei Belgiei de care depinde evoluția activității productive viitoare. Autoritățile belgiene au inițiat o serie de măsuri vizînd stimularea vânzărilor — în special de bunuri de echipament destinate cu precădere țărilor în curs de dezvoltare — prin acordarea unor condiții de plată avantajoase sau sprijinirea producătorilor interni.

În perioada 1970—1979 volumul total al schimburilor comerciale româno-belgiene a crescut de circa 4 ori, producîndu-se și o diversificare a acestora. În prezent, în structura exporturilor țării noastre pe piața belgiană, predomină produsele chimice, produsele industriei ușoare și alimentare, mobilă, produse siderurgice; Belgia exportă în țara noastră mașini-unelte, produse siderurgice, materii prime pentru industria chimică, ușoară și alimentară. Acordul pe termen lung de colaborare economică, industrială și tehnică semnat la București la 27 mai 1976 între România și Belgia a deschis posibilități largi de promovare a cooperării economice între cele două țări, fiind inițiate pînă în prezent numeroase acțiuni de cooperare în producție în domeniul construcțiilor de mașini, industriei chimice și alimentare.

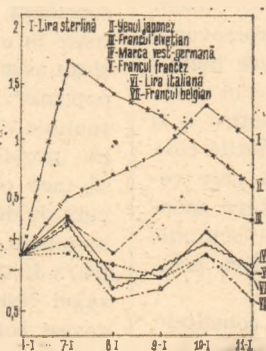
Cornel ALBU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 7—11 IANUARIE 1980 a adus un calm relativ pe piețele valutare internaționale ca urmare a intervenției masive a băncilor centrale în favoarea dolarului S.U.A. În acest context, oscilațiile cursurilor valutare au fost mai puțin ample în timp ce pe piața aurului și a celorlalte metale prețioase s-au înregistrat mișcări mari.

Lira sterlină a continuat să înregistreze o depreciere relativ importantă (maxim plus 1,3% la un curs de 2,266 dolari/1 liră) atît față de dolar cit și față de majoritatea valurilor occidentale. La închiderea lira cota cu 1% peste cursul de referință, la un nivel de 2,26 dolari/1 liră. Yenul japonez a fost, la rîndul său, una din puținele valute care au înregistrat mișcări accentuate ascendente în acest interval; tendința de depreciere a yenului din acest interval este considerată ca o continuare a mișcării începute cu cîteva săptămîni în urmă, dat fiind perspectiva creșterii accentuate a dobînzilor pe piața internă în lunile următoare, precum și cea a îmbunătățirii posibile a balanței comerciale în a doua parte a anului. Yenul a atins cota maximă săptămînală de 233,45 yen/1 dolar (cu 1,7% peste închiderea precedentă) cînd în final în ușor regres la circa 236,10 yen pentru un dolar.

Francul elvețian a avut o tendință ușoară de depreciere în raport cu dolarul S.U.A., situîndu-se la închiderea de 1,5780 franc/1 dolar cu 0,3% peste cursul de referință. Marca vest-germană a oscilat ușor de o parte și de alta a închiderii de referință terminînd intervalul la un curs de

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 7—11.I.1980.

Bază : cursurile din 4. I. 1980

1,175 mărci/1 dolar. Francul belgian s-a situat aproape în permanență sub nivelul anterior cînd cu 0,4% sub acesta la închiderea de 27,85 franc/1 dolar. Francul francez a evoluat între 4,0100 și 4,0270 franc/1 dolar. Lira italiană a oscilat ușor în jurul nivelului închiderii anterioare terminînd cu 0,2% sub acesta la un curs de 803,70 lire pentru un dolar.

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele de 6 luni în eurodolari S.U.A. a continuat să scadă atîngînd un nivel de circa 14,3125%, tendință manifestată și de francul elvețian care a fost cotelat la circa 5,75%. Euromărcile vest-germane a înregistrat o ușoară creștere a dobînzilor care s-au situat la circa 8,5%.

Piața aurului a continuat să înregistreze mișcări deosebite de cursuri și nivele foarte înalte ale prețurilor. Cel mai înalt fixing la Londra al săptămîinii a fost de 634 dolari pentru o uncie, după care prețul a atins un minim de 599,50 dolari pentru o uncie. Ultimul fixing la Londra al săptămîinii a fost stabilit la 623 dolari pentru o uncie anticipînd o posibilă creștere accentuată a prețului metalului galben în intervalele următoare.

Paul DUMITRASCU
Gheorghe MUNTEAN

IMPLICAȚII ALE CRIZEI DE ENERGIE ÎN TRANSPORTUL AERIAN COMERCIAL

REDUCEREA disponibilităților și majorarea fără precedent a prețurilor la petrol afectează prin implicațiile lor toate sectoarele de activitate economică și socială, fie că este vorba de industrie, agricultură sau transporturi.

Industria aeronautică, în ale cărei produse sînt încorporate cele mai recente creații ale tehnicii, se află într-o serie de țări dezvoltate într-o accentuată criză de comenzi de aeronave, deoarece cumpărătorii ezită să facă achiziții noi pînă cînd nu vor apare semne concludente de ameliorare. Desigur, și în această ramură există căi pentru reducerea consumului de combustibil. Deși se fac studii intense, deocamdată se consideră că singurul combustibil care va alimenta motoarele aeronavelor încă pentru o lungă perioadă de timp va fi cel actual, derivat din petrol. Motorul cu reacție utilizează combustibilul standard pentru aviația comercială denumit JP₄, care se obține prin distilarea petrolului brut prin cel

mai lung și mai complex proces de rafinare. Aceasta face ca pentru unele rafinării, care dispun de petrol brut de calitate mai slabă, costul fabricației acestui combustibil să fie foarte apropiat de cel de vînzare, fapt care atrage după sine dezinteresul companiilor petroliere în producerea lui. De altfel, o mare companie petrolieră a și anunțat că nu va mai produce asemenea combustibil din cauza insuficienței rentabilității. Petrolul brut iranian este cel mai ușor de distilat pentru obținerea combustibilului JP₄, de aceea reducerea ofertei lui pe piață a condus la agravarea crizei de combustibil pentru aviația comercială. În aceste condiții, una din preocupările majore ale companiilor petroliere este de a găsi procedee noi de rafinare. În Canada s-a realizat o astfel de instalație care oferă combustibil pentru aviație extras din petrol brut cu calități inferioare.

În căutarea altor combustibili

ÎN CEEA CE privește găsirea altor combustibili pentru aviația comercială, perspectivele și șansele sînt — așa cum arătam — foarte reduse. Energia nucleară este periculoasă și adaptarea ei la propulsarea aeronavelor va necesita o perioadă foarte lungă. Utilizarea altor combustibili echivalenți (cărbuni, șisturi bituminoase etc.) este o problemă asiduu cercetată, însă rezultatele sînt pînă acum neîncurajatoare. În Canada, spre exemplu, s-a pus la punct un procedeu pentru obținerea unui combustibil din șisturi bituminoase, însă costul său este foarte ridicat comparativ cu cel al combustibilului obținut din petrol. Într-o situație similară se află și studiul cercetărilor pentru obținerea de combustibili echivalenți pe cale sintetică.

Utilizarea hidrogenului, deși cu unele rezultate promițătoare, pune probleme deosebite în ceea ce privește stocarea la sol și încărcarea la bordul avionului. După unele estimări, spre exemplu pentru aeroportul din Chicago, ar fi necesară o investiție la sol de 500 milioane dolari numai pentru asigurarea stocării lui în condiții de siguranță. Hidrogenul lichid este dificil de manipulat și prezintă un risc ridicat de incendiu și explozie în caz de accident. Avînd densitatea mică și fiind criogenic, depozitarea lui la bord implică utilizarea de rezervoare cu pereții mult mai groși în comparație cu cele actuale. Se precizează că în acest caz rezervoarele trebuie realizate cu un raport suprafață supra volum minim, iar forma trebuie să fie similară cu cea a actualelor rezervoare pentru oxigen de la bordul aeronavelor. De asemenea, plasarea rezervoarelor de combustibil nu mai poate fi făcută în aripi, ci în fuselaj, în par-

tea anterioară, posterioară sau inferioară.

Este de remarcat pe de altă parte faptul că hidrogenul poate alimenta motoarele actuale cu mici modificări și este indicat pentru zboruri supersonice, deoarece în concepțiile viitoare de motoare se pot obține produse de gabarite mai mici și la aceeași forță de reacție. Se apreciază că primele motoare cu hidrogen vor putea fi utilizate pentru propulsia aeronavelor la începutul mileniului următor.

Energia solară nu intră în discuție ca sursă pentru propulsia aeronavelor, deoarece instalațiile de captare și transformare nu pot furniza o energie suficientă cel puțin în condițiile tehnologice actuale și previzibile. Singura posibilitate aflată în studiu și experimentare, care oferă promisiuni încurajatoare, este utilizarea energiei solare la aeronavele dirijabile. În condițiile viitoare de previziune meteorologică de mare precizie (cu sateliți, calculatoare perfecționate etc.), dirijabilul va fi utilizat pentru deplasări de sarcini la viteze relativ mici. Avantajul dirijabilului de viitor, care se poate ridica la o altitudine de unde să poată capta energia solară, face ca această soluție să fie în prezent privită cu mare atenție și optimism.

În concluzie, cel puțin pînă la finele acestui mileniu, combustibilul derivat din petrol va rămîne singura sursă de energie ce va acționa motoarele aeronavelor.

Pe plan mondial, parcul de avioane destinate aviației comerciale pentru transport de pasageri și marfă consumă numai 5% din totalul petrolului utilizat în prezent în lume. Prognozele estimează că acest procent va crește la peste 10% după 1985, deși după unele previziuni transportul aerian civil va continua să se dezvolte într-un ritm mai lent decît în perioada anilor '60.

Consumul specific de carburant în transportul aerian este actualmente de 1 kg la 35—45 pasageri-kilometri la avioanele moderne, față de 1 kg la

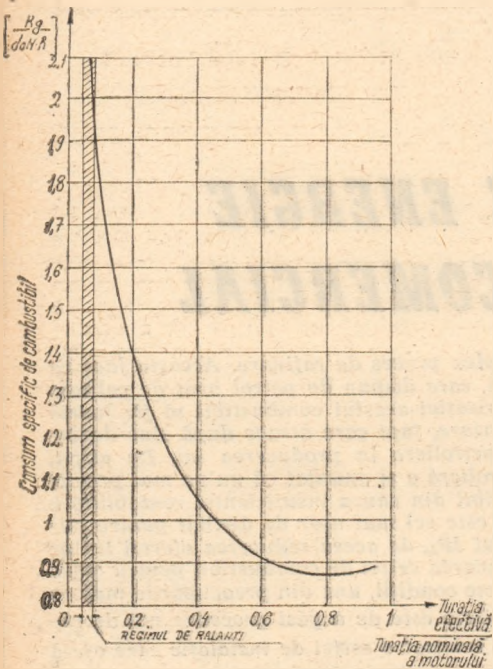
200—300 pasageri-km la trenurile Diesel sau electrice (în unități echivalente). Cheltuielile pentru cumpărarea combustibilului și uleiului în țările capitaliste contează în prezent în costurile totale unitare într-o proporție de circa 18%. De notat că între 1967 și 1973 această pondere înregistrase o scădere continuă, de la 11,6% la 9,7%, ca o consecință directă a introducerii în exploatare a avioanelor de mare capacitate. După declanșarea crizei petroliere în 1973/74, ponderea acestor cheltuieli s-a apropiat de 21%, pentru ca apoi să manifeste o tendință de ușoară scădere. În condițiile creșterii prețului combustibilului, această proporție se va majora corespunzător, ceea ce va afecta negativ rentabilitatea companiilor aeriene dacă tarifele nu se vor modifica. În perioada 1975—1980 costurile totale de exploatare exprimate în cenți pe t-km oferită au sporit de la 23,6 la 27,7.

Un factor de luat în considerare în orice analiză este și existența unor diferențe între prețul carburantului pe diverse aeroporturi. Astfel, în țări dezvoltate ca Olanda, Canada, Franța, R.F.G., Anglia, dispunînd de instalații de rafinare, prețul combustibilului este mai mic decît în țări producătoare de petrol brut ca Siria, Arabia Saudită, Nigeria și altele nevoite să importe acest combustibil.

O sursă ieftină de energie — economisirea

ÎN FAȚA dificultăților generate de declanșarea crizei energetice, companiile aeriene au înțeles că cea mai ieftină sursă de energie este economisirea și folosirea ei rațională, introducînd o disciplină riguroasă în acest scop. Procedeele aplicate sînt de altfel cit se poate de simple.

Astfel, se știe că un motor cu turbină are consumul specific de combustibil

foarte ridicat în regimul de ralanti sau turație redusă (vezi graficul).

Motoarele avioanelor de linie sînt utilizate în aceste regimuri neeconomice în faza de deplasare de la punctul de imbarcare al pasagerilor pînă la pragul pistei și după aterizare, pînă la platforma de debarcare-staționare. Risipa de combustibil este deci cu atît mai mare cu cît distanța dintre platforma de imbarcare și pragul pistei este mai mare; pe marile aeroporturi această distanță este uneori de ordinul kilometrilor. Nu trebuie neglijat nici timpul de așteptare la pragul pistei, cînd motorul de asemenea funcționează la turație redusă. Aspectul acesta defavorabil este completat și de poluarea chimică foarte puternică la regimuri de turație redusă și de poluarea fonică.

Pentru diminuarea acestui impediment, cercetările au fost axate în mai multe direcții: a) posibilitatea adaptării unor motoare auxiliare care să antreneze roțile avionului; b) deplasarea avionului pe perne de aer sau cu cabluri împămîntate; c) utilizarea unor vehicule tractante. Primele două variante prezintă dezavantaje ușor de dedus, cum ar fi costuri ridicate, afectarea parametrilor economici ai aeronavelor, complicații de utilizare pe platformele din jurul aerogărilor. Ca avantaje s-a remarcat la prima soluție posibilitatea conducerii unitare a avionului și utilizarea greutateii sale la manevrele de frinare. Deși cea de-a doua variantă pare să fie mai ieftină, cea mai viabilă este considerată soluția a treia, considerată cea mai simplă și cea mai eficientă, mai ales că poate rezolva problemele poluării chimice și fonice, realizîndu-se astfel un mediu curat și liniștit pe aeroport și în împrejurimi, în folosul pasagerilor, locuitorilor din jurul aeroportului și al personalului de serviciu.

După estimările făcute de mai multe organisme americane s-a ajuns la concluzia că prin evitarea folosirii motoarelor în regim de turație redusă, pe principalele aeroporturi din S.U.A., s-ar putea economisi pe an o cantitate de 1,1 miliarde de litri de combustibil, ceea

ce echivalează cu consumul anual al unei mari companii aeriene. Cu această economie, investițiile necesare pentru achiziționarea de vehicule tractante sînt pe departe acoperite, avîndu-se în vedere că un vehicul tractant are un consum de combustibil ce reprezintă între 10% și 50% din consumul motorului cu reacție în regim de turație redusă.

Impedimentele aparente cum ar fi faptul că în timpul remorcajului există două conducători, a pilotului și a conducătorului vehiculului tractant, sau viteza relativ redusă de deplasare, pot fi eliminate prin realizarea unui nou tip de tractor sau prin transformarea și adaptarea unor vehicule existente și larg răspîndite. Totodată, se menționează avantajele suplimentare care rezultă din posibilitatea manevrării și parcării avioanelor pe spații betonate mai reduse, evitarea deteriorării acelor părți din aerogară care sînt expuse inerent jetului etc. Un alt mare avantaj este faptul că prin reducerea funcționării motoarelor, ciclul de întreținere și reparații se ameliorează în sensul că pe un interval de resursă se pot efectua mai multe ore de zbor.

Pentru zborul propriu zis a fost pus la punct un calculator de bord care trebuie să permită echipajelor avioanelor de transport civil să facă economie de combustibil. Acest calculator a fost denumit PAS (Performance Advisory System), iar prototipul său a fost încercat pe un avion Boeing 727. Calculatorul comandă opt parametri importanți de zbor, prelucrează informațiile și prezintă echipajului sugestii privind forța de împingere a motoarelor reactoare, viteza indicată și unghiul de incidență optim pentru șapte faze de zbor: decolare, urcare, croazieră, intrare în zonă turbulentă, coborîre, așteptare în zonă și apropiere la aterizare. De asemenea, se pot obține indicații afișate privind limitele forței de împingere recomandate și altitudinea optimă și maximă pentru fiecare regim de zbor. Informațiile afișate se schimbă în funcție de variațiile condițiilor de zbor, inclusiv de variația greutateii avionului în timpul zborului.

Ca măsuri organizatorice de exploatare, companiile aeriene au în vedere utilizarea avioanelor pe rute cu un coeficient de umplere a capacității (proportia în procente a pasagerilor față de totalitatea scaunelor oferite) cît mai ridicat, în orice caz nu sub nivelul unui zbor neeconomic.

O altă măsură organizatorică a exploatarei este reconsiderarea rutelor aeriene din rețeaua diferitelor companii. Astfel, în cazul unor rute care implică trasee cu zone turbulente, pe care avionul este obligat să le ocolească lungindu-și itinerariul sau în cazul cînd taxele aeroportuare și prețurile combustibilului sînt prea ridicate pe anumite aeroporturi, compania aeriană poate reconsidera continuarea operării acestor rute. Se are în vedere importanța rutei și mărimea traficului și dacă rezultă că este mai indicat să se renunțe, atunci compania poate anula temporar sau definitiv aceste zboruri.

Un inconvenient avut în vedere îl constituie și timpul de așteptare în zonele aglomerate, unde avioanele sînt obligate să consume în aer mult combustibil pînă la aterizare. Aceasta este o problemă care depinde direct de organizarea de la sol și formează obiectul unei dispute permanente dintre

companii și administrațiile aeroportuare unde există asemenea zone de mare aglomerație.

În sfîrșit, în efortul de a face față creșterii rapide a prețului combustibilului fără a exercita o presiune prea mare asupra tarifelor în transportul aerian, numeroase companii au îndesit scaunele din avioanele lor de mare capacitate, cîștigînd astfel zeci de locuri, uneori prin desființarea clasei întîii. Astfel, avioanele Boeing-707 ale companiei Pan American dispun acum de 183 de locuri la clasa turist, față de 130 anterior, renunțînd la cele 16 locuri de clasa întîii, iar avioanele Boeing 747 și-au mărit numărul locurilor de la 345 la 375, menținînd cele 30 de locuri din compartimentul de clasa întîii.

Perspective

PERIOADA de criză din ultimii ani a impulsionat o serie de perfecționări ce vor influența pregnant atît activitatea industriilor constructoare cît și cea a companiilor aeriene. Apariția unor probleme netehnice conduce activitatea industrială și de prestații a aviației civile pe căi care cu cîțiva ani în urmă erau încă neglijate. Viitoarele perfecționări pe plan tehnic vor trebui să țină seama de aceste constrîngerii exterioare și neprevăzute pentru a continua progresul în materie de aviație civilă. Dacă în cursul celor peste 50 de ani de existență a transportului civil aerian, preocuparea principală a fost conceperea de noi modele de avioane, sporirea rentabilității prin creșterea vitezei și a capacității de transport, apariția constrîngerilor mai sus menționate va antrena cercetările viitoare și pe fașgul economiei de combustibil și de energie în general. În această ordine de idei, după aprecierile NASA, liniile directoare ale construcției aeronavelor viitorului vor fi următoarele:

- ameliorarea finetei arinii prin utilizarea profilelor foarte studiate în vederea obținerii de forțe portante sporite și de rezistențe la înaintare reduse, în vederea micșorării consumului specific de combustibil;

- utilizarea materialelor „composite” în scopul reducerii greutateii structurale a aeronavei în favoarea creșterii sarcinii comerciale;

- realizarea de motoare de concepție modernizată pentru a se obține randamente ridicate și consumuri specifice de combustibil reduse;

- reconsiderarea motoarelor turbo-propulsoare (care în ultima vreme au fost în mare parte înlocuite de motoare turboreactoare) astfel ca prin realizarea unor elice de concepție nouă randamentul să fie superior motoarelor cu reacție cele mai recente.

Așa cum rezultă din cele de mai sus, în viitorul apropiat studiile și cercetările vor avea mai puțin un caracter de fundamentare și un mai pronunțat caracter de detaliu, de reconsiderare a unor aspecte abandonate, urmînd ca rezultatele lor să fie încorporate într-o mare măsură pe avioanele existente.

ing. Ionica CRISTEA
ing. Ovidiu-Cantemir IONESCU
ing. Virgil STANCIU

Ascensiunea cheltuielilor pentru cercetare

EXPRESIE a exigențelor revoluției științifico-tehnice, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare ale principalelor zece țări occidentale industrializate aproape s-au dublat în intervalul dintre 1971 și 1978, ajungând la un total de peste 180 miliarde de mărci vest-germane. Aparent surprinzător — constată săptămânalul *Die Zeit*, după care repro-

ducem graficul alăturat — este faptul că o majorare considerabilă a acestor cheltuieli s-a înregistrat în anul 1975, care a fost un an de recesiune în Occident. Explicația avansată este rolul stimulator pe care îl au pe termen lung pentru creșterea economică cheltuielile de cercetare.

Graficul evidențiază în același timp existența unor decalaje destul de importante între principalele țări dezvoltate din punct de vedere al volumului acestor cheltuieli pe locuitor, ca și nivelul ridicat al cheltuielilor pe locuitor înregistrat într-o țară mică cum este Olanda.

În vizor: pavilioanele de complezență

SECRETARIATUL UNCTAD a elaborat un document în care se propune lichidarea, până în 1991, a sistemului „înregistrării libere” a navelor maritime comerciale. Se apreciază că în prezent navele care navighează sub așa-zitul pavilion de complezență reprezintă circa 30% din tonajul global al flotei maritime comerciale a țărilor capitaliste; aproximativ 80% din întregul tonaj al navelor sub pavilion de complezență aparține de fapt S.U.A., Japoniei, R.F.G., Greciei și Hong Kong-ului.

Lichidarea sistemului pavilioanelor de complezență va permite diferitelor state să exercite un control eficient asupra activității armatorilor, înainte de toate în privința aplicării riguroase a normelor internaționale de exploatare a navelor, ceea ce va determina o sporire a securității navigației. Se consideră, totodată că lichidarea practicii „înregistrării libere” a navelor va mări posibilitatea țărilor în curs de dezvoltare de a controla activitatea societăților transnaționale în domeniul transporturilor maritime, de a extinde ponderea mărfurilor transportate — în cadrul schimburilor lor comerciale externe — cu flota proprie.

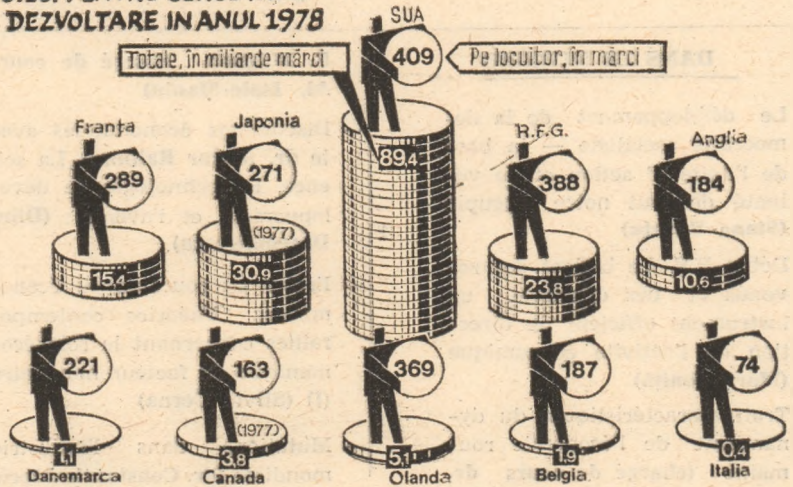
Organizare și eficiență în economisirea energiei

ÎN ANGLIA acțiunile de economisire a energiei sînt încurajate, alături de stimulente financiare acordate de către stat, prin propaganda desfășurată cu ajutorul unor broșuri specializate pe domenii (așa numitele „Fuel efficiency booklets”), al revistei lunare *Energy Management* (cu un tiraj de 35 000 de exemplare) care publică ultimele noutăți privind economisirea de energie și materii prime, precum și prin alte mijloace. La nivel național, acțiunile respective sînt coordonate de „Mișcarea responsabililor cu energia”, avînd peste patru mii de membri și circa șaiszeci de grupe pe plan local.

Economisirea energiei a constituit de asemenea una dintre temele vedete ale dezbaterilor de specialitate care s-au desfășurat nu demult la Salonul tehnicilor de întreținere în industrie, deschis la Birmingham. Printre ideile avansate cu acest prilej se numără și următoarea clasificare a acțiunilor de economisire care pot fi întreprinse în orice întreprindere, în funcție de eficiența lor scontată:

Acțiunea	Economia rezultată (în %)	Perioada de amortizare
— Îmbunătățirea eficienței funcționării unui cazan	15	sub un an
— Ridicarea cantității vaporilor condensati și reciclați la 90%	7,5	sub doi ani
— Izolarea acoperișului clădirilor în locurile esențiale	5	sub trei ani
— Curățarea suprafețelor de schimb ale schimbătorilor de căldură	10	sub patru ani

CHELTUIELI PENTRU CERCETARE-DEZVOLTARE ÎN ANUL 1978

Energetica bulgară

STATISTICILE evidențiază că în perioada 1944—1978 producția de energie electrică a crescut în R. P. Bulgaria de 120 de ori, iar consumul acesteia raportat pe locuitor de 89 de ori. Prin nivelul realizat la acest din urmă indicator (3 990 kWh/an) Bulgaria a depășit țări ca Italia, Polonia, Spania, Ungaria ș.a.

Extinderea producției de energie electrică a avut loc pe baza unei înalte concentrări a capacităților de producție ale ramurii, fiind dictată și de caracterul limitat al resurselor energetice autohtone. Astfel, Bulgaria dispune îndeosebi de hidroenergie și cărbune, în special lignit; ca urmare, producția de energie electrică s-a axat în primul rînd pe termocentrale pe bază de cărbune și pe hidrocentrale, cărora li s-a adăugat (în 1974) o centrală atomoelectrică de 880 MW. Se apreciază că Bulgaria a acumulat o experiență prețioasă în domeniul utilizării — în termocentrale — a cărbunilor inferiori și cu putere calorică scăzută, ceea ce a condus la crearea în țară, sub egida Comisiei economice O.N.U. pentru energetică, a laboratorului regional de studiere și elaborare a unor noi tehnologii de utilizare a cărbunilor inferiori.

„Foametea de lemn”

CONFORM cercetărilor efectuate de Worldwatch Institute (Washington) su-

prafețele ocupate de masive de păduri se reduc an de an pe glob, din cauza exploatării neraționale a fondului forestier și a insuficienței acțiunilor de refacere a pădurilor. Această tendință se manifestă îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, ca efect al defrișărilor pentru extinderea suprafețelor agricole, al utilizării excesive a lemnului drept combustibil, al exploatării de jaf de către companiile transnaționale etc., în timp ce în țările dezvoltate resursele forestiere sînt mult mai bine gospodărite, ele acoperindu-și — într-o măsură mai mare sau mai mică — nevoile de lemn industrial prin import din primul grup de țări.

După calculele experților Băncii Mondiale, pentru a face față numai cerințelor crescînde de lemn de foc pînă în anul 2000, actualul volum (anual) al plantărilor forestiere ar trebui amplificat de zece ori, iar în unele regiuni deficitare în lemn, cum este de pildă zona Sahel din Africa — chiar de cincizeci de ori. Deficitul tot mai accentuat de material lemnos a determinat o creștere spectaculoasă a prețurilor în acest domeniu, încît, în Pakistan, de exemplu, o scindură a ajuns să coste de două ori mai scump decît în S.U.A. Specialiștii în materie trag semnalul de alarmă asupra apariției „foametei de lemn” într-o serie de țări în curs de dezvoltare, ca o nouă formă de manifestare a decalajelor economice existente în lume.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 3 din 18 ianuarie 1980

- Dezvoltarea democrației socialiste — temelia unității de acțiune și voință a întregului nostru popor (conf. dr. Stana Buzatu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Participarea conștientă, crearea a maselor la realizarea și depășirea prevederilor planului (Doria Constantinescu) 3
- Atragerea largă în circuitul economic a tuturor materialelor reutilizabile (Vasile Pănescu) 4
- Înfăptuirea integrală a programului de construcții de locuințe (Gheorghe Cujiței) 7
- Dezbateri „R.E.”. Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli, instrument de conducere eficientă a activității economice (Maria Ioniță) 9
- Contribuția agriculturii la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică (prof. dr. O. Parpală, lector univ. E. Parpală, lector univ. D. Redes) 11
- Anchetă „R.E.”. Consultarea consumatorilor în fundamentarea dezvoltării serviciilor (I) (Trăilă Cernescu, Șerban Popescu-Criveanu, Radu Ioanid) 13
- Considerații asupra unor criterii de utilizare a terenului urban (dr. arh. Mircea Enache) 16
- Cititorii au cuvântul 18

CONDUCERE ORGANIZARE

- Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul eficienței. Modalități de luare a deciziilor economice optime (drd. A. Hinescu, V. Burja) 19

TEORII — IDEI

- Caracteristici ale dinamicii economiei românești (lector univ. dr. P. Wagner, lector univ. dr. Al. Isaie-Maniu) 20
- Convorbiri economice cu dr. Abdur Rahman. Știința, tehnologia, dezvoltarea și viitorul (Dinu Dragomirescu) 23
- Școli ● curente ● economiști. Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (I) (Silviu Cerna) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Mutații industriale în economia mondială (dr. Constantin Mecu) 26
- Implicații ale crizei de energie în transportul aerian comercial (ing. Ionică Cristea, ing. Ovidiu-Cantemir Ionescu, ing. Virgil Stanciu) 29

IN SUPLIMENTUL REVISTEI :

Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Stimularea creativității — sursă pentru calitate și eficiență.

IN THIS ISSUE

- The development of socialist democracy — the basis of the unity of action and common will of the entire people. (Stana Buzatu) 1
- The economic and financial mechanism: functional and efficient. The budget of expenditures and revenues, an instrument of efficient management of the economic activity (Maria Ioniță) 9
- Characteristics of the dynam-

- ics of the Romanian economy (Reader Dr. P. Wagner, Reader Al. Isaie-Maniu) 20
- Economic talks with Dr. Abdur Rahman. Science, technology, development and the future (Dinu Dragomirescu) 23
- Schools ● trends ● economists. Contemporary theories on the economic role of the monetary elements (I) (Silviu Cerna) 24
- Mutations in the world industry (Dr. Constantin Mecu) 26

DANS LE NUMÉRO

- Le développement de la démocratie socialiste — la base de l'unité d'action et de volonté de tout notre peuple (Stana Buzatu) 1
- Débat R.E. Le budget des revenus et des dépenses, un instrument efficient de direction de l'activité économique (Maria Ioniță) 9
- Traits caractéristiques du dynamisme de l'économie roumaine (chargé de cours dr.

- P. Wagner, chargé de cours Al. Isaie-Maniu) 20
- Discussions économiques avec le dr. Abdur Rahman. La science, la technologie, le développement et l'avenir (Dinu Dragomirescu) 23
- Ecoles — courants — économistes. Théories contemporaines concernant le rôle économique du facteur monétaire (I) (Silviu Cerna) 24
- Mutations dans l'industrie mondiale (dr. Constantin Mecu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Развитие социалистической демократии — основа единства действий и воли всего нашего народа (Stana Buzatu)..... 1
- Приходно-расходный бюджет, инструмент действенного руководства экономической деятельностью (Мария Ионица) 9
- Характерные особенности динамики румынской экономики (преп. выс. шк. др. П. Вагнер, преп. выс. шк. Ал. Исаяе-Маниу) 20

- Экономические беседы с др. Абдуром Рахманом, Наука, технология, развитие и будущее (Дину Драгомиреску) 23
- Школы ● течения ● экономисты. Современные теории относительно экономической роли денежного фактора (I) (Сильвиу Черна) 24
- Сдвиги в мировой промышленности (др. Константин Мecu) .. 26

În atenția celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic

INCEPÎND cu numărul din 25 ianuarie revista va publica cu regularitate consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic — în organizații de partid din industrie, construcții, transporturi, comerț, cooperatie, din ministere și alte instituții centrale. Menționăm, de asemenea, că suplimentul numărului din 15 februarie va fi consacrat publicării unor asemenea consultații.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Conf. I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

**ÎNTR-UN ANOTIMP
FRIGUROS,
O ÎMBRĂCĂMINTE
CĂLDUROASĂ...**

Magazinele și raioanele specializate în articole de îmbrăcăminte și încălțăminte ale comerțului de stat vă pun la dispoziție :

paltoane și scurte îmblânite, pulovere și flanele, fulare și căciuli, rochii din țesături groase și taioare, mănuși și cizmulițe, iar pentru amatorii sporturilor de iarnă:

o bogată gamă de articole vestimentare din care nu lipsesc : hanorace, treninguri, pantaloni pentru ski, pulovere, bocanci, mănuși, rucsacuri, genți, sacoșe și... multe altele, confecționate după ultimele noutăți ale modei.

LITORALUL ROMÂNESC ÎN SEZONUL RECE

LITORALUL ÎȘI AȘTEAPTĂ OASPEȚII

Centrala de turism O.N.T. „Litoral” pune la dispoziția tuturor celor interesați pentru odihnă, cură și tratament în sezonul rece peste 4 000 de locuri pe serie în stațiunile Eforie Nord și Mangalia.

Confortabilele hoteluri și restaurante încălzite din aceste stațiuni și baza medicală de cură și tratament vă așteaptă pentru perioade de 12 și 18 zile, în intervalul noiembrie—aprilie, la prețuri avantajoase de 65 lei/zi (masă, casă și tratament). Tratatamentul efectuat după metode moderne cuprinde trei proceduri și este executat de un personal medical cu înaltă calificare.

Multiple posibilități de agrement, distracție, excursii.

LITORALUL VĂ AȘTEAPTĂ !

